

S SEJE OKRAJNEGA ZBORA PROIZVAJALCEV V KOPRU

Vse sile posvetiti ekonomskim enotam

V četrtek, 25. maja, je okrajni zbor proizvajalcev v Kopru analiziral na svoji redni seji vplive sprememb v gospodarskem sistemu na gospodarstvo našega okraja. Razprava je temeljito obravnavala ugotovitve analiz v 25 večjih gospodarskih organizacijah in med drugim ugotovila, da so splošne smernice bodočega gospodarskega razvoja vzbudile med delovnimi kolektivi veliko zanimanje, vendar pa je njihovo uvažanje marsikje prepočasno. Znatna ovira je tudi prepočasno uvažanje ekonomskih enot in po mnenju zbora proizvajalcev bi bilo potrebno to prvo fazo uvažanja novega gospodarskega sistema čimbolj pospešiti.

Podpredsednik okrajnega ljudskega odbora inž. Peter Aljančič je na tej seji pred razpravo v svojem eksponatu med drugim dejal:

»Osnovni cilj vseh sprememb gospodarskega sistema je, da spodbujajo k razvoju proizvodnih sil in omogočijo hitrejši razvoj gospodarstva. S tem v zvezi pa njegovo stabilizacijo, zagotovitve povečanja življenjske ravni, nadalje krepitve materialne osnove za razvoj socializma pri nas — saj gre za čimbolj široko razvijanje delavskega ter družbenega upravljanja, in pred-

vsem za trdnjšo osnovo socialističnih, družbenih in proizvodnih odnosov. In tako bo prišlo do zmanjševanja vloge administrativnih in upravnih činiteljev.»

Skozi prizmo te ugotovitve je podpredsednik inž. Aljančič navedel vrsto zanimivih tem, o katerih je obširno razpravljala zbor proizvajalcev. Tako med drugim temo o novem načinu delitve dohodka, ki pomeni nadaljnji razvoj v spreminjanju vloge proizvajalcev v vlogo neposrednih upravljalcev, da bodo odstranjeni še zadnji ostanki meznih odnosov, ki še marsikje ovirajo uveljavljanje nove ekonomske kategorije, to je dohodka kot objektivne ekonomske sile in osnovnega gibalca socialistične družbe. Če namreč uoštejemo, da predvidevajo proizvajalci koprškega okraja že letos ustvariti okrog 26 milijard dinarjev narodnega dohodka, potem bo potrebno predvsem povečati obseg proizvodnje in tudi racionalizirati trošenje reprodukcijskega ter potrošnega materiala in surovin. Pri tem je zanimivo pogledati v naslednje analize:

Vsak zaposleni v našem okraju ustvari nekaj manj kot milijon dinarjev narodnega dohodka — (v prometu povprečno 1,3 milijona dinarjev, v gostinstvu pa ko-

maj 670 tisoč dinarjev) — ali z drugimi besedami: republiško povprečje je za 12 odstotkov večje, kot je povprečje našega okraja.

Po osnovnih principih socialistične delitve morajo osebni dohodki rasti v skladu s porastom narodnega dohodka. V našem okraju pa gre skoraj 40 odstotkov (Nadaljevanje na 10. strani)

Ilirska Bistrica za svoj praznik

Četrty junij je dan, ki so si ga prebivalci Ilirske Bistrice izbrali za svoj občinski praznik. Starejše spominja šil leta 1912, mlajše pa na vrsto delovnih zmag. Letošnji praznik je toliko pomembnejši, ker praznujemo letos 20. obletnico vstaje.

Po končani vojni je čakala prebivalce občine težka naloga. Okupator je požgal 105 stanovanjskih hiš in 102 gospodarski poslopji. Zavihali so si rokave; zajela jih je mrzličnost obnove. Gospodarska dejavnost se je večala in hkrati s tem se je večal tudi narodni dohodek. V preteklem letu je dosegel na posameznega prebivalca 194.000 din, na posameznega zaposlenega pa 775.700 dinarjev. Družbeni naerit za letošnje leto pa predvideva povečanje vseh panog gospodarske dejavnosti in hkrati s tem tudi narodnega dohodka.

Po družbenem načrtu za letošnje leto bodo investirali v industrijo za odpravo ozkih grl in povečanje proizvodnje 1.027 milijonov dinarjev. Več kot 600 milijonov bo investirala samo Tovarna lesovinskih plošč »Lesonit«, ki bo po končani rekonstrukciji osnovno proizvodnjo skoraj podvojila. Najbolj pomembno pri tem pa je, da po končani rekonstrukciji ne bodo uporabljali za svoje izdelke samo mehkega lesa, marveč tudi les listavcev; s tem bodo rešili vprašanje surovin, ki jim je doslej vedno povzročalo nemalo preglavic. Povečali bodo tudi proizvodnjo novih vrst plošč kot »lesomal«, »lesomin« in »melanjit«, ki se na tržišču že močno uveljavljajo in nadomeščajo uvoženi ultrapas in druge vrste plošč.

Proizvodnjo bodo povečali tudi v tovarni furnirja in lesnih izdelkov Topol. Ze v letošnjem letu bo tod stekla proizvodnja kosovnega pohištva, ki ga bodo izdelovali iz domačega in eksotičnega furnirja.

Lepe načrte za razširitev proizvodnje imajo tudi v Tovarni organskih kislin TOK. Tovarna ima vse možnosti za proizvodnjo citronske kisline v večjih količinah; lahko bi zadovoljili domačim potrebam in bi mogli večji del svoje proizvodnje tudi izvažati. Za sedaj se je moralo podjetje zamisliti o proizvodnji tisoč ton citronske kisline odreči, ker ni dobilo investicij v višini 1 milijarde 200 milijonov dinarjev. Kljub temu pa je v teku rekonstrukcija podjetja; obstoječe obrate bodo tako izpopolnili, da bodo lahko na leto proizvajali sto ton citronske kisline. Sredstva, ki jih bodo vložili, bodo znašala nekaj čez 70 milijonov dinarjev.

V opekarni v Mali Bukovici kolektiv ne drži križem rok. V zadnjem času so z majhnimi izboljšavami uspeli svojo proizvodnjo povečati in izboljšati. V letošnjem letu so dali na trg nov proizvod — betonsko opeko. Izdelujejo jo v zimskem času, ko je proizvodnja glinaste opeke zaradi vremena onemogočena. S tem novim izdelkom ne bodo pomagali zadovoljiti le povpraševanju po gradbenem materialu, marveč bodo lahko v najbolj kritičnem času zaposlili tudi delavce.

Tudi kmetijska zadruga »4. junij« v Ilirski Bistrici in kmetijska zadruga »Tone Tomšič« v Knežaku imata lepe načrte. Glavna naloga obeh za drug je, da obstoječe kmetijske obrate utrdita; osnovni poudarek sta živinoreja in sadjarstvo. Zadruga »4. junij« bo še nadalje povečevala sadovnjake v Brkinih. V letošnjem letu bodo zgradili hlev še za 200 glav živine, ki jo bodo nabavili v bližnjih dneh. Krmo za to živino bodo pridobivali na komasiranem zemljišču Zareških mlak in na zemljišču splošno-ljudskega premoženja, ki ga je za-

druga prevzela v upravljanje že lani. Zadruga »Tone Tomšič« v Knežaku bo imela že v kratkem več kot 500 glav goveje živine, tako pitancev kakor plemenske živine. Še letos bo pod streho hlev za 150 glav živine. Z ukinitvijo KGPZ je prevzela zadruga gozdarsko službo in je zato ustanovila gozdarski odsek. Gospodari na 11.000 hektarjih privatnih gozdov, službo pa opravlja za območje obeh zadrug. V gozdove bo vložila okrog 15 milijonov dinarjev investicijskih sredstev za vzdrževanje drevnic, gozdnih poti, za gozdnogojivna dela itd.

V Ilirski Bistrici imajo za tamkajšnje razmere precej močno transportno podjetje »Transport« z okrog 40 transportnimi sredstvi, v letošnjem letu pa jih bodo nabavili še 5 in tako povečali realizacijo. To podjetje ima v programu tudi izgradnjo garaž za mehanično delavnico, ki naj bi stala vzhodno od Ilirske Bistrice ob cesti proti Podgori.

Precej pozornosti posvečajo v Ilirski Bistrici tudi gradnji objektov družbenega standarda. Tako sta v zadnjem času podjetji »Lesonit« in »Topol«, dalje občinski ljudski odbor in še nekatere druge gospodarske organizacije zgradile več kot 100 novih stanovanj. V nekaterih stavbah so uredili sodobne trgovske lokale. Stanovanjska skupnost pa je že odprla obrat družbene prehrane, v katerem se hrani večina zaposlenih v Ilirski Bistrici, razen članov delovnih kolektivov podjetij »Lesonit« in Tovarne organskih kislin TOK, ki nudita med drugim topli obrok. Vrh tega pa je stanovanjska skupnost odprla še čevljarški servis in pralnico, a sedaj pripravljata ustanovitev krojaškega servisa.

Precejšen napredek je bil dosežen pri razširitvi trgovske mreže in izboljšavi preskrbe v mestu in na podeželju. Tako je trgovsko-grosistično podjetje »Ilirija« s krediti, ki jih je najelo iz investicijskega sklada, odprlo v novih prostorih v Ilirski Bistrici dve novi trgovini. Ena je prehrambena, druga pa trgovina z opremo in radijskimi aparati.

Precej so napravili tudi na področju komunalne dejavnosti. Največ skrbi posvečajo preskrbi prebivalstva z vodo. Deloma so že obnovili vodovod v Ilirski Bistrici, na novo pa so zgradili vodovoda v Novokračinah in Celjah, medtem ko ga sedaj napeljujejo v Topolcu. V izdelavi so tudi načrti za rekonstrukcijo vodovodov v Jelšanah, Dolenjah, Zabičah, Vrbovem in Dolnjem Zemenu, a v Knežaku nameravajo napraviti novo zajetje, ker sedanje ne daje dovolj vode.

Projektivni atelje v Ljubljani je izdeluje regionalni urbanistični načrt za področje občine, po katerem bodo izvajali bodoče asanacije komunalnih naprav in gradili nove objekte. Posloje osnovne šole je že pod streho in v kratkem bodo zaključena notranja in obrtniška dela. Nič manj pozornosti ni deležna zdravstvena služba. Kmalu bodo namreč začeli izdelovati načrte za nov zdravstveni dom, v katerem bi namestili ambulante, lekarno, reševalno postajo in javno kopalnico, a v Zabičah, Premu in Jelšanah nameravajo odpreti krajevne ambulante, da bi zdravstvo še bolj približali ljudem.

Na koncu velja omeniti, da so pri izvedbi komunalnih del v veliki meri sodelovali prebivalci sami s prostovoljnimi delom. Samo lani je vrednost njihovega udarniškega dela znašala 24 milijonov dinarjev. Sodijo pa, da bo v letošnjem letu napravljena še več, saj bodo iz raznih skladov zbrali več kot 20 milijonov dinarjev za razna komunalna dela.

JANKO ŠABEC

V PIVŠKEM VODOVODU
MASTNI MADEŽI IN ČLOVEŠKE RIBICE

Ze deset dni brez pitne vode

Ko so v naselju Pivka prejšnjo nedeljo opazili, da ima voda iz vsakega vodovodnega omrežja nenavaden vonj in okus, so poklicali občinskega sanitarnega inšpektorja. Ta si je ogledoval vodno zajetje ter v pitni vodi opazil človeške ribice (Proteus anguineus) in več mastnih madežev, ki so dajali vsebini vodnjaka vse prej videz fekalne odplake kot pitne vode. Inšpektor je na kraju samem prepeval vsako nadaljnjo uporabo vode iz tega zajetja, ker je bilo očitno, da je voda okužena in da bi vsaka nadaljnja uporaba lahko povzročila resnejše motnje v zdravstvenem stanju ljudi. Hkrati je ugotovil, da je voda predpisno klorirana in da so vodovodne naprave pravilno vzdrževane.

Enako stanje so zatem ugotovili republiški san. inšpektor dr. Srdan Sevnik in posebna občinska komisija, v kateri sta bila tudi predstavnika Vodne skupnosti Koper in JLA. Komisijski ogledi so dali o vzrokih okuženja pitne vode v Pivki naslednje ugotovitve:

Korito reke Pivke je oddaljeno od zajetja pitne vode dobrih 20 m. Regulirali so ga leta 1934, odlej pa ni bilo več čiščeno in niti vzdrževano. Zato in zaradi neznanega padca je rečna voda nanesla z leti nad 100 cm visoko plast naplavin, ki so zdaj začele resno ovirati normalen odtok površinskih in fekalnih voda, ki dotekajo v strugo iz pivške kanalizacije 60 m pod in tik nad zajetjem pitne vode.

Kopičenje nesnage v reki je torej povzročilo, da so podtalne vode pronicale skozi propustna kraška tla vse do vodnjaka ter vdrla vanj, hkrati pa prisotnost človeških ribic dokazuje, da je moralo priti v zajetje do vdora podzemne vode. Oskrbovalci vodovoda so povedali, da so ribice videli v vodnjaku že pred štirimi meseci, da pa se od takratnega čiščenja vse do danes niso več pojavljale.

Z odreditvijo zapore vodovoda so ostali prebivalci Pivke brez pitne vode, ki jo sedaj dovažajo z avtomobilskimi in vlakovnimi cisternami več deset kilometrov daleč iz Ilirske Bistrice in Korotana. Dovož je zvezan z milijonskimi stroški, trajal pa bo vse dotlej, dokler ne bodo končana asanacijska dela v koritu reke Pivke na dolžini 2500 m.

Računajo, da bodo asanacijska dela, s katerimi so takoj pričeli, stala najmanj 25 milijonov dinarjev, pri čemer pa niso všteli stroški za ureditev in prestavitve kanalizacije in niti visoki stroški za dovoz vode iz drugih krajev. ObLO Postojna stoji sedaj pred problemom, kje zbrati za vse to potrebna finančna sredstva, ki pa bodo še narasla z neodložljivo raziskavo tal za trajnejšo oskrbo tega

kraškega okoliša z zadostno količino zdrave pitne vode.

Hitro in odločno intervencijo sanitarne inšpekcije v primeru okuženja vode v Pivki je treba samo pozdraviti, ker bi v nasprotnem primeru vsako oklevanje lahko privedlo do zastropitev in celo epidemije. Zdravstveni organi sedaj skrbno spremljajo vsak primer bolezni v vasi, a ni znakov, da bi uporaba okužene vode pustila posledice. A. Miklavčič

Slovenski ferialci v partizanskem Štanjelu

Napovedano zborovanje ferialcev koprškega in goriškega okraja preteklo soboto in nedeljo je zares preseglo pričakovanja organizatorjev, saj se je kljub slabemu vremenu zbralo v Štanjelu pisano zastopstvo članov te množične organizacije. Iz oddaljene Murske Sobote, Celja, Ljubljane in kdvo ve od kod vse so se podali na pot mladi ljudje, da so imeli priložnost spoznati gosto-

ljubne domačine, ki so v najtežjih dneh naše zgodovine tako junjaško utirali pot ljudski revoluciji. Člani Počitniške zveze pa so izmenjali medsebojno tudi izkušnje in razširili krog poznanstev.

Sobotno slavlje je sicer potekalo v znamenju izredno slabega vremena, vendar zaradi tega ni bilo ob tabornih ognjih nič manj udeležencev, ki so počastili Dan mladosti najprej z obujanjem spomi-

nov iz NOB, ki jih je prisotnim doživeto pripovedoval znani štanjelski borec Josip Bolje-Jamnik. Za razpoloženje pa so že ta večer poskrbeli pevski zbori, med katerimi so zborovalci pozdravili tudi znan pevski zbor akademikov »Tone Tomšič«. Tudi večerne zabavne prireditve v združnem domu se ni nihče odpovedal.

Osrednji del prireditve pa je bil naslednji dan dopoldne, ko so se pomerile v športnih tekmovanjih številne ekipe domačinov in gostov. Ta dan je prisostvovalo formiranju brigade, ki bo obiskala osrednjo prireditve v Titovem Užicu, nastopu pevskih zborov in nagovorom uglednih gostov, med katerimi so bili tudi predsednik IO PZ Slovenije Zorka Peršič, organizacijski sekretar OK ZKS Koper Ivan Renko in drugi, več kot 250 članov PZ iz vse Slovenije in okrog 400 domačinov. Tako bo zastava — ob tej priložnosti so jo predali mladini, ki bo zastopala Počitniško zvezo v Titovem Užicu — zares simbol povezanosti in enotnosti vseh slovenskih ferialcev. bb

Z občinske konference Zveze komunistov v Ilirski Bistrici

V NEDELJO VSI

- NA MEDNARODNE AVTO-MOTO DIRKE
- ZA NAGRADO PRIMORSKE V PORTOROŽU

Z OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV V IZOLI

Z osebnim vzgledom za nove odnose

Pretekli torek je bila v Izoli tretja redna občinska konferenca Zveze komunistov, na kateri so številni delegati in gostje najprej poslušali poročilo sekretarja občinskega komiteja ZK Jožeta Buha, nakar so v celodnevni razpravi prispevali delegati z izčrpnimi poročili o delu in vlogi naše elitne politične organizacije bogato gradivo, ki bo osnova za nadaljnje napore v poglobljanju socialističnih odnosov v tej delavski komuniji.

V isti sapi, ko ugotavljajo člani ZK v izolski komuniji pomembno vlogo subjektivnih činiteljev v gospodarskih organizacijah, kjer usmerjajo prav v tem razdobju vse sile v prizadevanje za

poglobljanje socialističnih odnosov, na drugi strani sami komunisti postavljajo vprašanje, ali je v tem odločilnem času snovanja novih smernic v našem gospodarstvu njihov delež dovolj tehten. Analize so žal pokazale, da so bili člani ZK marsikje premalo pripravljeni na nove pogoje gospodarjenja in upravljanja. Seveda teh trditvev ne gre posploševati, vendar je prav v ugotovitvi, da je napredek v različnih gospodarskih organizacijah zelo raznolik, iskati merila o idejno-politični moči članstva. Medtem ko lahko trdimo, da so v Mehanotehniki, v Delamarisu in še kje prav člani ZK nosilci aktualnih družbenih in gospodarskih smernic, velja za vrsto drugih osnovnih organizacij manj spodbudna ocena.

Poseben pomen ima nedvomno med drugim tudi ocena o pomenu nadaljnjega odkrivanja rezerv v naših gospodarskih organizacijah. Tako je na primer razvidno iz podatka o celotnem predvidenem dohodku, ki bo znašal v tem letu okrog 11 milijard 800 milijonov dinarjev, da odpade več kot 62 odstotkov na postavko materialnih stroškov. To je vsekakor dovolj zgovoren dokaz, da je v štednji in racionalnem trošenju materiala iskati domala neizčrpen vir rezerv.

V obsežni razpravi, v kateri so sodelovali tudi gostje — član CK ZKS Matija Maležič in drugi, velja omeniti navdve pomembno vprašanje vključevanja žena v Zvezo komunistov. Niso redki primeri, da imajo posamezne osnovne organizacije oziroma to-

varniški komiteji povsem različna merila — ne le v obravnavanju preživelega in nesprejemljivega opredeljevanja članov na »delavce« in »uslužbence«, ampak je marsikje vkoreninjen povsem pristranski sistem vključevanja žena in deklet, ki žal zaradi lastnega zapostavljanja idejno političnega delovanja ne znajo najti zastopstva niti tam, kjer so v večini. (bb)

Problemček

V ilirsko-bistriški občini opažajo, da uvajanje novega gospodarjenja v velikih gospodarskih organizacijah napreduje, skoraj ne premakne pa se v manjših. Zato mislijo na združevanje drobnih podjetij v večje proizvodne skupnosti. To velja zlasti za gradbeništvo, kjer bi veljalo razmisliti o združitvi obrata Gradbenika, obrtnega podjetja Planike in opekarne v Bukovici v eno podjetje.

Trenutna kriza v LT

V sicer zelo aktivnem društvu Ljudske tehnike v Ilirski Bistrici trenutno prebolevajo hudo krizo, ker so ostali brez vozila, čeprav čakajo kar na dve iz JLA, ker je društvo pokazalo velike uspehe v predvojaški vzgoji mladincev za uporabo motornih vozil. Morda bi lahko do matičnega društva pokazala nekaj več razumevanja krožka v Lesonitu in TOK, kjer imata vsak svoje vozilo, dokler ne pridejo obljubljenega vozila iz JLA.

Z OBČINSKE KONFERENCE ZK V ILIRSKI BISTRICI

O nalogah komunistov v teh dneh

Na redni letni konferenci ZK ilirsko-bistriške občine, ki je bila minuloboto, so delegati razen organizacijskih vprašanj in poli-

tično-ideološke vzgoje članov osnovnih organizacij ZK razpravljali tudi o vlogi komunistov pri hitrejšem uvajanju novega gospodarskega sistema v zvezi z novim načinom delitve dohodka. Ker gre pri tem za pomemben preobrat v našem družbenem življenju, so delegati priporočili, naj bi vsi komunisti ilirsko-bistriške občine z večjim političnim udejstvom in podporo podprli osnovne težnje nadaljnjega razvoja socialistične domovine.

Sedaj je na področju občine Ilirska Bistrica 516 članov ZK, se pravi za 162 več, kot jih je bilo pred štirimi leti. Ker so to v glavnem delavci, bodo lažje obravnavali in reševali probleme v tovarnah in na vasi.

Na konferenci so obravnavali tudi vprašanje rednega šolanja otrok in dopolnilnega strokovnega izobraževanja zaposlenih. Rešitev tega vprašanja je tembolj nujna, ker se opaža hitrejša naraščanja proizvodnje, kot pa zaposlitev kvalificiranih kadrov. Zato bo v prihodnje treba sprejeti politično podjetij, ki še vedno v preveliki meri trošijo lastna sredstva in kredite za tehnično opremo in izpopolnitev podjetja, pri tem pa pozabljajo, da so stroji brez strokovno izsolanih ljudi mrtvi kapital. J.

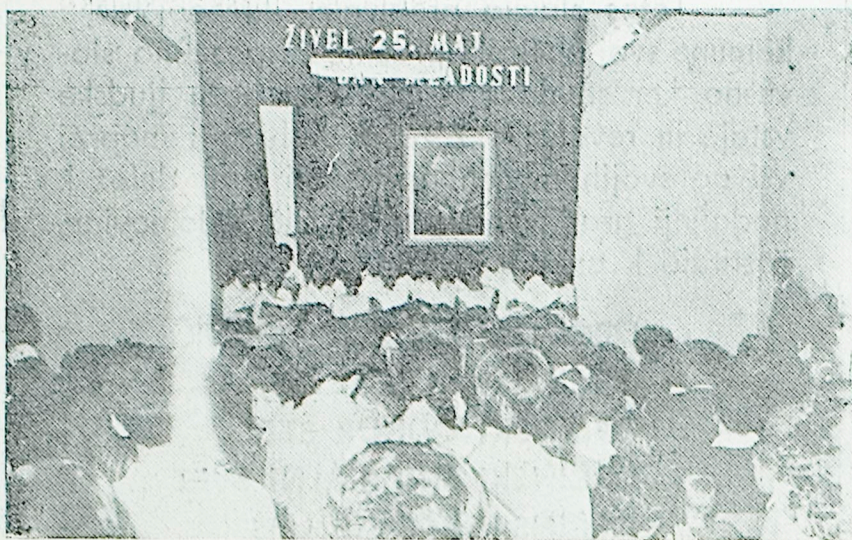
Tovariš

JOSIP BROZ-TITO
predsednik republike

Beograd

Delegati III. okrajne skupščine Zveze borcev okraja Koper vam sporočamo, da je ta naša borbeno organizacija v Slovenskem Primorju spriču spontanega sodelovanja vsega tukajšnjega ljudstva v narodnoosvobodilni borbi v letošnjem jubilejnem letu, ob dvajsetletnici začetka naše oborožene ljudske revolucije, danes enoštveno sprejela pomembne sklepe za svojo stopnjevano družbeno-politično aktivnost v naši nadaljnji socialistični izgradnji pod Vašim vodstvom. Na tej veličastni poti jugoslovanskih narodov in na poti nadaljnje borbe za svetovni mir in bratstvo med narodi vam bomo bivali borci NOV sledili prav tako zvesto, kakor smo vam osebno in naši partiji sledili v naši zmagoviti ljudski revoluciji.

Radostni izkoriščamo tudi priložnost, da vam ob Vašem rojstnem dnevu iskreno zaželimo, da bi nas v čvrstem zdravju vodil še dolgo let!

V vrsti uspešnih prireditev ob Dnevu mladosti in rojstnem dnevu tovariša Tita je bila tudi v Semedeli zelo uspešna proslava. V dvorani družbenih organizacij (tokrat se je spet pokazalo, da je premajhna) so koprski srednješolci izvedli uspeh program. Na sliki: detajl s prireditve

O ČEM RAZPRAVLJAJO SINDIKALNI DELAVCI V HRPELJAH

Na delu v ekonomskih enotah

Glavni predmet razprave na letni konferenci občinskega sindikalnega sveta v Hrpeljah, ki je bila 26. maja, je bila nova delitev dohodka in organizacija ekonomskih enot v gospodarskih organizacijah.

Novi sistemi delitve dohodka narekujejo nadaljnjo decentralizacijo upravljanja v podjetjih tudi v hrpeljski občini, kjer nekatere gospodarske organizacije že uvajajo ekonomske enote, vendar ponekod pojmovanje novih

oblik dela še niso do kraja razčistili. Zato bodo sindikalne podružnice organizirale posebna predavanja oziroma seminarje.

V razpravi so delegati poročali o problemih posameznih gospodarskih organizacij v zvezi s pomanjkanjem investicijskih sredstev in preusmerjanjem letnega proizvodnega plana. Govorili so o nujni potrebi izboljšanja družbene prehrane in kritično obravnavali pomanjkljivo skrb podjetij za šolanje in namestitve novih kadrov.

Konferenca je po svoji razgibanosti pokazala, da je sindikalno življenje v gospodarskih organizacijah ubralo pravi pot, ki jo narekujejo gospodarski in politični razvoj tega področja. Z uvajanjem ekonomskih enot v proizvodnih podjetjih pa bo imela sindikalna organizacija še prav posebno pomembno in odločilno vlogo kot posredovalka in pobudnica za čimboljše osebne in skupnostne dosežke v proizvodnji. J. Ž.

Sprehod PO SVETU

JUTRI NA DUNAJU

Ves svet z zanimanjem pričakuje jutrišnji prvi sestanek med predsednikoma Sovjetske zveze in ZDA Hruščevom in Kennedyjem. Tuji opazovalci menijo, da bosta njuna dvodnevna razgovora posvečena predvsem izmenjavi mišljenj o svetovni politiki. Tako bi zopet poskusili doseči sporazum o reševanju številnih svetovnih problemov s pogajanjem na najvišji ravni, ne pa z grožnjami in vzdrževanjem hladne vojne.

na uradnem obisku v Nizozemski. Njegovi razgovori z najvišjimi državnimi predstavniki Nizozemske so obravnavali splošne mednarodne probleme ter vprašanja, ki so neposrednega pomena za odnose med obema državama. Našega državnega sekretarja Popoviča je sprejela tudi nizozemska kraljica Julijana, ki ji je sporočil pozdrave in dobre želje predsednika Tita ter ji podaril album reprodukcij jugoslovanskih srednjeveških fresk.

SAMOODLOČBA V SREDIŠČU RAZPRAVE

Ze nekaj dni trajajo v Evianu francosko-alžirska pogajanja. Alžirska delegacija vztraja na samoodločbi alžirskega ljudstva. Iz Zeneve pa poročajo, da je delegacija začasne alžirske vlade nastopila na pogajanjih zelo samozavestno in odklanja vsak poskus pritiska ali izsiljevanja. Zato tudi predlaga, naj bi francoski administrativno-politični aparat prenehal poslovati v Alžiriji že med pripravami za referendum, v katerem naj bi alžirsko ljudstvo lahko brez tujega vpliva svobodno odločalo o svoji nadaljnji usodi.

KOČA POPOVIČ V NIZOZEMSKEM

Te dni je bil državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović

Uvajanje EE

Razen v Lesonitu so dosegli že lepe uspehe pri uvajanju novega gospodarskega sistema v Ilirski Bistrici še v Tovarni organskih kislin in v Topolu. O tem bomo naše bralce seznanili pozneje.

Z OKRAJNE KONFERENCE ZVEZE BORCEV NOV V KOPRU

Slej ko prej v prvih vrstah

Minul petek so se v Kopru zbrali delegati Zveze borcev našega okraja na redno letno konferenco. V večurni razpravi so se pogovorili o svojem delu v minulih dveh letih ter temeljito obravnavali probleme, ki jih ima skoraj 12.000 članov te organizacije od Planine do Pirana in od Komna do slovensko-hrvaške meje.

Med najbolj pomembnimi razpravami na tej konferenci je bilo obravnavanje uveljavljanja članov Zveze borcev pri izvajanju novega gospodarskega sistema in njihovo vključevanje v organe družbenega ter delavskega upravljanja. V tej zvezi je predsednik OO ZB Tone Ukmar v svojem poročilu med drugim omenil, da so osnovne organizacije ZB v preteklih letih vložile veliko truda, ki je že rodil bogate uspehe,

za čim večjo družbeno in politično aktivnost svojih članov. Tako na primer je več kot 400 članov na odgovornih mestih v Zvezi komunistov, skoraj 2500 jih je v upravnih vodstvih drugih družbenih organizacij in društev, v občinskih ljudskih odborih je več kot 230, v okrajnem ljudskem odboru 63 in v republiški ter zvezni ljudski skupščini 11 članov. Več sto pa jih aktivno sodeluje v delavskih svetih, upravnih odborih kakor tudi v vodstvih kmetijskih zadrug.

Prav zaradi tega bo potrebno nuditi pomoč članom ZB NOV, da bi se z nadaljnjim strokovnim izobraževanjem v še večji meri kot doslej uveljavljali kot družbeni delavci.

Druga pomembna naloga Zveze borcev bo v prihodnjih letih skrb za verodostojno prenašanje zgodovine narodnoosvobodilne vojne bodočim rodovom. Zato bo treba nuditi zgodovinarjem, ki zbirajo in obravnavajo še tako drobne zapiske iz domovinske vojne, večjo podporo z neposrednim sodelovanjem in zbiranjem prebogatega gradiva, ki marsikdaj in marsikje že tone v pozabo. Izvrševanje te naloge pa je vse bolj pomembno, saj iz verodostojnih dokumentov črpa mladina neusahljive vire za spoznavanje naporov in žrtev, ki so jih prispevali njihovi starši za lepo življenje v socialistični Jugoslaviji.

Na konferenci so delegati in gosti, med katerimi so bili znani partizanski borec Ervin Dolgan, organizacijski sekretar OK ZKS Koper Ivan Renko, ljudski poslanec Branko Babič in drugi zastopniki SZDL, JLA, ZVVI ter ZROP, še posebej omenili potrebo po organizacijski okrepitvi

kolegij Slovenskega Jadrana naslednje:

V celoti se strinjamo z izraženimi stališči, da je spriču znanih dejstev o enodušni predanosti primorskih ljudi narodnoosvobodilni stvari pri današnjem pisanju zgodovine žaljivo, zato pa nedopustno navajati ali celo posploševati takšne neutemeljene, površne in netočne podatke, ki kakorkoli izkrivljajo sliko o vseljudskem značaju osvobodilnega boja na Primorskem.

Ne glede na preobremenjenost maloštevilnega novinarskega kadra bomo zato v bodoče pri objavljanju prispevkov te vrste zaosttrili v našem uredništvu vso pozornost na dejansko zgodovinsko resnico.

Uredništvo

Uredništvo Slovenskega Jadrana izjavlja:

V zvezi s kritičnim opozorilom sekretariata OK ZKS ter glede na del razprave na naši nedavni okrajni konferenci ZB izjavlja redakcijski

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Brađak. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen 800 din, za tujino 1600 dinarjev ali izvod 20 din. — Letna naročnina 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-11-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klicije tiskarna CZP »Primorski tisk«

UVAJANJE NOVEGA GOSPODARSKEGA SISTEMA V TOVARNI »LESONIT« V ILIRSKI BISTRICI

To se pravi razumeti!

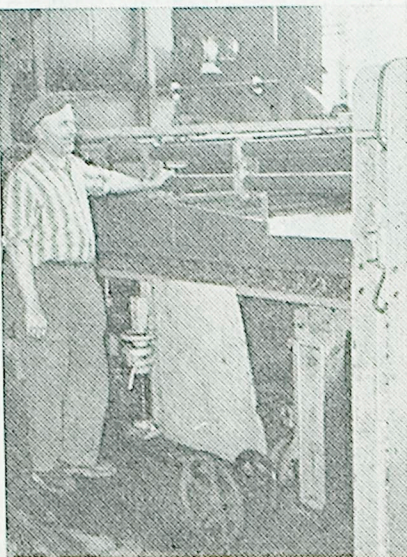
V Tovarno lesovinskih plošč v Ilirski Bistrici novinar pravzaprav ne bi smel iti samo za občinski praznik, vendar pa je dobro, da lahko prav ob tem slavlju seznanim bralce s posebnim uspehom delovnega kolektiva te naše gospodarske organizacije v uvajanju novega gospodarskega sistema, posebno ekonomskih enot. Na shemi poleg je lepo videti, kako precizno in vendar enostavno so v tovarni razdelili ekonomske enote. To niso obrati, marveč res obračunske enote glede na vrsto in funkcijo dela, ki jo posamezna takšna enota predstavlja v sklopu celotnega podjetja.

V tovarni imajo že leto dni obratovni obračun, od Novega leta pa so že šli na obračunske enote. Delitev dohodka po delavcih teh enot se je sicer nekoliko zavlekla, ker niso imeli izdelanega pravilnika za razdeljevanje dohodka in čistega dohodka, ki ga posamezna enota ustvarja, z julijem pa bodo že ugotovili, koliko dohodkov bo odpadlo na posamezno izmed osmih ekonomskih enot v tovarni. S tem dohodkom bodo delavci posamezne enote tudi sami gospodarili, zato je za nove odnose med člani delovnega kolektiva veliko zanimanje. Na sindikalnih pododborih v ekonomskih enotah živahno razpravljajo o prednostih novega sistema. Celotna sindikalna organizacija in druge politične sile v tovarni so dobro pripravile uvedbo novih odnosov. S predavanji po enotah in nazornim razlaganjem zlasti objavljene sheme novega ustroja tovarne so ogreli vse članke kolektiva za novi sistem dela in upravljanja, za novo gospodarjenje.

Delavci so se točno spoznali in še bodo govorili o gospodarjenju v ekonomski enoti, od česa je odvisen in kako se formira dohodek, čisti in osebni dohodek v ekonomski enoti. O odnosu ekonomskih enot do podjetja kot celote, o vlogi in pomenu služb v upravi podjetja (računovodstvu, knjigovodstvu, nabavni in prodajni službi in vsem drugem, kar ne služi neposredno proizvodnji, je pa vendarle potrebno in nujno za nemoteno delo).

Vzporedno z uvajanjem novega sistema se že uveljavljajo nekatere bistvene spremembe v delu kolektiva. Tako so se delavci na internem transportu pismeno odrekli tovariša, ki je pokazal premalo delovne vneme — nobena skupina ga ni marala medse in je moral iz tovarne. Po drugi strani pa je zaradi avtomatizirane proizvodnje v tovarni poskrbljeno, da kljub starosti nekaterih pridnih članov kolektiva ti prav nič niso na slabšem, ker so re-kvalificirani na takšna delovna mesta, kjer ni potrebna tolikšna fizična zmogljivost, kolikor znanje in nenehna pozornost na samodejno proizvodnjo. Najstarejši delavec v tovarni je Josip Rau (rojen 1899, Italijan iz Kalabrije, ki je še za časa italijanske okupacije pomagal postavljati to-

varno, po vojni pa ostal pri nas in je še danes kljub starosti priden delavec v tovarni. Takšen je še Ivan Rojc (rojen leta 1902) iz Vrbova — tudi on ne bo v zadregi za zaslužek v svoji ekonomski enoti. Kolektiv že zna

V tovarni lesovinskih plošč ni strahu za starejše delavce, da ne bi mogli v korak z mlajšimi sodelavci. Avtomatizirana proizvodnja nudi dovolj možnosti za zaposlitev starejših delavcev na takšnih mestih, kjer njihova starost ni nobena ovira za redno opravljanje dela.

zdravo presoditi, kdo si prizadeva, pri delu, kdo pa je z njim skregan in bi rad služil na račun svojih delovnih tovarišev. Tako so se v tovarni formirala pravična in humana socialistična načela tudi v odnosu do ostalih članov delovnega kolektiva.

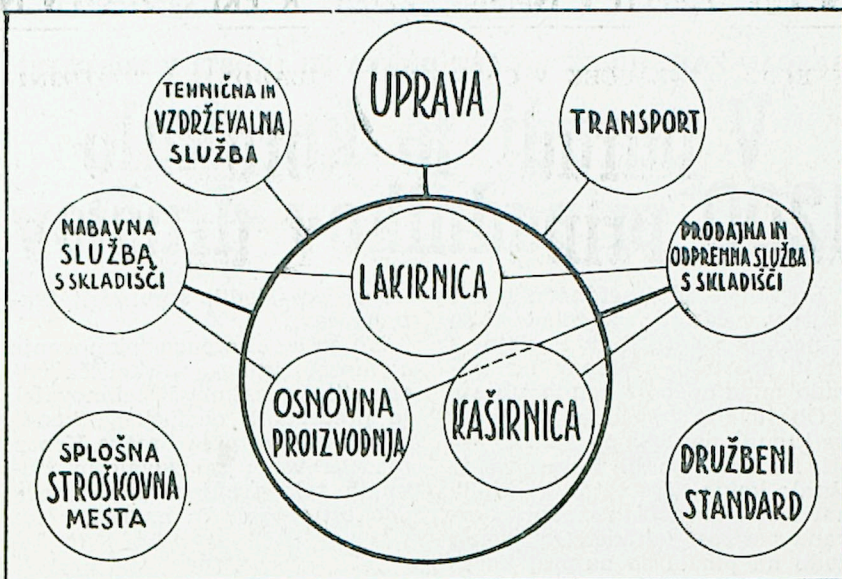
Novi odnosi nosijo s seboj tudi potrebo še večjega osebnega usposabljanja delavcev — tako na področju strokovne izobrazbe kot politične razgledanosti in gospodarjenja v ekonomski enoti, podjetju in komunah.

Premalo je prostora, da bi lahko na tem mestu razčlenil vse silnice znotraj ekonomskih enot, čeprav se bom na to še povrnil kdaj drugič. Omenil bi le še nekaj značilnosti, ki spremljajo uvajanje novih odnosov. Delavci že razpravljajo, če ne bi kazalo prodati avtobusa za prevoze na delo, ker je neracionalno izkoriščen zaradi dela v treh izmenah,

in nabaviti za delavce iz okoliških zaselkov raje mopede, da bi se z njimi vozili v službo. Osebnih avtomobilov večidel počiva pod streho in gre le v nujnih primerih na cesto. Razpravljajo o varčevanju s paro in premogom, pa z vodo in elektriko. Govorijo o tem, kako bodo poslej trikrat obrnili vsak dinar, preden ga bodo potrošili — hkrati pa bodo lahko dali več sredstev tudi komunah, pri tem pa bodo hoteli bolj kot doslej vedeti, kako bo ta obrnila denar.

V Lesonitu, v ilirsko-bistriški komunah — povsod pri nas raste novo življenje — raste socializem.

Rastko Bradašja

Shema ekonomskih enot v ilirskobistriški tovarni lesovinskih plošč. Ni treba posebnega komentarja, ker že laik vidi, kako se skladajo posamezne dejavnosti in službe v podjetju

Tudi v trgovini in gostinstvu v korak z novim sistemom

Novi gospodarski sistem nedvomno postavlja zelo odgovorne naloge tudi pred trgovske, gostinske in turistične delavce. Prav o tem je bilo govora na posvetovanju predstavnikov sindikalnih podružnic trgovskih in gostinskih delavcev koprškega okraja dne 29. maja letos.

Namen posvetovanja je bil predvsem v tem, da razčisti nekatera specifična vprašanja, ki se pojavljajo v teh strokah, in sprejme konkretne naloge v zvezi z uresničevanjem obračunskega dohodka po ekonomskih enotah, v prvi vrsti pa decentralizacijo upravljanja.

Naj na kratko posredujemo osnovne misli in stališča, ki so bila obravnavana v referatu in zelo živahni razpravi. Ugotovljeno je bilo, da uveljavljanje novega sistema v teh strokah precej zaostaja za rezultati, ki so bili že doseženi v industriji in prometu. Vzroke takšnemu stanju je iskati predvsem v dejstvu, da se je vse preveč čakalo na direktive od zgoraj, na razne vzorce pravilnikov in podobno, ni pa bilo samoiniciativnega poglabljanja v iskanje lastnih poti. Razprava je opozorila na več primerov, tu naj omenimo samo Trgočenter v Kopru in Palace v Portorožu, kjer kolektivi pritiskajo na uprave svojih podjetij, da pripravijo vse potrebno za uvedbo ekonomskih enot. V glavnem so v vseh podjetjih imenovali posebne komisije, z nalogo, da proučijo pogoje za decentralizacijo, vendar pa dalje od tega niso prišli, ker so komisije prepustili samim sebi in jim niso določili roka. Posvetovanje je obsodilo pojave, ko se strokovni uslužbenci uprav otepajo priprav vseh potrebnih materialov ter se morajo zaradi tega podjetja posluževati uslug zunanjih strokovnjakov. To pa je za marsikatero podjetje precej draga zadeva in se člani kolektivov vprašujejo, če so ti stroški dejansko upravičeni in ali ne tiči za tem prikrita težnja uslužben-

cev uprav, da bi jih za to delo še posebej nagradili.

Tudi za trgovska in gostinska podjetja velja ugotovitev, da so se vse preveč izgubljala v ekonomskem izračunavanju položaja, v kakršnega so jih postavili novi instrumenti. V podjetjih so ob razpravah marsikje nov gospodarski sistem ocenjevali samo v luči, kakšne koristi jim prinaša pri neizpremenjenem gospodarjenju. Ob takšnih gledanjih se potem ni čuditi, če ponekod sistem ni naletel na dober sprejem, k čemur je še pripomoglo razpravljanje samo v ozkem krogu uprav. Na je med drugim opozorila tudi analiza ankete, ki jo je izvedel Republiški sindikalni svet.

Če se povrnemo nazaj na druge instrumente novih gospodarskih predpisov, lahko ugotovimo dvoje: ti instrumenti na eni strani postavljajo podjetja teh strok v glavnih postavkah v enake položaje z vsemi drugimi podjetji, na drugi strani pa jim v določeni meri odpirajo dosti boljše perspektive, kot so jo ta podjetja imela po prejšnjih predpisih. Jasno pa je, da so te perspektive boljše samo za tista podjetja, ki bodo znala poiskati notranje rezerve. Te pa so

Ker z obravnavanjem bistva novega sistema nismo prodrli med delavce teh strok, se dogaja, da le-ti ne pričakujejo v dovoljni meri delovanja sistema tudi v skladu z njihovimi individualnimi interesi, čutiti pa ga namreč še niso mogli, ker nikjer novi principi niso realizirani. Ta individualni interes delavcev, če bi ga mobilizirali v bolj vsestransko razpravo o delovanju novih gospodarskih instrumentov, bi prav gotovo kaj hitro pokazal na tista podjetja, ki nimajo gospodarskih pogojev za obstoj. Take ugotovitve bi pripeljale kolektive v razprave in proučevanje o možnostih združevanja v večje rentabilnejše gospodarske organizacije. Seveda pa bi bilo družbeno škodljivo, če bi skušali z večjimi podjetji prevladati tr-

žišče in s tem ustvariti krajevni monopol. Koncentracija je omrežje pozitivna samo v primerih, če hočemo z njo organizirati moderno trgovino, ki bo sposobna razviti svoje omrežje ne glede na krajevne meje. Hkrati pa združitev na takšni zdravni osnovi prinaša tudi racionalnejše poslovanje, zmanjšanje materialnih stroškov, izboljšanje nabave in založenosti trgovine.

S tem bi odpadel tudi problem nerentabilnih poslovalnic, ki se je še posebej pojavil na posvetovanju. Nekateri diskutanti so ga uporabljali kot argument za opravičilo odlašanja decentralizacije. Možen pa je še drug izhod, da za nerentabilne poslovalnice, ki so v nekem kraju nujno potrebne, doseže podjetje pri občini pavšaliziranje obveznosti.

Pretržana naglica in administrativno združevanje brez temeljite proučitve pa seveda vodi do škodljivih političnih in ekonomskih posledic. V Trgočentru v Kopru je bila na primer združitev z ekonomskih vidikov na mestu. Razpoloženje, ki je po združitvi nastalo v kolektivu, pa jasno kaže, da na eni strani člani obeh združenih podjetij niso bili dovolj pripravljeni na ta ukrep, na drugi strani pa niso bile razčiščene ekonomsko-organizacijske zadeve. Tako med drugim še danes kolektivu niso jasne ekonomske koristi te združitve. To toliko prej, ker je po združitvi v prejšnjem Trgočentru domu prišlo celo do ukinitve obračunavanja osebnega dohodka po učinku. Prav gotovo bi moral ta združitev že sioneti na novih principih, kar pomeni, da bi bilo treba ob pripravah proučiti sistem ekonomskih enot in organov upravljanja v njih, ob združitvi pa le-te formirati.

Razprava je odprla tudi nekatere probleme okrog postrežnine, čeprav so načelna stališča o njej že jasna in ne more biti več diskusije za ali proti njeni uvedbi. Zakaj gostinski delavci danes še vedno razpravljajo o postrežnini? Posvet je ugotovil, da se postrežnina sicer uračunava, da pa kolektiv o nadaljnji usodi le-te ne ve ničesar. Z drugimi besedami — merila za njeno delitev kolektivi še niso določili. Če se postrežnina vsaj do- slej ni uveljavila in je celo marsikje povzročila negotovanje, potem kakem ne gre iskati krivde izven kolektivov in v ukrepu o postrežnini, ampak v neresenih notranjih materialnih odnosih.

Ob zaključku razprave, ki se je dotaknila še drugih vprašanj, je bilo sprejetih več pomembnih sklepov: V vseh podjetjih trgovske in gostinske stroke naj bi do 30. junija izvolili organe upravljanja v ekonomskih enotah, do 31. julija pa nanje prenesli pristojnosti, za katere se bodo odločili, s tem, da bodo izdelali pravilnike za delitev čistega dohodka in osebnega dohodka. Na posvetovanju so se zedinili, da bosta odgovorni nosilce za izvedbo teh nalog razen subjektivnih sil znotraj samih kolektivov bolj kot doslej tudi Trgovinska in Gostinska zbornica.

MARIJA VOGRIC

IZ ILIRSKÉ BISTRICE

Koristna povezava

Podjetja lesne industrije v koprskem okraju so šla na koristno povezovanje in izmenjavo delovnih izkušenj izkušenj v uvajanju ekonomskih enot, koordinacijo proizvodnje in delitve surovinske mase. Tako so Javor Pivka, Gozdno gospodarstvo Postojna ter Tovarna lesovinskih plošč in Topol v Ilirski Bistrici osnovala vsaka tričlansko komisijo svojih delavskih svetov in ta namen. Pred dnevi so se že udeležili seje delavskega sveta v pivkškem Javoru, da so se lahko približe seznanili za začetek s problematiko tega našega giganta lesne industrije. O tem, da je tako povezovanje koristno, menda ni treba izgubljati besed.

Potrošnja znižati v planske okvire

Za 9. junija je napovedano zasedanje Zvezne ljudske skupščine, na katerem bodo obravnavani novi zakonski predlogi, poleg teh pa bodo sprejeti tudi nekateri gospodarski ukrepi z namenom, da bi se potrošnja zmanjšala na planirane okvire. Tako pravi uradno sporočilo, dočim nam podrobnosti o ukrepih, ki bodo sprejeti, niso znane. Znano pa je, da so se v prvih letošnjih mesecih, kakor kažejo dosedanje analize, močno

povečale vse oblike potrošnje, dočim se na drugi strani ni povečala v skladu s tem proizvodnja, niti se ni povečala delovna storilnost in druge postavke, ki predstavljajo pogoj za upravičen porast te ali one oblike potrošnje. Tako je torej že takoj v začetku leta prišlo do nesorazmerij v gospodarstvu, ki ob nadaljevanju sedanjega razvoja lahko ogrozijo predvidene uspehe gospodarskega razvoja. V splošnem se je namreč proizvodnja v prvih štirih mesecih dvignila namesto za 12 odstotkov v primerjavi z lanskim le za 9 odstotkov. Pri tem moramo omeniti, da velja omenjeni odstotek za vse državno območje, dočim imamo v posameznostih boljše rezultate, kar velja tudi za koprski okraj, kakor bo kasneje razvidno.

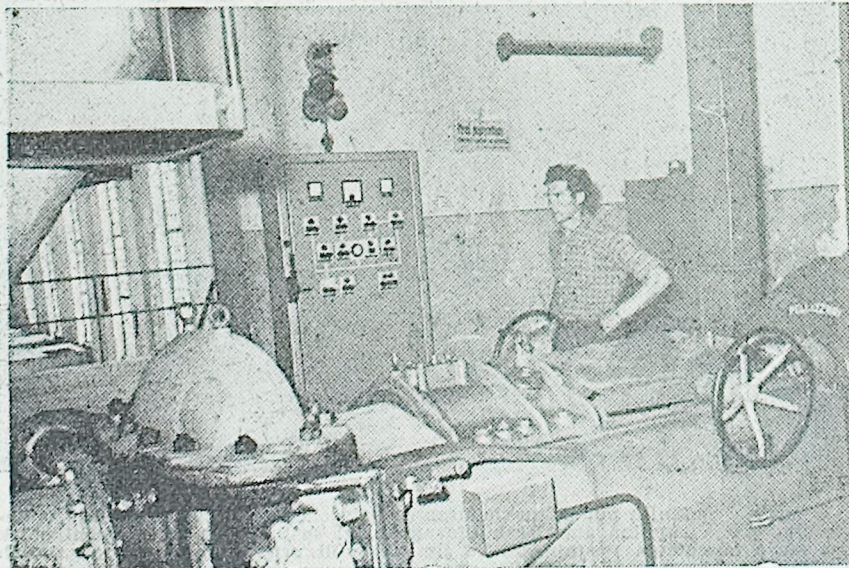
Vprašanje ni novo in vzdrževanje sorazmerij v gospodarstvu se ponavlja iz leta v leto, kakor se tudi ponavlja glavni vzrok, ki ustvarja tako nesorazmerje, to je prevelika nadplanska potrošnja sredstev za investicije, poleg tega pa delno tudi povečana proračunska potrošnja. Naj omenimo, da znaša investicijska potrošnja v prvih štirih mesecih letos že 160 milijard, kar je v primerjavi s celotno predvideno letošnjo potrošnjo 360 milijard vsekakor nesorazmerno trošenje sredstev za omenjeni čas. Zato je jasno, da bodo ukrepi, ki so napovedani, v prvi vrsti skušali zavezati investicijsko potrošnjo ka-

kor tudi vse druge oblike neupravičene potrošnje in potrošnje nad doseženimi dohodki in sredstvi, ki so na razpolago.

Tudi v tej zvezi se odpira vprašanje pravilne uporabe sredstev, ki jih imajo gospodarske organizacije, to je njihova pravilna razdelitev in potrošnja za investicije in za obratne namene. Ni dvoma, da je sedanje kritično stanje glede obratnih sredstev vplivalo na slabe proizvodne rezultate, da pa se gospodarstvo le postopno privaja na to, da v izvajanju začete kreditne politike ni moč pričakovati popuščanja ali kakih posebnih intervencij.

Če se v zvezi s temi vprašanji ozremo na stanje v našem okraju, lahko ugotovimo, da je stanje v okraju nekoliko drugačno. Investicijska potrošnja v okraju se je namreč v prvih treh mesecih letošnjega leta gibala pod planom za letošnje leto, tudi v proračunskem poslovanju proračunski izdatki niso bili prekoračeni, dočim se je proizvodnja v tem času znatno dvignila. Tudi prejemki in izdatki prebivalstva so v primerjavi z decembrom lani v planiranih okvirih. Tako bi morda v zvezi s postavljenim vprašanjem lahko le pripomnili, da zlasti v investicijski potrošnji v tem času naš okraj zaostaja za predvidenimi plani in da bo potrebnih zopet precej naporov v teku leta, da bi dohitehli zamujeno.

-žj-

V tovarni lesovinskih plošč so že močno avtomatizirali proizvodnjo. Slika kaže oddetek, kjer en sam delavec upravlja celotno proizvodnjo. Za to delo sta bolj kot fizična kondicija potrebni duševna koncentracija in pazljivost, zato ni skrbi, da bi mlajši prekosili svoje starejše tovariše pri delu

SVEČAN ZAKLJUČEK V ČAST DNEVA MLADOSTI V POSTOJNI

V paradi je korakalo 1200 pripadnikov društev

Bogat spored desetdnevni prireditve v čast Dneva mladosti so v nedeljo zaključili v Postojni z vrsto športnih nastopov ter parado mladin po mestnih ulicah.

Ob 10. uri dopoldne je povorka krenila navzgor po Tržaški cesti. Na Trgu padlih borcev se je zbralo kakih 2000 ljudi, ki jih je navdušila ubranost in nebričakovana pestrost parade. Ob zvokih godb na pihala so najprej korakali pripadniki domačega Partizana ter v krojih in s športnimi pripomočki ponazarjali pestro dejavnost tega najmasovnejšega postojnskega društva. Taborniki so nosili šotor, jadralci jadralne modele in letalo, strelci tekmovalno orožje, planinci svojo opremo, medtem ko so dali paradi posebno barvitost pripadniki JLA. Nato pa so se z zastavicami zvrstili otroci, gasilci, skratka zastopniki vseh društev in šol, med katerimi je požel gotovo največ odobravanja motorizirani srevod članov AMD Postojna. Parado so zaključili s krajšim mimohodom tehniški živinorejsko poljedelskega kombinata. Računajo, da je v paradi, ki jo je organiziral občinski komite LMS, sodelovalo najmanj 1200 otrok, mladincev in mladink.

Po končani paradi so se gledalci napotili v Ulico 1. maja, kjer je bil start in cilj štafetnega teka zmage. V popoldanskim urah je bil na mestnem stadionu rokometni turnir, nato pa na Trgu padlih borcev prvi nastop go-cart vozil v Postojni. Sončno vreme je privabilo k ogledu dirk ogromno maso ljudi, ki so z izrednim za-

nimanjem sledili spretnosti tekmovalcev.

Ko so se ob koncu tekmovalstva z improviziranega dirkališča odstranili še najmlajši tekmovalci, je predsednik občinskega komiteja LMS Postojna Srečko Krpan razdelil vsem zmagovalcem številnih tekmovalj v čast Dneva mladosti pokale in nagrade. (ma)

BESEDA O ALŽIRIJI

Minuli petek je Ljudska univerza v Ilirski Bistrici organizirala predavanje o Alžiriji in o drugih deželah afriškega kontinenta. Predavanje sta imela študenta Mohamed Ait Si in Macher Festo. Njuna izvajanja so številni poslušalci spremljali z velikim zanimanjem. J.

V PORTOROŽU ZASEDAJO ČEVJARJI IN USNJARJI

V Portorožu se je začelo v ponedeljek, 29. maja 1961, tridnevno posvetovanje usnjarjev, čevljarjev in galanterijev usnjarske stroke iz vse Jugoslavije. Na posvetovanju, ki ga je organiziral Inštitut za usnjarstvo, Domžale, je predavala blizu 100 delegatov iz raznih krajev države vrsta usnjarskih in drugih strokovnjakov, med njimi tudi inozemski strokovnjaki. Prvi dan so po pozdravnem nagovoru imeli predavanja za vse udeležence posveta Ivan Hrvoj in Ivan Povodnik iz Zagreba o kontroli kvalitete izdelkov v čevljarstvu in usnjarski industriji glede na nove jugoslovanske standarde za usnje; Jože Markelj iz Industrije usnja na Vrhniki o organizaciji proizvodnje in o notranjem transportu ter dr. inž. Samo Kalin o encimatskem odstranjevanju ščetin, volne in dlake. Predavanja v torek so bila ločena za usnjarje in za čevljarje, v sredo pa spet skupna. Večino predavanj je spremljal prikaz diapozitivov. Razprava pa se ni omejevala samo na poslušana predavanja, temveč tudi na strokovno gradivo, ki ga je za posvet zbral v debeli knjigi domžalski Inštitut za usnjarstvo. JULE

DAN PROSVETARJEV

Pretekli petek so prosvetni delavci občine Ilirska Bistrica praznovali Dan prosvetnih delavcev. Ob tej priložnosti so se pogovorili o dosedanjem delu in o bodočih nalogah v zvezi z izvajanjem šolske reforme. Po razgovoru so šli na izlet na Mašun. S

Vse so dali za svobodo

»V SPOMIN PADLIM: Race Albinu, Race Sabinu, Babič Silvu, Slavec Sergeju in Bradač Jošku!« Tako je napisano na skromni leseni plošči, pritrjeni na jelšev steber v vasi Artvižah. Ta plošča z imeni talcev, ki so jih Nemci ustrelili 21. julija 1944 na Artvižah, mi je priklicala v spomin vsa grozodejstva, ki jih je prestala ta majhna vasica.

Ze oktobra leta 1943 je bila vas do tal požgana in izropana. Vaščani so ostali golji in bosji, brez hrane in strehe, zima pa je kot nalašč pritisnila s strupenim mrazom. Nekateri so si iz ostanikov ruševin zgradili zasilni kot, v katerega so se stisnili, drugi pa so zapustili vas in se zatekli v sosedne kraje. Težko je bilo, a vendar niso klonili. Borni košček kruha so delili s partizani Brkinske čete.

21. julija je doživela vas še hušji udarec. Matere, otroke in starčke so naznali na sredo vasi, kjer so morali pet ur stati v vrsti. Pred njimi so ustrelili pet talcev. Bili so mladi ljudje doma iz Rodika in Kačič. Toda vse to se je zdelo Nemcem še premalo. Kot talca so ustrelili Alojza Slugo, s kopiti so do smrti pobili Jožefa Mezgeca, ki je imel v partizanih dva sina in sta mu oba padla v partizanih. Veliko so jih odpeljali v taborišča in marsikdo se ni nikdar več vrnil.

Ta majhna vasica, ki šteje le dvajset družin, je plačala velik krvni davek, saj je pustošenje med vojno terjalo sedemnajst človeških žrtev, sedem so jih odgnali v internacijo, požgana pa so bila vsa kmečka poslopja. Vaščani v Artvižah imajo skromno

Po vsem našem okraju je mladina svečano in veselo proslavila Dan mladosti. Priredili so pestre programe, športna srečanja in tekmovalja, partizanske pohode, taborniške ognje, baklade, svečanosti ob sprejetju novih članov v LMS in podobno. Teško bi našli vse prireditve po občinah v okviru Dneva mladosti, sem pa lahko štejemo še tudi proslave Dneva MdB, Dneva vajencev, 1. maja in številne manifestacije ob štartu mladosti. Z veseljem ugotavljamo, da so bile letošnje prireditve dokaj pestre in zlasti množične. Okrajni komite LMS je že pred časom razpisal tri nagrade v višini 50.000 din za tiste občinske komiteje, kjer bo slavje najbolj uspelo. Nagrade so dobili HRPELJE, SEZANA in ILIRSKA BISTRICA.

Na sliki: zborovanje 1000 pionirjev in pionirk osnovne šole na Tartinijevem trgu v Piranu, od koder so s pesmijo krenili v povorki na Prvomajski trg. Pozneje je bila na soli mladinska konferenca, na kateri je aktiv LMS poročal o svojem delu, sprejeli so 120 novih članov in izvolili nov odbor. Konferenca so se udeležili tudi predstavniki oblasti in šolskih organov. Popoldne so imeli mladi Pirančani v Luciji prijetno zabavo, za katero je prispevala sredstva občinski odbor SZDL.

Načrti postajajo vse jasnejši

Pred začetkom delovne akcije na cesti Vrabče—Štjak

Prvotna zamisel o vrsti proslav v počastitev 20-letnice vstaje in ljudske revolucije v sežanski občini se je pretvorila v delovno akcijo na cesti, po kateri je konec avgusta 1941 šla prva skupina partizanov in po kateri so kasneje korakale vse večje edinice NOV.

Pred nekaj dnevi sta se zglasila na občinskem ljudskem odboru mladinska funkcionarja iz Bežigrada v Ljubljani na razgovor o nastanitvi in oskrbi mladinske brigade, ki bo štela 120 članov. Medtem se vršijo meritve ceste, nekateri kolektivi v ob-

čini pa že uresničujejo obljubo o enodnevnem zaslužku. V kratkem bodo sledili še vsi ostali.

Mladinski komite hiti s pripravami in ustanovljeni so že potrebni štabi.

Vloga sindikalnih podružnic

Prejšnji teden je bila v Postojni prva seja novoizvoljenega plenuma občinskega sindikalnega sveta. Za predsednika so znova izvolili Staneta Murkoviča, za podpredsednika Julijana Uhlja in za tajnika Janka Česnika.

Nato je plenum razpravljalo o vlogi sindikalnih podružnic pri formiranju ekonomskih enot, nadaljnji decentralizaciji delavskega samoupravljanja ter sprejemanju pravilnikov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Plenum je med drugim priporočil sindikalnim podružnicam, naj izvolijo pododbore, ki bodo prevzeli

Prvega julija bo brigada že na mestu in pridružili se ji bodo domačini, ki so na nedavnem sestanku sprejeli visoke obveznosti v delu in v raznih oblikah pomoči brigadi. -er

politično skrb pri sestavljanju kandidatnih list za volitve organov samoupravljanja v ekonomskih enotah.

DVA NASTOPA

Prejšnji teden je bil Kulturni dom v Gregorčičevem drevoredu prizorišče dveh prikupnih kulturnih nastopov postojnske mladine. Najprej so se v ponedeljek predstavili s samostojnim koncertnim večerom gojenci nižje glasbene šole. Spored, ki so ga posvetili 20-letnici vstaje, je prikazal v tridesetih točkah prezez dela učencev na tem glasbenem zavodu.

V sredo zvečer pa je domača DPD Svoboda uredila svečano akademijo v počastitev Dneva mladosti. Za uvodnim govorom so se v enournem sporedu zvrstili pred več sto gledalci društveni pevski zbori, recitatorji ter simfonični orkester Doma JLA Postojna. (ma)

V torek v zgodnjih popoldanskih urah je prispela na železniško postajo v Postojno večja skupina ameriških Slovencev, ki so prišli na dvomesečni obisk v staro domovino. Postojnčani so jim pridelili priscen sprejem, ob zvokih godbe na pihala so jim pionirji podarili šopke cvetja. Na sliki vidimo, kako izročajo šopek znanemu sodelavcu »Prosvete« Antonu Šabcu, doma iz Slavine. Rojaki so se zdaj samo na kratko ustavili na poti v Ljubljano, izrazili pa so željo, da 4. julija — ob Dnevu neodvisnosti ZDA — prisostvujejo pikniku ameriških Slovencev, ki ga bo priredila v Postojni Slovenska izseljenska matica.

SLOVESNOST NA KOPRSKEM UČITELJIŠČU

V ponedeljek dopoldne je bila na koprskem učiteljišču intima slovesnost. Predstavniki Okrajnega sveta Svobode in prosvetnih društev so priložnost čestitali pevskemu zboru k uspehu, ki ga je zbor pod vodstvom prof. Mirana Hasla dosegel na letošnjem pevskem festivalu v Celju.

Zbor je najprej zapel Matzovo pesem »Zetelice«, s katero je dosegel na festivalu največji uspeh. Potem pa je zbor, zborovodji in celotnemu kolektivu učiteljišča čestital predsednik Okrajnega sveta Svobode tovariš Ivan Mavsar ter jim izročil lovorov venec, ki naj zboru ne bo samo znak priznanja za doseženi uspeh, temveč naj mu bo tudi spodbuda za bodoče delo. Ob tej priložnosti je tovariš Mavsar izrekel misel, ki jo vsi pozdravljamo, da je v Kopru, Piranu in Postojni nujno potrebno čimprej ustanoviti mladinska kulturno-umetniška društva. Zboru je čestital tudi tovariš Ivan Silič, predsednik glasbenega sosveta. Za zaključek pa je zbor odpel še pesem »Mi smo pomladi«.

PIONIRSE IGRE

V počastitev Dneva mladosti so v Ilirski Bistrici priredili 25. maja pionirske igre. Ze v jutranjih urah se je v mestu zbralo večje število mladincev in pionirjev, ki so šli v sprevedu na košarkarsko igrišče. Tam jih je pozdravil predsednik občinskega odbora SZDL Anton Gustinčič, občinski komite Ljudske mladine pa je najzaslužnejše pionirje sprejel v mladinsko organizacijo. Po tej svečanosti so pionirski nastopili v raznih igrah. J. S.

Kaj pravijo drugod ...

DOLENJSKI LIST

Zadovoljivo izpolnjevanje plana

V prvih treh mesecih letošnjega leta je za več kot za četrtino večja proizvodnja v primerjavi s lanskim letom v obdobju januar—februar—marec. V tem času smo dosegli dobrih 20 % letnega načrta, kar je glede na sezonski značaj nekaterih podjetij dober uspeh. Storitnost zastojata za večanjem osebnega dohodka, saj je v prvih treh mesecih porasla za 10 %, osebni dohodki pa so se povečali za 18,1 %. Prepočasni podjetja uvajajo ekonomske enote kot osnove dobrega gospodarjenja vseh proizvajalcev.

NOVICE

Letina bo ugodna, če ...

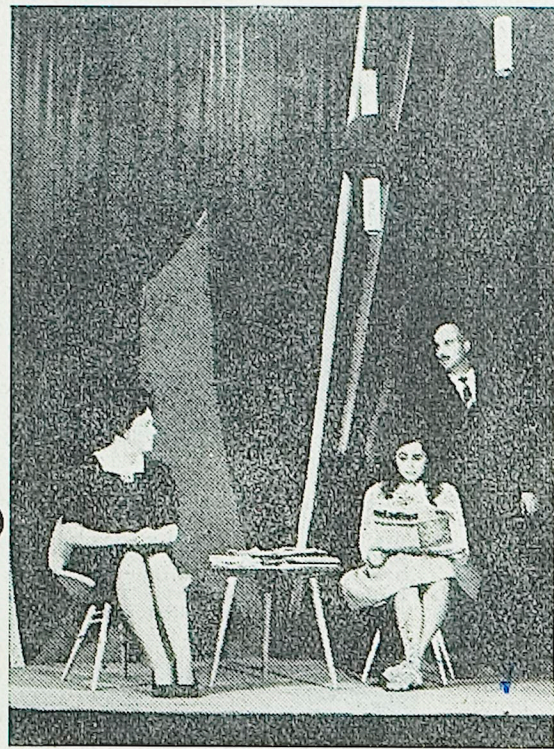
Sadna letina kaže kar zadovoljivo. Breskve bodo dobro obrodile, le po nižinah jim je škodila deloma pozeba. Letos bo rodilo nekaj novih nasadov breskev, pri tem pa moramo računati, da se je nekaj starih nasadov izrodilo. Tudi hruške lepo kažejo, kar velja prav tako tudi za jabolka. Kar zadeva češnje, je letina precej pod povprečjem zaradi pozebe. Tudi vinogradi kažejo po vsej Goriški prav dobro in bo letina dobra, če bo vreme ugodno, če ne bo toče ali suše.

GLAS

Se bolj v širino

Pred dnevi je bilo v Zelezarni na Jesenicah posvetovanje predstavnikov organov delavskega samoupravljanja in zastopnikov obratov.

Udeleženci posvetovanja so ugotovili, da so dosedanje štiri ekonomske enote v praksi dosegle pozitivne uspehe, vendar pa je ta oblika še preobširna, ker s tem še vedno ni uveljavljeno načelo neposrednega upravljanja. Zato so predlagali, da bi ustanovili 27 ekonomskih enot, ki bodo na sedežih sedanjih obratov. Ekonomske enote bodo dobile denarna sredstva, s katerimi bodo tudi same razpolagale. Z ustanovitvijo teh ekonomskih enot bo omogočeno slehernemu proizvajalcu, da bo imel pregled nad gospodarjenjem obrata, v katerem je zaposlen. V novih ekonomskih enotah se bo tudi lažje prešlo na nov način delitve dohodka po količini in kvaliteti dela posameznika.

Prizor iz Stefančeve igre VČERAJ POPOLDNE v uprizoritvi amaterskega odra »Franjo Sornik« DPD Svoboda v Izoli. Na sliki glavna trojica: oče — Stane Peternel, mama — Anči Peternelova in hči — Feni Rupnikova

PREMIERA AMATERSKEGA ODRA V IZOLI — Mire Stefanac: VČERAJ POPOLDNE

„Gledam, vidim, presojam...“

Amaterski oder »Franjo Sornik« DPD Svoboda v Izoli nam je pripravil novo premiero, delo domačega mladega avtorja Mirete Stefanca VČERAJ POPOLDNE. V svojo kroniko bodo lahko izolski amaterji zapisali nov uspeh, posrečen izbor in dobro uprizoritev. Škoda je le, da so bili Izolčani s svojo uprizoritvijo pozni in se zato ne morejo udeležiti letošnje revije amaterskih skupin v Zagorju. Če je raven amaterskih dramskih skupin letos približno taka, kot je bila na lanski reviji v Kopru, bi nas amaterski oder iz Izole s Stefančevim igro dostojno zastopal.

Mladi avtor — po poklicu menda pedagog — nam v svojem delu govori o mladem dekletu, ki živi v domu, kjer je vse urejeno in za vse poskrbljeno: udobna sobica, polna omara oblek, gospodinjski aparati, osemcevnno radio in tudi že misel na avtomobil, ki bo kmalu postal resničnost. Toda to ni vse, kar človek išče v domu. V Alenkinem domu ni toplote, ne tovariškega razumevanja, ni očetovega zanimanja in ne skrbne materine roke. Trije tuji živijo v tem hlad-

nem in urejenem domu, vsak živi svoje življenje. Oče in mati imata svoja neodložljiva pota, službene in družbene obveznosti. Še huje je: Alenka je sama celo takrat, kadar sta oba roditelja doma. Ne kregajo se, toda tudi ne govorijo. Alenka pa gleda, vidi, presoja. Predvsem si želi toplote, ljubeče besede, iskrenega zanimanja, ima svoje probleme, težave.

Tako je odprl avtor probleme sodobne družine v sodobni družbi. Dogaja se kjerkoli pri nas, so zapisali v gledališkem listu. Bolje bi bilo; kjerkoli danes in jutri v svetu, v času, ki prehiteva sam sebe. Stefanac je našel resnično pomemben problem; četudi ga ni razrešil do kraja, je opravil dober del namena že samo s tem, da ga je odprl in nas povabil, naj vsaj dve uri o njem preiščemo in ko pridemo domov, da tesneje pritisnemo k sebi svojega otroka in na tihem obljubimo, da se bomo zanj bolj zanimali. Avtorju niti ni zameriti, da nas je k temu pripravil z malce naivno pedagoško vzdignjenim prstom in da so njegovi prvi dramaturški koraki še rahlo

Kdaj bo Puccini spet obiskal prazne dvorane...

ZAVOD PRIMORSKE PRIREDITVE JE S TURNEJO SOLISTOV PO SLOVENSKEM PRIMORJU ZAKLJUČIL ZIMSKO SEZONO

Ne Puccini, ne Verdi ali Massenet s svojo ljubko Manon, ne Čajkovski z Greminom iz »Evgenija Onjegina« in še veliko drugih mojstrov operne in instrumentalne glasbe tokrat niso imeli dobre sreče: kak Rudolf in Cavaradossi v izvedbi n. pr. novoodkrita tenorista, primorskega rokaka s Podnanosa Rajka Koritnika (v Kopru), pa ognjeni Don José iz »Car-

ČESTITKE IN USPEH TUDI DOMA

Menda ni Sezanca — in ne samo Sezanca — ki ne bi te dni spregovoril vsaj besede ali stavka o naše mladinskem zboru, ki je tako zaslužno prišel v središče pozornosti. Zdi se, da je mladi ansambel v polnem poletu in da mu niti ni do začasnega počitka na latorikah.

Manj kot uspeh na mladinskem festivalu v Celju je znan koncert v Laškem (istega dne): Toda če je nastop v Laškem sledil v kratkem razdobju prvemu koncertu v Divači, gre zboru vsaka hvala, da se je že po nekaj dneh predstavil domačemu občinstvu.

Cestitke, ki sta jih mladim pevcom izrekla v Sežani, v ponedeljek 29. maja, predsednik Okrajnega sveta Svoboda Ivan Mavsar in sekretar Občinskega komiteja Alfonz Grmek in ki jih je polna dvorana v telovadnem domu podprla s toplim in prisrčnim aplavzom, so torej popolnoma zaslužene.

Mladi pevci in njihova dirigentka so prav gotovo potrebni razvedrila in Občinski ljudski odbor jim je obljubil letovanje v Ankaranu. Verjetno si bodo tiste dni zaželeli nastopiti nekje na Koprskem.

majavi. So pa prav gotovo simpatični in obetajoči.

Izolska uprizoritev je bila dobro pripravljena (režiser Stane Skamen, scenograf Drago Podvornik, lektor Mika Čebrovna), glavna trojica lepo vigrana (Stane Peternel, Anči Peternelova, Feni Rupnikova). V manjših vlogah so nastopili še številni člani odra (Anča Potušková, Aljoša Pernetova, Karl Birska, Draško Šubič, Lea Pučkova, Andrina Pečarjeva, Peter Likar, Boris Prpoš, Brane Homovec, Ivan Krbavič in Nada Šimunkovičeva). Z. L.

men«, ki ga je v Izolo prinesel prvak ljubljanske Opere Miro Brajnik, pa čudovita Mimi z Vilmo Bukovčevom spet v Kopru, pa skoraj nepopovljiva Amneris iz »Aida« sopranistke Hilde Hölzlove v postojnski dvorani, ki jo je vso preprekel pajek z dolgočasene odsotnosti in praznine. In tako naprej: v devetih primorskih mestih, kamor zavod »Primorske prireditve« pač že nekaj let prizadevno pošilja dramske in koncertne skupine, da bi...

Kaj — da bi...? No, da bi imeli tudi v Izoli, v Hrpeljah-Kozini, v Pivki, Ilirski Bistrici, Prestranku, Postojni, Divači, Sežani in v Komnu včasih kaj drugega kot so »Veseli fantje«, »Benški fantje«, »Gorenjski fantje«, »Dobri znanici« in sploh vsi tisti mladi fantje, ki za drag denar prodajajo slabo muziko od polk do valčkov in od valčkov do polk. Pa se je zdaj skazalo (tudi skazilo), da bi morali prvaki ljubljanske Opere in slovenski instrumentalni solisti prepovati polke in svoje violine priložiti v ritem Avenikovih viš, pa bi bile dvorane polne, ljudje bržčas zadovoljni in bi zavod »Primorske prireditve« lahko zapisal tudi zaključni stavek na konec zimske sezone: »Turneja devetih skupin slovenskih solistov v devetih primorskih mestih je bila izredno uspešna in...«. In tako naprej.

Zdaj pa: namesto tenadske kronike!

IZOLA, 19. maja — operno koncertni recital. Gostujejo: Vilma Bukovčeva, Božena Glavakova, Miro Brajnik, Marcel Ostashevski, violinist Karlo Rupel in pianistka Hilda Horakova. Nekaj čez 20. ura je bilo v dvorani izolske »Svobode« natanko 28 ljudi. Peli in igrali so za teh 28 obiskovalcev, nekdo iz skupine pa je po koncertu z grenkobo dejal: »No, tu v Izoli pa kultura cvete!«

POSTOJNA, 20. maja. Gostujejo: čudovita Amneris na odru ljubljanske Opere, sopranistka Hilda Hölzlove, pa Vanda Žihorlova, baritonist Franc Langus, flavtist Boris Campa in dirigent-pianist Ciril Cvetko. Dvorana: prazna!

HRPELJE IN PRESTRANEK, 21. maja, v nedeljo ob 15. uri. Gostujejo... in tako dalje. Dvorana v Hrpeljah prazna, v Prestranku polprazna. Za Prestranek je to vsekakor uspeh. Zavod »Primorske prireditve« meni, da ima tam svojo najboljšo publiko.

KOPER, 22. maja. Gostje: Vilma Bukovčeva, tenorist Rajko Koritnik, Božena Glavakova, Friderik Lupša, violinist Dermelj, pianistka Dana Hubadova. Menda 43 ljudi v gledališki dvorani. (Kdo bi se pa zavaljo tega razburjal, toda naj občinstvo v Kopru vendar že pove, koga naj pripelemo: morda Maria del Monaco ali pa Mario Callas!)

ILIRSKA BISTRICA, 22. maja: Vanda Gerlovič... in tako dalje. Dvorana prazna... dvorana prazna...

SEŽANA, 22. maja: »Slovenski oktet«. No, dvorana solidno zasedena. Lep spored, lep sprejem, obojestransko zadovoljstvo.

KOMEN, 26. maja. Lipušček, Korosec... in drugi. Lep sprejem ob polni dvorani. No, vendarle. (Poučno: malo, skromno mesto, s preprostimi ambicijami. In zajetnimi sreči!)

DIVAČA, 27. maja. Repriza gramofonske plošče.

To je vse. Zavod »Primorske prireditve« je položil svoj koncertni obulus na oltar kulturnega življenja koprškega okraja. Brez posebnega uspeha. In zaključil svojo četrto plodno zimsko sezono dramskih, koncertnih in zabavnoglasbenih predstav. Zaključil je prvo leto svojih »Salonov« v dvorani koprške glasbene šole. Ideja je obrodila bogat sad, ki ga bo zavod ohranil še za naslednje sezone.

Zdaj se začenjajo priprave za poletno sezono. Za »II. festival jugoslovanske folklores« v Kopru, Ankaranu, Izoli, Portorožu in Piranu. Za beograjske »Fausta« z basistom Cangalovičem. Za »Botra Andraž« ljubljanske Drame. Za koncerte zabavne glasbe z domačimi in tujimi pevci in televizijo. Za modne revije in še za marsikaj. Mili

YSI OKROG PROSVETNEGA DRUŠTVA

Prosvetno društvo »Miroslav Vilhar« v Zagorju je skupno z drugimi organizacijami pripravilo praznovanje Dneva mladosti. Najprej so pionirji s harmoniko korakali skozi vas ter tako obvestili meščane, da je čas, da se zberemo za vasjo ob tabornem ognju. V pestrem sporedu so se zvrstile recitacije, pozdravni govor in nastop pevskega zbora. Stari borci so ob ognju vzbujali spomine. Za zaključek so vsi skupaj zaplesali kolo. M.

VELIKI IZPIT V PORTOROŽU

V ateljejih »Filmservisa« v Portorožu je že drugi teden v teku snemanje notranjih posnetkov za mladinski film »Veliki izpit« z delovnim naslovom in hrvatskem originalu »Na skelama«. Film snema podjetje »Zora film« iz Zagreba.

Konec junija pa bo neko avstrijsko filmsko podjetje začelo snemati v portoroških ateljejih »Filmservisa« in pa na prostem v Piranu in okolici celovečerni zabavni film z naslovom »V rajski deželi«. Jule

Koprski »Tomosaurus« na razstavi v Zagrebu

Koprski umetnik-fotograf JOŽE KOLOŠA je s samostojno razstavo pod naslovom »Humanizem železa« odkril tudi Zagrebu veliko novega

Citat iz komentarja Matka Meštrovića na Radiu Zagreb: »Pri vsem tem pa je najbolj zanimivo to, da živi in deluje Kološa daleč od kulturnega središča, nekje v malem mestu, na robu dežele. Precej jasen dokaz, da ni treba pognati korenin kje v Beogradu ali v Zagrebu ali v Ljubljani, posedevati v kavarnah in sestajališčih »od boga danih« talentov, pa da talent — pod pogojem, da res obstaja — vendar zacvete. In Kološa ga ima, pa je mimo tega še izvrsten tehnik. Zdaj lahko rečemo samo še to, da komaj čakamo na njegovo drugo zagrebško razstavo.«

Listam po izrezkih iz časopisov. In berem: »Kološeva razstava predstavlja v celoti dogodek za tisti del publike, ki ima dovolj smisla za likovne vrednote, ki teže k odkrivanju nepoznatih koticov človeške zavesti kot osnovnih nalog umetniškega ustvarjanja.« (»VJESNIK«) Potem preletim le naslove: »Novi izraz v naši fotografiji.« »Razstava, ki ostane v spominu.« »Osebnost in novost v fotografiji.« »Presenečenje.« »Orazumljenje nerazumnega.« »Dramatska moč izraza.« »Absolutna čistost izraza, preprostost!« »Oplemeniteno gledanje, ideje in primerjave.« »Dramatski koncentrat.«

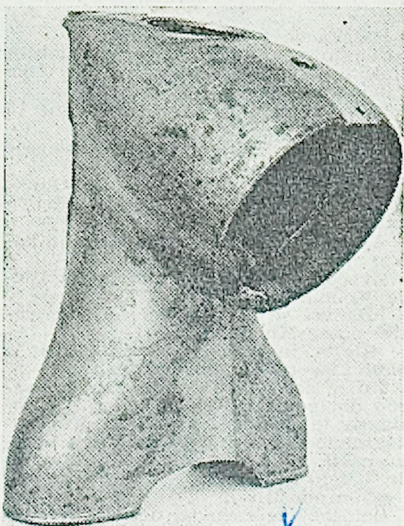
Jože Kološa je doma iz Murske Sobote. Ampak zdaj je že leta nazaj Koprčan, ker ga na ta mali prostor ob slovenski obali veže modernina neba, morja, občutek mediteranizma v

sebi in ljudeh, košček odprtega obzorja. Nemara tudi »Tomos«, kjer vodi foto-službo in pod čigar streho je odkril humanizem železa, kjer je v delih motorja zahtil človeka in njegov dejavni utrip. Neobdelani kosi železa zažive v objektivu njegove kamere, Kološevu notranje oko jim je dalo novo vsebino in jih posvetilo v novo govorico. Vijak zdaj ni več vijak, ampak je določeno spoznanje, ki ga odkriva simbolični jezik iz sveta, ki je zunaj tovarniških vrat. Vilice za galvanizacijo z nasprotnimi ostricami so v Kološevem objektivu prerasle v simbol, ki ga tolmači napis »Nesporazum«. Drzna za konvencionalne pojme »klastične fotografije« že kar neprijetna agresivnost Kološevoga črno-belega simbolizma — predstavlja svojevrstno odkritje: je nov jezik (ki ga tudi v Zagrebu niso bili vajeni!), je nov izraz, je nova vsebina.

Jože Kološa je v dvorani Društva arhitektov Hrvatske v Zagrebu predstavil 21 svojih eksponatov na samostojni razstavi od 5. do 20. maja. Ne navadno velik in ploden odmev zagrebških likovnih kritikov (Josip Depolo, profesor Putar, Meštrović), izjava enega prvih jugoslovanskih umetnikov-fotografov (člana mnogih mednarodnih združenj in žirij) Toše Dabca (»Čudovito! Tega še nikoli nisem videl!«) — to je precej resna pohvala Kološevemu odkrivanju novih smeri v fotografski umetnosti. Je pohvala njegovi novi, moderni vsebini. Je pohvala pri nas še tako ne-

raziskani estetiki industrijske fotografije.

In je naposled tudi pohvala malemu mestecu na robu dežele, kjer Kološa živi in — od sveta precej oddaljeno — ustvarja. Mili

Jože Kološa: POLAKT

KULTURNA KRONIKA

MLADINSKA DRAMSKA REVIIJA

Skoraj istočasno sta tekli v Sloveniji dve pomembni mladinski manifestaciji: pevski festival v Celju in dramska revija na Jesenicah. Medtem ko se lahko pohvalimo, da sta naša mladinska pevska zbora iz Sežane in Kopra (Učiteljske) najboljše v republiki, moramo priznati, da nimamo nobene dramske skupine, ki bi nas lahko zastopala na Jesenicah. S pravihmi vzgojnimi prijemi na ljudskoprosvetnem področju bi morda lahko razgibali tudi to obliko dejavnosti med našo mladino, kot se je posrečilo razgibati mladinsko petje.

JUGOSLOVANSKE GLEDALIŠKE IGRE

Letos so bile šestič jugoslovanske gledališke igre Sterijino pozorje v Novem Sadu. V prireditvah so si sestrsko podali roke gledališče, radio in televizija. Ob zaključku so podelili Sterijine nagrade. Največ jih je podelila slovenska drama »Antigona« (avtor Dominik Smole — za najboljši dramski tekst, Jurij Souček za vlogo Kreona, kipar Drago Tršar za sceno). Slovenci so odnesli še pomembne nagrade tudi za radijsko in televizijsko igro (Mitja Mejak za priredbo Cankarjeve novele »Zgodba o siromaku Simnu«, Mirč Kragelj za režijo drame Vasje Ovirka »Ko bi padli oživel«, Stane Potokar za vlogo Trpela v tej drami in televizijski studiu v Ljubljani za izvedbo Zupanove drame »V pričakovanju jutra«)

SREČANJE ZAMEJSKE MLADINE

V gledališki dvorani na Jesenicah so se srečali mladinci iz Trsta in iz Celovca pri nastopu kulturnih skupin. Tržaško mladino so zastopala prosvetno društvo »Jezero« iz Doberdoba, PD »Albert Sirk« iz Križa, PD »Andrej Cok« z Opčin in PD Prosek—Kontovel. Koroško so zastopali člani »Planice« in skupina »Korotan« iz Celovca. Razen gostov so nastopili tudi domačini, člani DPD Svobode z Jesenic.

NAŠA BALETNA SOLA NA TELEVIZIJU

Pretekli teden je manjša skupina naše koprške Baletne šole nastopila na ljubljanski televiziji, in sicer s plesom na pesem Matetiča-Ronjgova »Čače moj« v koreografiji Vuke Hitijeve. V kratkem bodo gojenke šole izvajale v televizijskem studiu tudi balet »Rdeča kapica« v koreografiji Stanislava Hitija.

REVIIJE ITALIJANSKIH KULTURNIH KROŽKOV

V Kopru in v Izoli so bile že revije kulturnih krožkov italijanske manjšine. Zvrstili so se pestri programi amaterske dejavnosti, igranje in petje, recitacije, dialogi. Povzetek teh uspešnih prizadevanj bo v Kopru junija tridnevna zaključna revija pod naslovom »Raduno degli Italiani dell'Istria e di Fiume«. Prireditve bo na koprskem glavnem trgu. Slišali bomo popevke domačih avtorjev (pripadnikov italijanske manjšine), orkestre z Reke, iz Pulja, Rovinja, Kopra in Izole, številne pevce. V Izoli pa bodo nastopili pevski zbori, recitatorji in plesalci.

REPRIZA PULJSKEGA FILMSKEGA FESTIVALA V KOPRU

Zavod Primorske prireditve se dogovarja z organizatorji vsakoletnega filmskega festivala v Pulju, da bi takoj po končanem festivalu v Pulju predvajali najboljše jugoslovanske filme tudi v Kopru. Ob prikazovanju filmov bi se občinstvu predstavili tudi nosilci glavnih vlog in režiserji.

Djordje Radenković:

Canarisov načrt

Minilo je petnajst let, odkar je v kaos kamenja, strahu in ne-močnih besov utihnila poslanica vrhovnega žreca zločinov. Petnajst let — dovolj časa, da se človeku včasih zdi, ko da se je naposled otresel najbližje mračne minulosti, in dovolj kratek čas, da človek ni prepričan, da li so korenine te minulosti res izruvane. Kakor smo videli, je strupeno seme zadnjikrat vrženo s histerično pestjo v dnevih neogibnega poraza, izpričalo odpor-nost, lastno vsaki zločestni rastlini — prespalo je neugodna leta in jelo tu in tam spet kiliti.

Kakšen je značaj, kakšne so dimenzije, kakšno je upanje, kakšno je bistvo tega obnovljenega nacizma, ki je tako predrzen, da govori in deluje tako

(Odlomek iz knjige NEMČIJA, NEONACIZEM IN HITLERJEV »POLITIČNI TESTAMENT«. Izšlo v žepni knjigi Školjka v prevodu Jožeta Zupančiča)

kmalu po strašni svetovni tragediji? Koliko se je sedanja Nemčija res oddaljila in koliko se morda ni oddaljila od svojega zgrešenega priveda? Kakšna je, če jo naknadno primerjamo s Hitlerjevimi predsmtnim prerokovanjem?

Pojavov seve ne smemo napihovati in nevarnosti pretiravati. Mračne želje Hitlerjevih naslednikov so eno, politične in družbene realnosti pa drugo: novim pustolovcem nikakor ni lahko stisniti zgodovinske tokove kot voščeno maso v kalupe svojih trmoglavih naklepov: svet vendarle ni zaman preživel največje

kataklizme. Toda podcenjevanje bi bilo prav tako nezaželjeno kakor precenjevanje: nedavni dogodki ne dajejo povoda za preplah, zaslužijo pa, da jih resno analiziramo. Pravočasno reagiranje je dvojno reagiranje. Premišljevanje pomeni biti oprezen. To je najmanj, kar nam velevajo mučne izkušnje.

Incidenti v začetku lanskega leta so bili samo zunanji izbruh trajnejšega procesa. Od samega konca vojne so preostali nepoboljšljivi nacisti tkali nevidne mreže medsebojnih vezi. Od same ustanovitve Bonnske republike so si prizadevali najti svoje mesto na njenem političnem pozorišču, na novo okrašenem z demokratičnimi dekoracijami, vključiti se v njen politični sistem, pričakujoč trenutka in priložnosti. Svojo dejavnost imajo očitveno za nujno potrebo in naravno nadaljevanje Hitlerjevega načrta iz časov Tretjega rajha. Spominimo se mimogrede nekaterih značilnih pripomb iz »oporoke« nacističnega generala Canarisa, dolgoletnega šefa obveščevalne službe Abwehra, ki jih je navedel Kurt Singer, dober poznavalec podtalne mehanike, v svoji knjigi »Vohuni in izdajalci v drugi svetovni vojni«; gre za odkrivane načrtov za podtalno dejavnost poraženih nacistov po končani vojni:

»Nemčijo so porazili njeni glavni nasprotniki... V bodoči svetovni vojni, ki bo izbruhnila čez 25 let, se bo morala Nemčija ogniti tej napaki... Naš poraz v sedanji vojni moramo imeti za nesrečo v zmagovitem prodiranju Nemčije s ciljem, da osvoji svet. Nemčiji moramo, čeprav je zdaj poražena, vlivati v glavo duha bodočega osvajačala... Ne smemo se bati pogojev mira, ker bodo imeli naši sovražniki zmerom različne interese in ker se nikoli ne bodo sporazumeli. Težiti moramo za tem, da bomo v bližnjem

nikar ne prižigaj luči. Saj ni taka tema in usta človek zmeraj lahko najde.

Malo sta se pogrela in se poživila z grogom, sedeč pri pečici, pozneje pa se je Malan tihotapila naprej v samih nogavicah po številnih dolžnih hodnikih, da je pokazala zdravniku v sobo za goste, kjer mu je bila pripravila posteljo in jo poškopljala z vodo iz materine dušice, da bi pregnala duh po plesnobi. Odgrnila je zavese, zdravnik pa je odšel za njo k oknu in ko se je obrnila, jo je prestregel in s hitrim gibom zaprl tesen objem okrog njenega telesa. Pritisnil ji je ušnice na vrat, da je čutil na ustih, kako ji utriplje žila.

»Pusti me.«
»Ostani.«
»Pusti me,« je hripavo ponovila in se mu izvila; »sicer je res, da si ti Adam in jaz Eva, vendar pa dec v greh lahko še malo počaka. Ne bi si rada nakopala še več masla na glavo, kakor ga že imam. Lahko noč in dobro spi.«

Hitro je stekla ven in na vrh v svojo izbico, kjer se je slekla in smuknila v posteljo, potlej pa ležala s srečno razbijajočim srcem, ki ji ga je hotelo razgajati in čakala, da bo zaslislala škripanje na stopnicah. Ležala je in se smehljala, zvrhana strahu in pričakovanja obnem. Moški, moški. Nasmejala se je v blazino.

● Odlomek iz povesti PAR-TIZANI, ki je izšla v knjigi z naslovom OKLOPNI VLAKE v zbirki Ljudska knjiga Prešernove družbe v Ljubljani. Prevedel Dušan Željznov

Po pokolu Poljakov je odred pričel naraščati.

Večina je prišla iz sosednjih vasi okoli Uleje, ker se je bila maščevanja iz mesta. Ti so prihajali skupaj s premičninami, ženami in otroki.

Toda bili so tudi iz oddaljenih vasi, skoraj vsi vojaki iz nemške vojske; prihajali so peš z nahrbtniki in dvocevkami, nekateri pa so imeli celo puške.

Selišče so prenesli globlje v goščavo k Ludjani gori in tukaj so postavili šotore. Bilo je že okoli petdeset ljudi.

Ko je Seleznev srečal Kubdo, je rekel:

»Treba je izbrati načelnika.«
Kubda kot bi zrasel te dni, kot ust so se mu povsili, morda pa mu je dajal drugačen videz tudi revolver, pritrjen k pasu, ki ga je bil snel ubitemu Poljaku. Kubda se je strinjal in med malico so sklicali sestanek.

Kubda je zlezal na voz, kmetje pa so sedli na travo in prižgali. Kubda je hotel govoriti stoji, toda premislil se je in samo snel čepico s ščitnikom.

Med petimi ali šestimi vozovi, ki so bili zaradi sence prekriti s cedrovimi vejami, se je potikal psiček z belim trebuščkom, iz tajge je dišalo po smoli in zdelo se je, da so prišli kmetje na košnjo ali pa nabirali orehe.

Zadaj za vsemi je klečal Bespalih in se nasmihal z usti, majhnimi kakor naprstnik.

Prijetno mu je bilo, ker niso bili več sami in ker vsi s takšnim spoštovanjem poslušajo Kubdo.

Kubda pa je govoril:

»Tovariši! Vemo, zakaj smo se tukaj zbrali, in zato vam o tem ne bom pravil. Nihče ni nikogar silil, temveč po svoji volji... Toda vsi smo samo proti enemu: kolčakovska starorežimska oblast nam ni potrebna, hočemo svojo, kmečko oblast. Kaj smo mi volkovi, se mar bojimo vsakega lovca? V nas samih je moč, razen te-

mirnem obdobju sejali nov razdor...«

Na robu teh tež opazimo, da je posebno značilen moment, izbran za glasno klicanje prikazni minulosti. In sicer dvakratno. Po ritmu metodčnosti — vzglica je »jubilejna petnajstletnica« na pragu leta 1960. Po provokativnem tempiranju — vzglica je bila vržena prav v trenutni fazi pomiritve in zboljšanja političnega vzdušja na svetu. Razen trenutka delovanja pa imamo še sinhroniziranost akcije. Nacistične demonstracije so se istočasno — podobne druga drugi ko jajce jajcu — odigrale v desetih medsebojno oddaljenih deželah; pripisovati vzrok slučajni skladnosti ali psihozi, ki jo prenašajo valovi etra, bi bilo preveč naivno.

NOVE knjige

Gabro Vidović: **KURIR MLADEN.** (Povest za mladino). Delo, ki ima v izvirniku naslov »Kurir sa Psnunja«, pripoveduje o kurirju Mladenu, dekcu, ki ni imel rad vojne, pa se je vendar, kot toliko drugih, vojne udeležil. Delo je izdal zavod Borec, prevedel pa ga je Slavko Rupel.

France Forstnerič: **ZELENA JEČA.** Pred ljubitelje slovenske lirike stopa nova pesniška zbirka. Njen avtor je France Forstnerič. Pesnik je predstavnik tiste generacije, ki jo je sredi najvne rasti pobrizgala kri druge svetovne vojne in ki je nato preplahenih oči preživela preveč sprememb hkrati, da bi se lahko v njej vgnezdilo kaj drugega kot suha skepsa. Ta skepsa se izjavlja velikokrat v cinizmu, pri Forstneriču pa je postala ustvarjalna. Zbirko je izdala mariborska založba Obzorja.

Prežihov Voranc: **PRVI MAJ.** Pri mladinski založbi je izšla nedolgo tega Vorancova črtica Prvi maj. Slikarico je ilustriral Milan Bizovičar.

Svetoslav Minkov: **CAR NESPANKO.** V Cicibanovi knjižnici Mladinske založbe so izšle pravilnice bolgarske pisateljice S. Minkova. V knjigi je zbranih 12 pravljic, ki jih je prevedel France Bevč. Knjigo je ilustriral Stefan Planinc.

L'udO Ondrejev: **SONCE NAD GORAMI.** I. del. Slovaški pisatelj Ondrejev, s pravim imenom Mistrik, pripoveduje v svoji trilogiji o zgodah in mezdah Jerka Lapina. V prvi knjigi pripoveduje zgodbe iz otroštva vaškega fantiča Jerka, v drugi knjigi o mladeniču Jerku, v letih pred prvim svetovnim spopadom in v letih strahote 1914—1918 ter o prekratnih časih, ko je nastala rdeča Madžarska in se je rodila Čehoslovaška. V tretji knjigi pa ima Jerko le obrobno vlogo. Pisatelj pripoveduje o slovaškem izobražencu, kako v drugi svetovni vojni doživlja nacistično okupacijo, slovaško partizansko vstajo in zlom. Delo je prevedel Viktor Smolej, izdala pa ga je mariborska založba Obzorja.

Hočemo svojo oblast

ga pa prihaja čez Ural sovjetska armada. Nekaj časa moramo zdržati, tam pa bomo kmalu videli, kako se bo izteklo... Ta-a-ako... Zdaj pa si moramo izbrati načelnika, kajti tudi ovca ima svojega kozla, da bi jo vodil.

Kmetje so se zakrohotali.

»Misli sem in misli,« je nadaljeval Kubda, »toda razen enega samega človeka nimamo nikogar. Ker pa je potrebno imenovati kandidata, je moj glas za Antona Semenoviča Selezneva.«

»Moj pa za Kubdo,« je rekel Bespalih.

Nekdo je še rekel: Solomnih. Solomnih je zagodrnjal:

»Kaj pa bom jaz? Saj sem komaj svoj ženski kos.«

Kmetje so dolgo razgrajali kakor na vaškem shodu. Pričeli so dvigati roke. Večina je bila za Selezneva. Seleznev je silovito zardel. Bespalih je rekel:

»Brada se ti bo zažgala.«
»Samo poglej, fant,« se je dobrodušno zasemjal Seleznev, »zdaj sem jaz načelnik.«

Toda nenadoma je stisnil ustne in naglo med vozovi odšel k reki.

»Kam pa gre?« je nerazumevaje vprašal Kubda.

Solomnih se je ozrl na Selezneva, ki je šel skozi brezov gaj, in odvrnil:

»Človek ima medvedjo dušo, nikakor ne more najti svoje poti.«
Zvečer je prišel v taborišče iz Uleje Kobelov-Mališevski.

Rokoval se je z vsemi kmeti in sedel poleg Kubde.

»Glejte in prišel sem k vam,« je tudi zase rekel nepričakovano.

Ko je šel na pot, si je namenil samo pogledati taborišče in oditi. Kubda ga je pogledal s tako naprej potegneno glavo, kot bi ga hoteli takoj zarezati, z naporom se je nasmehnil in veselo rekel:

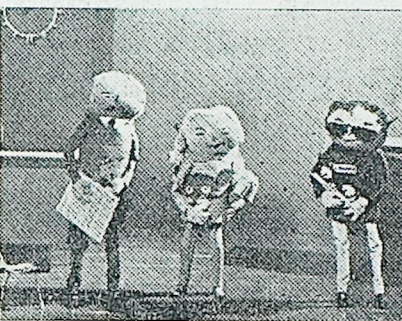
»Dobrodošli!«
Seleznev je zagledal učitelja in razveselil se je.

»Saj vas tudi potrebujemo, Nikolaj Osipovič!«

Film

Med številnimi kratkimi filmi, ki jih snemajo zadnje čase, vzbuja posebno pozornost režiser Dušan Povh, saj je prejel že pomembne nagrade in priznanja. Zdaj ga je pritegnil tudi problem animacije lutkovnega filma in je režiral za podjetje Triglav-film »Intermezzo« (slika zgoraj)

Za isto podjetje snema še režiser Mile de Gleria lutkovni film »Banka« (slika spodaj) po scenariju Janeza Menarta

NOVE revije

MLADA POT, ST. 6

IZ VSEBINE:
PROZA: IVAN BIZJAK: Sredi grma ponosne očke — ALENKA AUER-SPERGER: Pričakujemo pomlad — MILENA VIDIC: Razprava — Magnetofon — BORIS ŽAGAR: Podobe v čisto tanki mreži.

PESMI: JOŽE MEDIJA: Januar — VALENTIN CUNDRIC: Bosi septembra, Srečanje — JANEZ GOTOVAC: Iz sanj — LADISLAV LESAR: Impresija, Pesem, Ljubizen — JOŽE OLMARJ: Jutro.

PREVOD: Sodobni kubanski pesnik Nikolas Guillen.

DVAJSET LET REVOLUCIJE: TONE PAVČEK: Uroda generacije.

FILMSKA PROBLEMATIKA: TONI TRŠAR: Uporništvo brez razloga.

LIKOVNA UMETNOST: FRANCE ZUPAN: Romantika.

BALET: ŽIVA KRAIGHER: O razvoju sodobnega baleta in sodobne plesne umetnosti nasploh.

upodobljeno lobanjo in dve preprižani kosti.

Po bazarih so zaropotale velike kočije in zaškripali so vozovi — zbirali so se ljudje in po bazarih po vaseh so nad konopijo dolgo imeli mitinge.

Nastopali so različni govorniki, pozivali k vstaji, govorili, da je Omsk tik pred padcem, da je v Slavgorodu in Pavlodaru sovjetska oblast, in zjutraj je bilo videti, kako so se po skrivnih poteh odpravljali k Antonu Seleznevu kmetje z nahrbtniki in puškami na ramah.

Tudi mesto je vznemirjeno živelo. Pripovedovali so, da desetisočglavi odredi Antona Selezneva stojijo nedaleč stran v tajgi in čakajo samo na ugodno priložnost, da bi do zadnjega pobili vse v mestu, razen delavcev. Delavce so gledali z zavistjo in načelnik okrajja kapetan Popov se pogosto pogovarjal z načelnikom obveščevalnega oddelka.

Tudi brzojavke »RTA« so sporočale, da so rdeči že zavzeli Kurgan in napredujejo proti Petropavlovsku, da evakuirajo Omsk in, kot bi podčrtavali z debelo rdečo črto ta sporočila, so polzeli po železniških tirih dolgi konvoji z evakuiranimi uradi in begunci.

Tudi iponoči je gorela tajga, divjali so požari in polovico neba je osvetljevala rdeča zarja.

In pri svetlobi te zarje so iz nizke opečnate ječe vodili ujete kmete za mesto k samotni cisterni »Nobela«. Kmetje so se križali proti vzhodu, ki je goral kot oranžni trakec, in takrat so streljali vanje.

In nikomur ni bilo znano, kdo in kje jih je pokopal...

Sredi julija je odšel v tajgo odred atamana Annenkova. Natančneje, to je bil del odreda, dva voda s strojnimi in štirimi oficirji. Sam ataman je takrat s svojimi glavnimi silami ščitil Semipalatinsk pred puntarskimi kmeti.

Vojaki v odredu so bili ozlovoljeni tako zaradi neuspehov na fronti kakor tudi zato, ker so Čehi odklonili, da bi se bojevali, pa tudi zato, ker se je vstaja še bolj razvnela, nje pa so prevažali iz kraja v kraj, jih pobijali in jih silili, da so ubijali.

Vsi razsrjeni so požigali vase, kopece žita, šibali in obešali s kmete, oni pa so jim odplačevali s tem, da so streljali zaostale in požigali tiste hiše, v katerih so atamanovci prenočevali.

Vojaki v odredu so bili ozlovoljeni tako zaradi neuspehov na fronti kakor tudi zato, ker so Čehi odklonili, da bi se bojevali, pa tudi zato, ker se je vstaja še bolj razvnela, nje pa so prevažali iz kraja v kraj, jih pobijali in jih silili, da so ubijali.

Vsi razsrjeni so požigali vase, kopece žita, šibali in obešali s kmete, oni pa so jim odplačevali s tem, da so streljali zaostale in požigali tiste hiše, v katerih so atamanovci prenočevali.

Vsi razsrjeni so požigali vase, kopece žita, šibali in obešali s kmete, oni pa so jim odplačevali s tem, da so streljali zaostale in požigali tiste hiše, v katerih so atamanovci prenočevali.

Vsi razsrjeni so požigali vase, kopece žita, šibali in obešali s kmete, oni pa so jim odplačevali s tem, da so streljali zaostale in požigali tiste hiše, v katerih so atamanovci prenočevali.

Vsi razsrjeni so požigali vase, kopece žita, šibali in obešali s kmete, oni pa so jim odplačevali s tem, da so streljali zaostale in požigali tiste hiše, v katerih so atamanovci prenočevali.

Vsi razsrjeni so požigali vase, kopece žita, šibali in obešali s kmete, oni pa so jim odplačevali s tem, da so streljali zaostale in požigali tiste hiše, v katerih so atamanovci prenočevali.

Ploha na paradiz

(Odlomek iz romana MALAN. Izšlo pri založbi Obzorja v Mariboru v prevodu Janka Modra in v opremi Uroša Vagaje)

Preobrnila je drugo majhno skali-co, tudi z uspehom, in čez trenutek sta spet sedela na bregu, bingljala z nogami in lovila ribe, tako tesno drug ob drugem in tako zaupljiva, kakor da sta že dolgo prijatelja, in se pritaženo pogovarjala.

»Si kaj vesel, da si se vrnil in boš zdaj zdravnik v našem kraju?« je vprašala Malan. »Toliko jih je, ki si samo domišljajo, da so bolni, vendar ne bo prijetno imeti z njimi opravka.«

EILIF MORTANSSON

»Tako se mi zdi, kakor da sem prišel domov, drugače ne znam izraziti svojega veselja,« je resno odgovoril zdravnik; »sicer se res ni bilo lahko posloviti od matere, ker je ostala čisto sama. Oče mi je že umrl.«

»Oh,« je samo vzdihnila Malan, utrgala travno bilko in jo začela grizljati.

»Namišljeni bolniki, praviš,« je rekel in se nasmeljal; »da, veliko je takih, ki za tem trpijo. Tudi ti si pravzaprav med njimi, če človek pogleda od prave plati, in kaj misliš, da, ti je?«

»Razširjeno srce imam,« je odgovorila Malan, ne da bi kaj pomislila, in se nasmejala, vendar se je na mah spet zresnila; »sicer pa veliko trpim zaradi glavobola. Naj bo še tako majhen vzrok, me že boli glava, se najhujšo pa je, kadar čutim, kakor da sem kaj zagrešila.«

»Pa se ti pogosto zdi, kakor da si kaj zagrešila?«

»Pogosto, nič ne pomaga. Zivljenje ni zmeraj tako lahko. Včasih se mi zdi, kakor da mi je nekdo zavezal črno prevezo čez oči. Pa tudi umreti se tako bojim.«

Zdravnik ji je položil roko čez rame in jo pritisnil tesno k sebi.

»Vem, da je zlagano in iz trte izvit, vendar vedo povedati marsikaj neprijetnega o tebi in pastorju...«

»Jegvan, moj prejšnji fant, je verjel jezikom,« je tiho odgovorila Malan in naslonila tilnik narahlo vznak na njegovo ramo, kakor bi hotela počivati.

»O,« je samo rekel zdravnik in pokimal.

Po dolgem, drhtečem premolku je Malan spet spregovorila:

»Pastor Sand se mi kar smili. Tako hudo si je gnal k srcu, ko mu je žena odšla. Mogoče sta se kaj videla na Danskem? Kje pa si pravzaprav bil v službi? V Köbenhavnu?«

»Da, delal sem v bolnišnici v Köbenhavnu. Ne, gospe Sandove nisem nikoli srečal. Se sreča, ker je nisem nikoli jemal kaj prida resno. Tudi v župnišče nisem prihajal zaradi nje, čeprav je bilo videti, kakor da je ona prepričana o tem.«

»Res, zdi se mi, da je bila zaljubljena vate. Takrat je bila divja, ko si me za slovo poljubil na lice. Planila je v jok in se umaknila v posteljo,« je rekla Malan, se mahoma ozrla kvišku, našobila usta in zaživljala: »joj, samo poglej, kako se temni. Druga za drugo ugašajo zvezde. Prav gotovo bo dež.«

»Vse kaže, da nočjo tudi nobene ribe ne bova več ujela.«

Zdravnik je vstal in začel navijati vrvo.

»Ravnokar sem začutila tudi že prvo kapljo dežja,« je zaklicala Malan, čez nekaj trenutkov pa se je že ulila ploha na njun paradiz.

»To je cel veseljni potop. Na, vzemi moj suknič.«

Zdravnik si ga je slekel in ga ogrnil Malan čez glavo, tako da jo je zavaroval kakor z dežnikom. Zdaj sta se hitro odpravila proti domu in čez kakšno uro sta prišla vsa premočena v župnišče.

»Bi mogoče popil skodelico čaja?« je vprašala Malan in odprla kuhinjska vrata.

»Bi, hvala,« je zašepetal zdravnik; »in zdi se mi, da ne bo slabo, če boš pricurnila vanj malo žganja. Ne, nič

Padla je krivična meja na Snežniku

V okviru proslav dvajsetletnice ljudske revolucije je osnovna šola v Ilirski Bistrici s sodelovanjem ostalih šol v občini privedla v Domu družbenih organizacij zgodovinsko razstavo z naslovom: Moj kraj včeraj.

Ze bežen pogled po razstavi me je prepričal, da je to nekaj več kot navadna šolska razstava. Res, da je bil en del razstave določen za spise šolarjev s temo iz NOB, kjer so bili razstavljeni zapisi raznih dogodkov, ki so jih šolarjem pripovedovali bivši borci ali pa starši-partizani. Ves ostali del pa je imel značaj — prave zgodovinske razstave. Vodstvo osnovne šole je preko svojih učencev pisмено zaprosilo tiste tovariše, ki so med NOB delovali na tem območju, da bi za spomin poslali svoje slike s krajšim posvetilom. Vsi so ustregli željam najmlajših in razen slik poslali še kratek zapis najznačilnejšega dogodka iz svojega delovanja.

Šef kabineta predsednika republike LRS tovariš Kutin je poslal sliko tovariša Miha Marinka s kratkim posvetilom. Zraven posvetila so domači aktivisti zapisali naslednjo podrobno o navzočnosti tovariša Marinka v teh krajih:

Dne 4. aprila 1944 je v hiši tovariša Kirna Alojzija v Celjeh prespal tovariš Miha Marinko, ki se je vračal iz internacije. Naslednji dan je odšel na zborovanje v Pregarje.

V tem delu Notranjske je kot organizator osvobodilnega gibanja deloval tudi tovariš Aleš Bebler-Primož. S sliko in posvetilom je mladini te šole poslal daljše pismo, v katerem med drugim piše:

»Vaše pismo me je zelo ganilo. Bilo mi je prepričljiv dokaz, da tudi v vašem kraju mladi rod živo občuti trpljenje in žrtve prejšnjega rodu in iskreno poželi borbo partizanov za svobodo. To pa hkrati pomeni, da zna ceniti pridobitve te borbe.«

Domačin tovariš Rudolf Kalc je v posvetilu zapisal nekaj zgodovinskih podatkov o začetku delovanja za NOB.

»Prvič sem se sestel s partizani na Babni polici v Loški dolini aprila 1941. Ta sestanek je bil važen, ker smo se dogovorili o organiziranju terenskih odborov OF, razdelitvi nalog in zbiranju orožja za partizane. Iz leta 1941 se mi zdi važen sestanek, ki smo ga organizirali 12. maja v Jablanem gradu. Sestali smo se s tovarišem Smelijem iz Loške doline, ki je skupno s tovarišem Janezom Hribarjem prinesel s seboj — dva nadržbnika partizanske literature. Te smo bili zelo veseli, ker smo do takrat bili vezani na hrvaško literaturo iz Reke. Na tem sestanku je bilo približno 30 aktivistov.«

Iz teh navedb spoznamo, da je sestanek v razvalinah Jablaniškega gradu dokončno povezal ta del Notranjske s Slovenijo. Ko sta

tovariša Smeli in Hribar prinesla slovensko literaturo — slovensko besedo, ki jo je fašizem v teh krajih, prav tako kot drugod na Primorskem — s takim terorjem zatiral in skušal popolnoma uničiti, je bila meja med takratno fašistično Italijo in Jugoslavijo porušena.

Mati narodnega heroja Janka Premrla-Vojka je s sliko svojega sina poslala tudi pismo, v katerem je med drugim zapisala:

Z veseljem vam jo poklanjam in želim, da bi vam bil Janko skozi vse življenje svetel vzor. Posnemajte ga v njegovi nesebični in požrtvovalni ljubezni do lepe naše domovine, za katero je daroval svoje mlado življenje.

Silva Premrlava,
Vojkova mati

Domačin Jože Zidar-Jadran iz Topolca je poleg slike napisal naslednje posvetilo:

Odšli v zelene smo gozdove, da vam rešili bi domove, da bi oteli domovino in dali vam jo kot lastnino.

Slike in posvetila so poslali tudi Franc Kimovec-Ziga, Ervin Dolgan-Janez, narodni heroj Karlo Maslo in drugi.

Razen teh spominskih zapiskov so na razstavi vzbujali veliko pozornost razni predmeti in partizanski tisk. Anči Volk iz Ilirske Bistrice je poslala za razstavo obleko, ki jo je prinesla iz zloglasnega taborišča Auschwitz (Oswiecim), kjer je bila internirana od junija 1944. Njena taboriščna številka je bila 81.978. Kot trofeja partizanov je bila na razstavi tudi črna fašistična kapa z zlatim rimskim orlom in zraven še bodalo, ki ga je padli fašistični »gerarca« nosil za pasom, ko je skupno s svojimi črnosrajčniki sodeloval v znanih »rastrelamentih« proti »artizanom«.

Naj omenim tudi razstavljenega časopisa od najstarejših (Zgodnja danica iz leta 1866, Novice iz leta 1873 in prav istega leta tudi Slovenski narod), dalje liste in literarne revije, ki so izhajale na Primorskem še pod Avstrijo in nato pod Italijo. Nekdo je za razstavo posodil primerke nekdanjega »Il Piccolo« z objavljenim potekom in zaključkom procesa proti Bidovcu, Marušiču, Milošu, Valenčiču in tovarišem v začetku septembra 1930.

Snežniku

Ni bil moj namen, da bi v tem članku podrobno opisal razstavo. Ze povedano pa dokazuje, koliko dragocenega zgodovinskega gradiva je še raztresenega po naših vaseh. Prav zato naj bi bila ta uspela razstava osnovne šole Ilirska Bistrica spodbuda tudi drugim šolam v okraju, da bi jo posnemale. Tako bi ob dvajsetletnici ljudske revolucije pripomogle krajevnim organizacijam Zveze borcev pri zbiranju in reševanju pred propadanjem vseh tistih dokumentov in predmetov ki jih še hranijo nekdanji aktivisti in partizani.

Andrej Pagon-Ogarev

Mladinci iz Erjavč v Brkinah na poti v partizane, fotografirani v Gorskem Kotarju. Vstopili v partizane 20. 2. 1943. Začeli sodelovati v narodnoosvobodilnem gibanju na prehodu iz 1941 na 1942. Z njimi je odšla v partizane še Milka Frank, poročena Počkaj, danes v Harijah. Delovali so kot Narodna zaščita takratne Brkinske čete. (Izjava Antona Gustinčiča 28. 2. 1961)

Iz spominov na huda leta

Pravzaprav zelo nerada obujam spomine na preteklost. Ze ob sami misli na vse tiste doživljanje in grozno trpljenje me obide groza in včasih težko verjamem, da sem vse tisto res sama preživela.

Bilo je jeseni leta 1941. Dopolnila sem petnajst let. Nekega večera sem se vračala z dela na polju domov in glasno sem prepevala. Nenadoma mi je neznana senca prekrizala pot, da sem prestrašena obmolknila. Neznane se mi je pridružil in me s svojim prijaznim govorjenjem kmalu pomiril. Takrat se nisem povsem razumela vseh njegovih besed, toda pozabila jih nisem več. Posebno ne tistega:

»Glej, mi smo tu, partizani. Borimo se, za nas vse. Tudi ti lahko pomagaš.«

Od takrat sem veliko premišljevala, toda teh misli nisem zaupala nikomur. Večkrat sem šla po tisti poti, toda neznana nisem več srečala. Rada bi ga povprašala kaj več o tej borbi in kako lahko pomagam.

Tako je prišel januar leta 1943. Jesenske travnike je zdaj pokrivala snežna odeja. Hitela sem zvečer domov, ko me nekdo pozdravi:

»Dober večer, deklet.«

Ta glas poznam, sem pomislila, čeprav ne vidim obraza. Spomnila sem se prvega srečanja z mladim partizanom. Ta večer ni bil sam in dolgo smo se pogovarjali, medtem ko je sneg gosto naletaval. Spraševali so me o italijanskih postojankah, o številu vojakov, o njihovem početju. Zdalj smo že pogosto slišali o partizanskih akcijah, glas o partizanski borbi je šel od človeka do človeka, od vasi do vasi.

Tistega leta smo že veliko govorili

o borbi partizanov, objokovali naše ljudi, ki so jih gnali v zapore in jih streljali kot talce. Med njimi je bil tudi moj stric. Takrat sem že vedela, kaj je moja dolžnost. Vroče sem si želela, da bi stopila v partizanske vrste, da bi se s puško na rami borila in posnemala zgled naše borbene in zavedne mladine. Kadar sem o tem premišljevala, sem vedno slišala besede: »Tudi ti lahko pomagaš!«

Odločila sem se. Lepega dne sem se poslovila od domače vasi in odšla v partizane. Sprejeli so me v Kraški odred. Iz dneva v dan nas je bilo več in še vedno so prihajali novi borci in borke. Vsi smo bili kot velika družina, veseli, polni mladostnega ognja in pogosto smo dolgo v noč prepevali partizanske in narodne pesmi.

Piše: MARIJA ŠVARA

Potem so me premetili v brigado Simona Gregorčiča. Vrstile so se borbe, napadi in včasih tudi presenečenja. Bila sem drzna tudi v največjih nevarnostih. Kmalu so me določili za četnega politkomisarja.

Se istega leta nas je odšla manjša skupina v Slovensko Benečijo in v Rezijsko. Tam so živeli slovenski ljudje, ki so o naši borbi vedeli samo iz sovražne propagande. Zato tam delo ni bilo lahko. Pogosto nas je sovražnik napadal, večkrat so nas obkolili, da smo se komaj rešili. Toda pri naših ljudeh smo bili vedno dobrodošli in to nam je dajalo moč, da smo vzdržali.

Večkrat sem napravila tako, kot sem imela sama v spominu. Počkalka sem dekleta, ki so se zvečer vračala

s polja domov, pridružila sem se kateri in ji med drugim rekla: »Partizani smo, tudi ti nam lahko pomagaš!« Zaupna beseda in prijateljski smehljaj in navadno smo se pogovarjali, kot bi ves dan delali skupaj na poljih. Po vaseh smo organizirali partizanske večere in mitinge, slovensko besedo in pesem smo zanesli med mladino.

Uspeli smo celo v krajih, kjer sta bila fašistična propaganda in vpliv najhujša, toda doživeli smo napade tudi v privatnih stanovanjih, izdajstva in številne zasede. Naše zadoščenje pa je bilo, da smo mnoge prepričali in jim povedali resnico o naši borbi in o partizanih. Naš glas je pridrli povsod.

Nemci so nam bili venomer tesno za petami. Tako se jim je posrečilo, da so nas nekoč obkolili v neznanem kraju. Utrujeni, lačni in premočeni smo tavalili od zaklona do zaklona. Kakor hitro se je kdo malce pokazal, je začela padati toča svinčenk. Bombe so eksplodirale okoli nas. Bilo nas je šest, toda razporejali smo se tako, da so Nemci mislili, da nas je več. Dva tovariša smo izgubili. Morali smo se pretolči iz obroča. Ponoči smo se tiho splazili kot kuščarji in posrečilo se nam je, da nas sovražnik ni opazil. Mogoče so Nemci takrat mislili, da so nas njihovi smrtonosni mitraljezi že tako vse pokosili. Korak za korakom smo hodili dalje, nisimo vedeli, kam gremo in kaj nas čaka. Krajja nisimo poznali. Bile so težke ure v tisti temni zimski noči. Popolnoma izčrpani in domala obupani, smo zaslišali od daleč šumenje Soče. To nam je vzbudilo zadnje upanje. Moramo preko! Toda Soča je globoka, mrzla in težko jo bo preplavati. Nemci so tudi stražili prav do zadnjih hiš. Previdno smo oprezali, ko je nemška patrulja odšla od samotne hiše. Splazila sem se do vrat in potrkala. Dvomila sem že, da mi bo kdo odprl, ko se prikaže star možakar in mi daje z roko znamenje, naj molčim. Pomignil nam je za seboj in tiho govoril:

»Otroci moji, pojdite hitro, pokazal vam bom prehod čez Sočo. Potem boste prišli do ceste in tam dobro pazite. Nemci so povsod!«

Pripeljal nas je, pokazal s palico in si zamisljeno popravi klobuk na glavi: »Brez skrbi, tu ni višja kot do kolen. To noč ste vi že druga skupina, ki bo šla tod. Čakam, da potrkna na vrata tudi moj sin, ker mora nočoj čez. Mogoče ste ga videli? Kako je pokalo in kdove, koliko jih je danes obležalo! Zdalj pa hitro in previdni bodite!«

Obrazil si je še solzne oči in nam pomahal s klobukom, preden je izginil za ovinkom.

Rakete so parale temo, da smo se balli, da bodo opazili naš beg. Včasih je bilo svetlejšee kot podnevi. Toda kljub temu smo se srečno prebili. Bili smo na varnem pred sovražnikovimi očesom.

Ko sem se vrnila v bataljon, so me določili za politično Solo. Toda še prej bi morala k zdravniku, ker so me zelo bolela ušesa. Komandant me je poklical in mi naročil, da bom šla s spremstvom v Vipavsko dolino, ker poznam kraje. Razveselila sem se, ker sem si močno zaželela, da bi videla domačo vas v spomladanskem cvetju. Ostala sem na terenu nekaj časa kot obveščevalka in kurirka. Ob odhodu sem obljubila, da se še vrnem. Obljube pa nisem mogla držati.

Nekdo me je izdal, aretirali so me in odpeljali v tržaške zapore. Nikoli ne bom mogla opisati vseh tistih muk. Razumel me bo le tisti, ki je sam doživel, kaj so pomenili zapori Coroneo. Z nami so ravnali hujše kot s psi in najbolj smo se vsi ball komandanta SS-policije. Takrat sem mislila, da so to najtežji dnevi mojega življenja — pa je prišlo še hujše.

V jeseni leta 1944 so začeli peti ključki čečarjev od celice do celice. Vsi smo se zbrali na dvorišču. Znašla sem se med neznanimi obličji, toda zdelo se mi je, da so mi vse sestre. Nismo smele med seboj govoriti. Prišel je komandant SS-policije in imel v rokah bel zavitek. Bral je naša imena in razvrstil smo se morale v dve skupini. Prva v Rižarno, druga v internacijo!

(Prihodnjič: TABORIŠČE)

Po stopinjah Brkinske čete

Konec julija 1942. leta je »generalni inšpektor Javne varnosti za Julijsko krajino« ugotovil neuspeh vojaških očističevalnih akcij in zahteval v boju proti partizanom poostrenejše policijske ukrepe. V dopisu je med drugim: »Italijanske vojaške sile ne morejo zaščititi slovenskega ljudstva. Absolutno je potrebna učinkovita policijska akcija, ki mora imeti za nalogo, dobiti najtočnejše informacije o sovražniku.« Ob koncu predlaga podpisnik dopisa Giuseppe Guelli, da bi za teritorij, kjer so partizani,

uvredli po hišah spiske družinskih članov, ki bi jih morale družine poznati na zahtevo policije in da bi družinski očete prišli, da bi takoj naznanili policiji vsako oddaljitve družinskih članov v starosti od 16. do 55. leta (akt. št. 0394 z dne 28. 7. 1942).

Zaradi spopada z Italijani, smrti Stanka Franka iz Kivolč na »Rašcah« pri Baču in zaradi pomanjkanja hrane je bataljon Slavka Kovača-Smelija krenil na pot v Brkine. Politični komisar tega bataljona je bil Vidko Hlaj-Zižič, poznejši okrožni sekretar v Slovenski Istri. Bataljon je krenil po običajni kurirski poti mimo Zagorja, preko železniškega predora pri Jakšu, prekoračil cesto Ilirska Bistrica-Ribnica in se usmeril proti Ostrožnemu brdu. Po Josipu Zidarju Jadranu je bila namera Smelijevega bataljona se v Brkinah združiti z Brkinsko četo in skupaj z njo napasti fašistično postojanko v Neverkah, po napadu pa se skupaj z brkinskimi partizani utabontiti v Brkinah in na Pivki, se okrepiti in formirati partizanski odred (akt. Glavnega poveljstva slov. partiz. čet št. 16/III z dne 16. 7. 42 in izjava Jadrana).

Pred prihodom Smelijevega bataljona v Brkine je Brkinska četa, po spominih preživelih borcev Jadrana in Dušana, po 16-dnevnih neprestanih hajkah 24. julija 1942 odbila presenetljivi napad Italijanov in jih pognala v beg. Italijani so četo napadli nad potokom med Preložami in zaseikom Šmaguri. Italijanski dokument poroča o spopadu karabinjerske patrulje in voda 157. artilerijskega polka s patruljo partizanov 24. julija v Preložah (sestavek »Dejavnost slovenskih komunistov...«). Po tem napadu je Brkinska četa obveščena po kurirskih manevrirala na odseku Celje-Smrje-Pregarje in čakala prihod Smelijevega bataljona.

28. julija je bataljon že prišel v Brkine. Italijani so mu vse čas sledili. Borci Brkinske čete se še danes spominjajo, da se je streljanje začelo zjutraj. Glavni napad Italijanov na Smelijevo bataljon pa je bil popoln, ko so Italijani napadli Smelijevo bataljon v Jarku med Preložami in Ja-

neževim brdom pri kmetu Renku v. Lunj. Brkinska četa je bila ob času napada oddaljena 4 km. Brž so se zaslila streljanje, sta Drago Rebec in Franc Segulin-Boro, komandir in politični komisar čete, razposlala patrulje na vse strani, glavni del čete pa usmerila proti mestu napada. Ko je četa prišla na mesto spopada, ni tam našla niti Italijanov niti Smelijevega bataljona. Nekaj podatkov o tem spopadu najdemo tudi v italijanskih dokumentih. Po njih so se dve artilerijski koloni divizije »Novara« in mobilna policijska skupina s karabinjerji iz Britofa spopadle z okrog 50 partizani v Preložah in ubile enega, ranile enega in ujete enega partizana. Dalje je navedeno, da so zaplenili orožje, opremo in jugoslovansko zastavo (»Aktivnost slov. komunistov...«); depeša karabinjerjev iz Il. Bistrice z dne 29. 7. 1942; poročilo vojnega področja Videm z dne 6. 8. 1942; depeša gener. inšpektorata...).

Smeljev bataljon se je prebijal na vse konce in kraje. Ranjeni Karlo Maslo se je v spremstvu Franca Masla in Vršana prebil na Sušico in ostal tam na zdravljenju. Večina borcev se je posamič in v skupinah prebijala proti stari italijansko-jugoslovanski meji. O preboju Smelijeve skupine poroča Drago Flis-Strela: »... Ze okoli 10. ure dopoldne so nas Italijani napadli. Ves dan smo se po malem tolkli, toda naša borba je bila vse bolj podobna umiku. Bili smo skoraj popolnoma razbiti. Največja skupina je šla okrog 10 ljudi. Precej jih je padlo, mnogo so jih ujeli. Ponoči smo hoteli prekoračiti cesto pri Ribnici in kreniti v Bistrico. Naleteli smo na zasede, se ponovno razbili in ostalo nas je skupaj samo nekaj. Ponoči se nas je vračalo spet 10. Po isti poti smo se vračali proti Loški dolini. Med poljo pa je Smeli zaradi naporov zaostal. Ustavili smo se in ga dolgo iskali, toda zaman. Nato smo šli naprej. Proti jutru smo se ustavili pri Mrzlem studentcu nad Jurščami. Ta dan smo jedli surov krompir, ker nismo smeli kuriti ognja...«

JANEZ KRAMAR
(Nadaljevanje prihodnjič)

V hrpeljski občini je v sedmih osnovnih organizacijah Zveze vojaških in vojnih invalidov včlanjenih 322 članov, ki so v glavnem partizanske vdove, vojne sirote, starši padlih borcev in aktivistov NOB ter nekaj osebnih invalidov. Na svoji nedavni občinski letni konferenci so tudi oni obravnavali delo svojih osnovnih organizacij in se pogovorili o nalogah, ki jih morajo v prihodnje opraviti za izboljšanje življenjske ravni svojih članov. — Na sliki udeleženci konferencie

RAZSTAVA PIONIRSKIH IZDELKOV IN RAZSTAVA UČIL OB ZAKLJUČKU PRVEGA DELA JUGOSLOVANSKIH PIONIRSKIH IGER »MOJ KRAJ VČERAJ«

OBLIKUJEMO NAŠEGA OTROKA

Vemo, da so se začele ob lanskem Dnevu republike v Beogradu Jugoslovanske pionirske igre in da je bil njihov namen, da bi v letošnjem jubilejnim letu pritegnile vse naše otroke in šolsko mladino. Posegle naj bi zlasti v tista področja otrokovega udejstvovanja in zanimanja, ki zadevajo duhovno tvornost naših narodov od nekdaj do danes. Program je poskrbel za neposreden stik otroka z lepim, prijetnim, veseljem. Njegov namen je bil tudi poglobiti patriotični čut najmlajših, vzbuditi vedrino in zupanje v bodočnost. Zato naslov, tema iger: MOJ KRAJ VČERAJ, DANES, JUTRI.

Ob zaključku prvega dela iger — Moj kraj včeraj — so bile po občinskih središčih bogate in pestre razstave. Izbor tega smo videli na okrajni razstavi v koprskem Muzeju. Razstavo pionirskih izdelkov je priredil Okrajni odbor Jugoslovanskih pionirskih iger, istočasno pa je Zavod za prosvetno-pedagoško službo prikazal še razstavo učil.

Odkar so naši pionirski odredi, pionirske skupnosti in mladinski aktivisti sprejemali svoje programe v okviru JPI in v skladu z občinskimi in okrajnim programom, so postali zares aktivni, na najrazličnejše načine in z najrazličnejšimi sredstvi so skušali izraziti svoja opažanja, čustva, sebe. Organizirali so svojo ustvarjalnost, njihova estetska vzgoja je postala funkcionalna. Seveda vse to ob močni podpori in pomoči učiteljskih kolektivov, kar je čutili domala pri vsem delu. Svoje okolje so skušali naši pionirji obogatiti z lepim, obenem pa so tisto lepo odkrivali v preprostih vsakdanjem življenju.

Številni predmeti na razstavi nam kažejo, kako vsestranska je bila dejavnost naših otrok, vendar se zdi, da prevladuje likovna in literarna tvornost. Ponekod likovno izražanje nadomešča fotografija. Opaziti je, da so prešli otroci od risanja za zabavo k zavestnemu upodabljanju tistega, kar jih obdaja. In če zdaj še posegajo s svojim likovnim izražanjem v preteklost, ker je tako zahteval od njih program iger, bodo zdaj beležili sedanost ter še s črto in barvo čarali bodočnost. Ob vsem tem se seznanjajo z novimi izraznimi sredstvi in osvajajo nove slikarske tehnike. Mnogi so pri tem prvič segli po čopiču, kredii, svinčniku, dletu. Toda prav gotovo so že zdaj med njimi tisti, ki bodo krasili učilnice, hodnike, čakalnice, javne prostore. Vsi pa so s svojim izostrenim likovnim okusom napovedali boj kiču, zanimajo se za zaklade naše likovne umetnosti, obiskujejo galerije, muzeje, razstave.

Zanimivi so številni šolski listi, glasila. Taka glasila niso pomembna samo kot šola razvijajočih se talentov, ampak je njihov namen zlasti množična literarna vzgoja. Mladina, ki se uči opazovati in ocenjevati življenje okrog sebe in se trudi upodobiti to življenje v besedi in sliki, ima nedvomno možnosti, da postane

nekoč tudi sama nosilec kulturnega in drugega napredka. Če slovnijo ta spoznanja še na svetlih zgledih zgodovine, je le več možnosti, da bodo ti listi zrcalili življenje in zgodnje dozorevanje naše mladine. Razstavljeni listi izpričujejo skrbno izbrano in lepo opremljeno gradivo.

Prav je, da smo si lahko ogledali ob razstavi pionirskih izdelkov tudi razstavo učil, kajti pionirske igre in naša šolska reforma sta tesna sopotnika. Nekatera učila zaslužijo posebno pozornost in — kot je rekla ravnateljica Zavoda za prosvetno-pedagoško službo Danica Kogojeva ob otvoritvi razstave — bi jih lahko začela naša podjetja proizvajati serijsko.

Razvoj naše družbe je ustvaril med drugim tudi pogoje za najrazličnejše dejavnosti naših otrok, hkrati pa zahteva pestrejšo vsebino dela z otroki. V zadnjem času — v duhu šolske reforme — še posebno vneto iščemo te nove metode in vsebino dela, ki naj oblikuje humano osebnost našega otroka. Na metode in vsebino te družbene vzgojne dejavnosti vplivajo v veliki meri sodobni tehnični dosežki, ki so obenem posredniki aktualnega dogajanja pri nas in po svetu, kulturnih in drugih dogodkov. Vendar pa so otrokove želje in potrebe še vedno odvisne v prvi vrsti od lastne dejavnosti, od tvornosti, ki je najmočnejše gibalno osebnosti. Prav zato tudi šolska reforma zajema svobodne aktivnosti.

Naša družba si je pionirske igre zamislila kot kolektivno igro otrok. Ne samo, da so metode prežete z elementi igre najuspešnejše, igra je tudi življenjska manifestacija otroka, njegova potreba in pravica. Otrokova aktivnost po načelih svobodne izbire in sproščene dejavnosti naj bi otroka privedla na nenosreden način k udejstvovanju na številnih področjih družbenega dogajanja. Razširila naj bi otrokova spoznanja o okolju, v katerem dorašča, ustvarila in okrepila naj bi neštete vezi, ki jih ne bo mogoče pretrgati niti takrat, ko bo-

do ti otroci postali odrasli državljani, ko bo danes postal jutri.

Ob obetajočem zaključku prvega dela Jugoslovanskih pionirskih iger našim dragim pionirjem samo želimo, da bi te svoje igre ob pomoči odraslih bogato doživljali še nadalje in da bi tako doraščali v zdrave, vedre in delavne ljudi.

Z. L.

KRVODAJALCI

Na Posatji za transfuzijo krvi Izola so se dne 22. in 23. maja 1961 prijavili naslednji krvodajalci:

IPLAS: Saša Batagelj, Elia Bembič, Silvester Bučaj, Janez Capuder, Vinko Drolc, Zoran Eglič, Gvardjančič Marija, Djuro Horvat, Jože Maršič, Danica Mohar, Karel Palčič, Dora Pavlič, Viktor Podgornik, Ivanka Požar, Marko Radišič, Marija Remec, Mirko Stubelj, Paskval Savle, Poldo Tavš, Marijan Toškan, Maksa Vrtovec, Rezika Vuk, Anton Zlatič.

KOMANDA VOJNOG OTSJEKA KOPER: Petronja Ačimovič, Milan Lazič, Anton Djak, Mustafa Barjektarevič, Nikola Makrevski, Slavko Nadj, Arif Selimi, Zivko Stevanovič, Adem Mušović, Milutin Arsič.

KMETIJSKI KOMBINAT KOPER: Grozdan Jerman, Emil Jurinčič, Avrelja Krmac, Marijan Krmac, Irma Knez, Milan Nardin, Marija Nuzdorfer, inž. Franček Pajenk, Tlika Pomarenko, Petra Viler, Jože Viler;

MAVRICA IZOLA: Milan Juršević, Janez Kodele, Dušan Mezgec, Zvezda Zornada;

PEKARNA IZOLA: Jože Podlesnik; **MESAR BUJE:** Karlo Družetič;

ZAVOD ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN NADZORNO SLUŽBO, KOPER: Slavka Košir.

SLAVNIK: Julij Jerman, Giovanni Fregonesi, Rudolf Kastrin, Benjamin Marušič, Stane Rant.

Model poletne obleke z velikim vzorcem, ki so letos zelo priljubljeni.

NOVE REVIJE

BOREC št. 4

VSEBINA: BORIS KIDRIČ: Osvobodilna fronta — TONE FAJFAR: Sedemindvajseti april 1941. leta — DR. ALES BEBLER: Spomini na prvo partizansko leto — Taki so bili prvi koraki kapitulantske oblasti — MA-TEVZ HACE: Aprila 1941 na Notranjskem — ANDREJ PAGON-OGAREV: Fašistična vojska je bežala, čeprav ni nihče tekkel za njo — BORIS MAKOVEC: Kremen se je zaiskril — JURE GALIČ: Uvertura nasilja — LUDVIK KUKAVICA: Po kurirskih stezah se je pretakala misel revolucije — Poziv bivšim internirankam taborišča Ravensbrück — ANČKA CERIN: Pionirji za 20-letnico staje — ANA BRVAR: V partizanski šoli — MILAN ZEVART: Prva akcija v Mariboru — FRANC GOROPOL: Kako smo gradili bunker za ranjence — JOŽE SIŠKA-LUKA: Akcija na Bregu — ALOJZ RAVBAR: Primorski Turjak — Zadnje sporočilo.

IZZA KULIS II. SVETOVNE VOJNE: WINSTON CHURCHILL: Operacija »kazena« — ALENKA NEDOG: Za večjo točnost.

RPOTEUS št. 8

CLANKI: FRANJO RAJNER: Erozijska tal in varstvo narave v naših planinah — STOJAN ZALAR: Žive in nežive stvari — MIRAN ISKRA: Solstvo v Slovenskem Primorju — BOSTJAN KIAUTA: Iz zgodovine raziskovanja jam na Moravskem in v okolici Domžal.

ODMEVI: L. CERMELJ: Avtomatična medplanetna postaja (AMP) — Priprave za človekov polet v vesolje.

DROBNE VESTI: M. GOGALA: Skrb za zarod pri stenah in njen pomen — V. RAVNIK: Zdravilni učinek arnike — M. ALJANCIC: Prehrana močvirja — A. RAMOVŠ: Pestra zbirka kamnin v novem Domu sindikatov v Ljubljani — Zemljski plaz na ljubljanski škakalnici

Šele prvi koraki

Vprašanja novih oblik ter samoupravnih in družbenih organov v zdravstvenih ustanovah — Občinski sveti za zdravstvo niso odigrali svoje vloge

Posebna komisija Sveta za zdravstvo OLO Koper je pred kratkim analizirala, kako poteka uvajanje v prakso poglavitnih načel novega Zakona o zdravstvenem varstvu in organizacija zdravstvene službe v zdravstvenih zavodih koprškega okraja, in sicer v 21 (od skupno 28) zavodih. Da so kolektivni zdravstvenih zavodov zelo resno razumeli eno temeljnih določil novega Zakona — namreč uvedbo samouprave z novim upravnim odborom, kaže že dejstvo, da so veliko večino novih upravnih odborov izvolili že pred rokom, ko je Zakon začel

veljati, torej pred 1. aprilom. Volitev niso opravili le v treh zavodih, vendar so tudi tu končane vse priprave in bodo nove upravne odbore izvolili v kratkem. Značilno je tudi da so volitve v večini primerov dobro pripravili na številnih sestankih delovnih kolektivov zdravstvenih zavodov in da je zato volilna udeležba bila tudi izredno visoka. Tako torej volitve novih upravnih odborov niso bile zgolj formalni akt, ampak res manifestacija zavestnih upravljavcev.

Toda če pogledamo številne podatke o sestavi novih upravnih odborov, ne moremo biti docela zadovoljni. Od skupno 201. člana novih upravnih odborov je le 22 članov, starih od 18 do 25 let, tako da so mladi ljudje vse premalo zastopani v novih organih samoupravljanja. Podobno je, če sestav upravnih odborov analiziramo s stališča zaposlenosti po poklicu v zdravstvenih ustanovah; zdravstveni delavci 66%, upravni uslužbenci 17, tehnično osebje pa prav tako 17%. Torej je v novih upravnih odborih premalo zastopnikov tehničnega osebja. Ta nesorazmerja bo treba vsekakor popraviti vsaj pri formiranju novih svetov zdravstvenih ustanov, kamor volijo kolektivni zavodov polovico članov.

Kljub tem pomanjkljivostim pa lahko ugotovimo, da so novi upravni odbori zelo hitro našli konkretno vsebino dela in na številnih dosedanjih sejah že zelo resno in temeljito obravnavali najbolj pereča vprašanja svojih kolektivov (v glavnem pravila zavoda, pravilnike o delovnih odnosih, delovne in finančne načrte itd.).

Naloge družbenega organa upravljanja, torej sveta zdravstvenega zavoda, opravljajo zaenkrat še povsod začasni sveti. Vendar je že precej zavodov sprejelo svoja pravila, tako da so zdaj pred vrati tudi volitve v nove svete.

Dosedanji upravni odbori so dobro opravili svoje naloge le tam, kjer so bili kadrovsko močni, torej sestavljeni predvsem iz zastopnikov ustanov in organizacij, zainteresiranih za delo tistega zdravstvenega zavoda. Brez dvoma bo to še bolj veljalo tudi za nove svete.

Čeprav je Zakon določil, da je komuna glavni nosilec zdravstvene politike na svojem področju, žal opažamo, da sveti za zdravstvo občinskih ljudskih odborov

pri uvajanju osnovnih načel Zakona doslej niso odigrali tiste vloge, kot bi jo morali. Zdravstveni zavodi so v glavnem bili in so še prepuščeni sami sebi, da se pač v novih pogojih znajdejo, kakor se morejo in znajo, »pomoč« omenjenih svetov pa se izraža v glavnem v suhem potrjevanju pravil in pravilnikov, ponekod pa še celo v tem ne, saj v mnogih primerih svetov ni mogoče sklicati niti na formalno sejo. Torej bodo posamezni občinski ljudski odbori morali resno razmisliti o delu svojih svetov za zdravstvo, predvsem pa jih bodo morali kadrovske sestaviti tako, kot to najbolje ustreza njihovim obsežnim nalogam.

MELBROSIN • preparat cvetnega prahu in maticnega mlečka (GELEE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO-COOP (Zavod za čebelarstvo — Kalnik) dobitve v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

Tudi to je obleka iz debelo črtastega in posebno kombiniranega blaga. Barve so letos kričevče, obleke pa večinoma brez rokavov

OKROG VPRAŠANJA OTROŠKEGA IGRIŠČA IN VRTCA

Ali smo Pivčani res takšni?

Na raznih sestankih kakor tudi v privatnih razgovorih večkrat slišimo: to bi morali urediti, to napraviti, ono organizirati in podobno. To pomeni, da čutimo potrebo po nečem, česar nimamo, kar bi ha lahko imeli in kar bi nam koristilo. Toda naša zamisel takoj ugasne, če zahteva od nas sodelovanja, n. pr. pomoč.

Zaradi te naše vrline nimamo n. pr. še otroškega vrtca (čeprav na papirju obstaja že več kot leto dni), kino dvorana se nam podira, otroško igrišče pa se noče samo zgraditi!

Oglejmo si samo eno od teh vprašanj, otroško igrišče:

Meseca marca 1960 se je pri Društvu žena rodila zamisel o zgraditvi dveh otroških igrišč, in sicer eno pri postaji Pivka in drugo v neposredni bližini zemljišča, kjer bo nova šola. Drugo igrišče je odpadlo zaradi novega urbanističnega načrta. Pri izbiri prostora za igrišče za gornji del Pivke, kjer v neposredni bližini živi ca. 200 otrok v starosti do 13 let, se je

komisija oprijela tako imenovanega »Ribnika«. To je odkriti vodni betonski zbirnik, ki danes ne služi več svojemu namenu.

Njegova okolica je resnično pestra. S preureditvijo tega objekta v otroško igrišče bi rešili kar tri vprašanja:

1. našli smo zelo primeren prostor za igrišče,
2. otroke bi s tem igriščem odtegnili od zelo prometne ceste II. reda Postojna-Reka ter od železniške postaje, kjer jim na vsakem koraku grozi nevarnost, in
3. do zdaj nevaren in nezavarovan »Ribnik« z 2—4 m visoko vodo, ki je zahtevala že 7 človeških žrtev, bi bil preurejen in objekt, kjer bi mladina lahko razvijala več vrst telesne vzgoje.

Na 1400 m² ravnega betonskega dna Ribnika bi bilo namreč dovolj prostora za košarko, odbojko, tenis, strelišče in pozimi za drsališče ter hokey. Na našo prošnjo nam je Zeleznica ta objekt odstopila in pričeli smo takoj z akcijami prostovoljnega dela. V glavnem smo izvršili vsa groba zemljska in nekaj zidarskih ter mizarskih del v vrednosti 150.000 din. Akcij prostovoljnega dela so se udeležili v glavnem pripadniki garnizona JLA Pivka, nekaj tudi V. c razred, člani sindikalne podružnice nadzorništvaja proge Pivka in nekaj očetov otrok, ki tu živijo. Drugi starši pa menijo, da so s 50 ali 100 din pri nabiralni akciji (zbrano 38, porabljeno le 15 tisoč din) dovolj prispevali k ureditvi tega igrišča. Mladina sama pa lepo čaka in je prepričana, da je njena dolžnost samo igranje na že gotovem igrišču.

Vsekakor bi še lažje šlo, če bi našli razumevanje pri gospodarskih organizacijah in pri »Komunalni« v Postojni, kjer bi nam znatno lahko pomagali, kajti bo tudi treba nabaviti še vso opremo (gugalnice, vrtiljake, klopi, statve in pod.).

Ta opis dejanskega stanja ima za cilj samo to, da odgovorni, tako v družbeno-političnih in gospodarskih organizacijah kakor tudi starši in otroci pričemo resneje razmišljati o tem vprašanju, ugotovimo obliko pomoči ter znotraj in pripravimo akcijo še letos pripomoremo k rešitvi tega vprašanja.

Ali bomo Pivčani še naprej takšni? DRAGO STEGEL

Detajl z razstave pionirskih izdelkov in učil v koprskem Muzeju ob zaključku prvega dela Jugoslovanskih pionirskih iger »Moj kraj včeraj«

PIRANSKA »JADRANKA« VČERAJ, DANES IN JUTRI

Iz majhnega raste veliko

Omenil sem že zadnjič, da pripravljajo piranska tovarna Jadranka nekaj presenečenj zlasti za naše potrošnice na področju kozmetike, začenja pa tudi s proizvodnjo žog in drugih gumastih izdelkov, ki jih doslej v Jugoslaviji nismo delali.

Predvsem je treba poudariti, da je Jadranka eno izmed tistih podjetij, s katerimi imajo občine bolj malo skrbi. Nasprotno — zaradi dobrega gospodarstva v Jadranki in podobnih podjetjih nekateri mislijo, da takšna podjetja sploh ne morejo imeti nobenih težav in da niso potrebne nobene pomoči. Navsezadnje so popolnoma in samo na svoje lastne sile in zmogljivosti tudi pri širjenju proizvodnje,

palnih soli, dezodorantov za sanitarije in druge prostore, antinikotinske zobne paste in še in še vrsto drugih iskanih artiklov — toda nekaj tega je že zelo bližnji jutrišnji dan Jadranke.

Posebno dobro je trg sprejel izdelek tovarne — varenko. To belino sredstvo posebne kompozicije tovarna izdeluje v ličnih stekleničkah iz plastične mase. Na trgu so se pojavile v zvezi s posebnim nagradnim natečajem. Minulega decembra so jih izdelali in razpečali 6.600, zdaj je proizvodnja že na sto tisoč stekleničkah, se še vedno širi in tovarna ne more sprosti pokrivati vseh potreb. Napovedujejo, da bo že kmalu proizvodnja tovarne dosegla milijardo dinarjev vrednosti.

Težave? Cel kup jih je, vendar pa ne nepremostljivih. Največja je v tem, da vrednost proizvodnje nenehno raste, manjša pa se sklad obratnih sredstev. Prednosti? Tovarna ima amortizirane stare stroje in kar nanje ali z njimi napravi, je vse kot darovano.

Morda ima pri svojem delu, kot že rečeno, premalo razumevanja za svoje potrebe in zlasti možnost. Anomalije? Te se kažejo zlasti v tem, da grede proizvodni Jadranko največ v vzhodne predele države, čeprav je tam sorodna proizvodnja razmeroma zelo močna, toda oni svoje izdelke prodajajo predvsem pri nas — tudi v Piranu...

Prihodnje dni — okrog 20. junija — bo tovarna odprla v Portorožu lastno trgovino kozmetičnih in drogerijskih predmetov. Priključen ji bo tudi pedikerski salon in to naše največje letovišče bo po zaslugi Jadranke bogatejše za prepotrebne lokal in takšnem turističnem središču. Tudi z lastnimi sredstvi...

Takšna je v glavnem zunanja podoba Jadranke in prav je, da smo jo malo boljše spoznali. Kaj več o notranjih odnosih in izgradnji pa kdaj drugič. rb

ZAGORJE

V počastitev 20. obletnice revolucije in Dneva mladosti smo v Zagorju na pobudo članov osnovne organizacije SZDL priredili partizanski večer ob tabornem ognju.

Številnim udeležencem uspele prireditve so se predstavili pionirji s pestrim sporedom in člani prosvetnega društva z recitacijami ter pesmimi. J. Č.

TUDI V SEŽANSKI OBČINI UVAJANJE NOVEGA GOSPODARSKEGA SISTEMA

na ramah sindikalnih podružnic

Gospodarske organizacije v sežanski občini — brez železnice — razpolagajo danes z več kot štiri milijardami vrednosti osnovnih sredstev. Ta podatek pove, da je vrednost osnovnih sredstev napram letu 1948 narasla za 32 odstotkov. V istem obdobju so se obratna sredstva povečala za 20 odstotkov in se že približujejo 4,7 milijarde, medtem ko se je obseg proizvodnje in storitev v družbenem sektorju povečal za 41 odstotkov. Ob zadnjih občinskih zborih podružnic je bilo v podjetjih in ustanovah, v katerih so sindikalne organizacije, 4172 oseb, od teh je včlanjenih v sindikat 3932 ali 94%. V poslednjem času sta bili ustanovljeni dve novi podružnici: v Konfekciji Komen in v sežanski pošti. Odstotek nevčlanjenih je predvsem v kmetijstvu, kjer se vprašanje že ureja, ter v špedicijskih podjetjih oziroma poslovalnicah in pri privatnih obrtnikih.

Gotovo bi bila pretirana trditve, da je za vsopod vse v redu. Razen nekaterih sicer redkih izjem pa je stanje v podružnicah v gospodarskih organizacijah vsekako boljše, kot v onih v negospodarskih dejavnostih, poseb-

Prejšnji teden so imeli v Postojni letno občinsko konferenco vojaški vojni invalidi. Razpravljali so o uspehih in o bodočih nalogah svoje zveze. Na sliki udeleženci konference

Pridne roke polnijo vrečke in stekleničke z dišečo vsebino, ki bo jutri že kjerkoli prijetno in diskretno odšaravila zadovoljno potrošnico

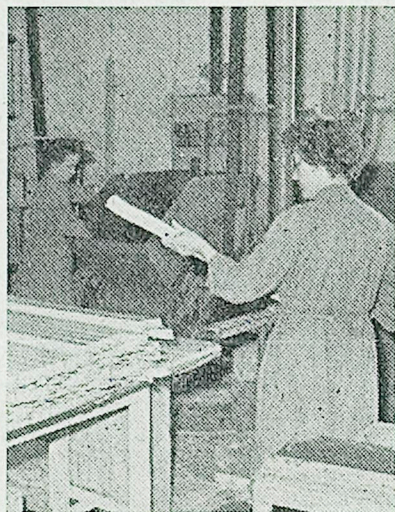
investiranju in vseh drugih zadevah. To je po eni strani prav, saj je delovnim kolektivom zato tudi sleherni uspeh v ponos.

Takšen ponos navdaja iz leta v leto bolj tudi delavce piranske Jadranke. S trdno voljo in vztrajnim delom, pa tudi z dobršno mero iznajdljivosti in občnega prilagajevanja proizvodnje potrebam tržišča Jadranka iz leta v leto napreduje in širi prav samo z lastnimi silami proizvodnjo in svojo dejavnost nasploh.

Zivljenje tovarne bi lahko delili na tri obdobja: Jadranka včeraj, danes in jutri. Ima zelo staro tradicijo, saj je bila kot mlarna Salvetti ustanovljena že leta 1863 in bo torej čez dve leti slavila sto let obstoja. Vendar pa je bilo treba po vojni začeti popolnoma znova in na ruševinah postaviti nov obrat. Proizvodnja je stekla leta 1951, ko so izdelali 863 ton mila, pralnih praškov, kreme za čevlje in parketne paste v skupni vrednosti 106 milijonov dinarjev. Tedaj je bilo v tovarni zaposlenih 40 delavcev in 8 uslužbencev.

Proizvodnja pa je iz leta v leto rasla in širil se je asortiment izdelkov, ker jih je trg vztrajno zahteval vedno več. Tovarna si je omislila svoj laboratorij, srbela za strokovno rast članov svojega delovnega kolektiva in za njihov življenjski standard. Družbena prehrana v tovarni in 21 adaptiranih stanovanj sta samo dva takšna primera. Proizvodnja je nenehno naraščala ob sorazmerno velikem manjšem vlaganju sredstev in minimalnem naraščanju zaposlenih. Tako je lani Jadranka izdelala že 3.800 ton raznih artiklov v vrednosti 493 milijonov dinarjev pri 130 zaposlenih. Toda to je že bilo včeraj.

Danes dela 142 Jadrankovcev za letošnji plan, ki obsega izdelavo 4.220 ton raznih artiklov v vrednosti 650 milijonov din. Asortiment izdelkov je zelo razširjen in kot rečeno začenjajo te dni s proizvodnjo prelepih gumijastih žog. Obrat je že postavljen, surovine zagotovljene in v najkrajšem času bodo na trgu lepe in cenejše žoge v veliko veselje zlasti naših najmlajših. Tovarna pa razen tega izdeluje še 24 vrst raznih lakov za nohte, kvaliteten smukec (talko), 20 nians črtal za ustnice, vrsto parfumov in kolinskih vod, olj za sončenje in za lase, pudrov, šamponov, refleksnih lakov za lase raznih barv, pa še lukuznih pudrov, parfumov za perilo, itaminskih sadnih krem za kožo, ko-

Detajl iz proizvodnje mila v »Jadranki«

KORISTNA ANKETA PIRANSKEGA TURISTIČNEGA DRUŠTVA MED GOSTI IZ TUJINE

Dobronamerne pripombe ob začetku sezone

Turistično društvo Piran-Portorož poskuša uvesti letos sistematično anketiranje turistov, da bi izvedelo o njihovem mnenju, predvsem pa o njihovih pritožbah in željah. Ze prvi pregledi zbranih anket so dali zanimive ugotovitve.

Menda se večina naših ljudi, tudi gostinskih in turističnih delavcev, ne zaveda, da je turizem pridobitna panoga gospodarstva. Če ne bi bilo tako, ne bi bilo v anketi takih pritožb: na peščini nam ne dajo čolnov naposodo, češ da je že precej pozna ura; v kopalnišču je redkokdaj odprt buffet; in kopalnišču sem zaman prosil, da mi posodijo (proti plačilu, seveda) pribor za ping-pong ali bad-

mington; potovalni uradi mi ne vedo povedati, kaj naj si ogledam in kje bi se lahko zabaval; vaše gostinske obrate zapirate prekmalu; v Portorožu je dolgčas — ali res ne morete organizirati zabavnih prireditev, pa če so še tako drage? in podobno.

Druga splošna ugotovitev, ki sledi iz kritik in mnenj ankete, je ta, da čas pri nas nima prave vrednosti. »Na bloku so bili z menoj zelo ljubozni, nobenih sitnosti mi niso delali, niti prtljage mi ni bilo treba odpreti, toda vse je potekalo tako počasi, da se me je začela lotevati jeza.« ... »V potovalnih uradih čakaš in čakaš, preden dobiš vsaj glavne zelene informacije.« »Natakariji v večini primerov niso urni, tako da človeka mine dobra volja, ko čaka na naročeno.« »Vaši avtobusi se ne držijo točno voznih redov; toda medtem ko zamude niti niso hude, se mi je v teh štirih dneh že dvakrat pripetilo, da je avtobus odpeljal predčasno in sem tako izgubil s čakanjem na prihodnjo zvezo mnogo dragocenega časa. Vsaj meni je čas dragocen — ali Jugoslovanom ni?«

Potem so tukaj ugotovitve, za katere človek ne bi verjel, da se dogajajo pri nas, pa je preverilo društvo samo. V servisni mehanični delavnici avtobusnega podjetja odpravijo turlista, ki pride s preluknjano zračnico, češ da nimajo potrebne materiala (!). V Piranu so odgovorili inozemskemu turistu na zahtevo po vodniku, ki bi proti plačilu razkazal mesto: »Vodnika nimamo, ker se ga ne splača imeti. Za majhen denar ne bo hotel skakati okrog po mestu, veliko pa ne bi mogel računati ker vam ne bi imel kaj (!) pokazati.« In podobne turistične strahote.

Večina odgovorov na vprašanje, zakaj so prišli na dopust v naše kraje, se glasi: zaradi cenenosti, zaradi nepotvorjenih naravnih lepot, zaradi priporočane gostoljubnosti vaših ljudi, zaradi upanja, da v miru preživim svoj odih. Tega zelenega mira pa mnogi ne najdejo, o čemer pričajo pritožbe turistov zaradi uporabe zvočnikov na plesiščih, zaradi preglasne in tako rekoč nepristane reproducirane glasbe iz raznih zvočnikov pre-

no kar zadeva delitev sredstev za nagrajevanje. Res da gre v teh službah šele za prvi poskus, ki zajema le 5 odstotkov plačnega sklada, vendar se nekod niti pri tem prvem koraku sindikalne podružnice niso znašle.

V občini je sedaj 7 obratov družbene prehrane v katerih se hrani blizu 800 delavcev in uslužbencev. Obroki so razmeroma zelo poceni, saj stane malica povprečno 30, kosilo 75, večerja pa 70 dinarjev. Prizadeta podjetja prispevajo okrog 10.000 din za enega abonenta na leto. Tak odnos je vsekakor hvale vreden. Je pa še vrsta zlasti manjših podjetij in ustanov, katerih delavci in uslužbenci pustijo v gostilnah do tri četrtine mesečnih prejemkov. Problem je pereč zlasti v Sežani, kjer spričo premajhne od-

ločnosti raznih pristojnih činitelj, vključno same kolektive, vprašanje družbene prehrane še vendo ni rešeno.

Tako v poročilu, ki ga je podal predsednik Občinskega sveta Rado Dolgan, kakor v bogati razpravi, ki so v njej med drugimi sodelovali tudi predsednik Okrajnega sveta Franc Klobučar, sekretar občinskega komiteja ZKS Alfonz Grmek in drugi, je bilo na občnem zboru 26. maja izrečenih še mnogo misli in pobud, ki naj bi jih člani sindikata upoštevali pri bodočem delu. Osnovno vodilo članstva pa naj bi bila dosledna politična in vzgojna akcija za uresničenje načel novega gospodarskega sistema, katerega cilj je nadaljnji dvig življenjskega standarda delovnega človeka. -er

Sto tisoč dinarjev za lepši Koper

Turistično olepševalno društvo v Kopru se je lotilo vprašanja čistoče in ocvetličanja mesta letos kar na dva načina. Ni razpisalo samo nagrad za najlepše ocvetličena okna, balkone in vrtove,

marveč tudi za najboljše šolske naloge s tematiko o vzdrževanju čistoče z neodmetavanjem papirja in drugih smeti po ulicah in drugih javnih prostorih, o čuvanju javnih spomenikov in zgodovinskih znamenitosti ter javnih parkov in ostalih nasadov. Povabilo je k sodelovanju v tej akciji za turistično vzgojo naše mladine vse kopske šole. Skupni znesek nagrad znaša 50.000 dinarjev, posamezne nagrade pa segajo od najnižjih po 500 dinarjev do najvišje 2500 dinarjev. Nagrade bo društvo razdelilo na slovesen način.

Tudi nagrade za najlepša ocvetličanja oken, balkonov in vrtov, pri čemer pridejo v poštev Koper s predmestji, Skofije in Ankanar, znašajo skupaj 50.000 dinarjev. Vseh je 24, in sicer prva 5000, dve drugi po 4000, tri tretje po 3000, štiri četrte po 2500, štiri pete po 2000 in 10 šestih po 1000 dinarjev. Ocvetličanja bo ocenjevala posebna žirija, nagrade pa bo društvo razdelilo po koncu letošnje turistične sezone. R.

OBČNI ZBOR TZK

Pretekli torek je bil v Kopru občni zbor kopske Turistične zveze, na katerem so razen pregleda dela te zveze v minulem obdobju sprejeli vrsto novih smernic za nadaljnje delovanje zveze, o čemer bomo še poročali.

JADRAN EXPORT-IMPORT SEŽANA — KOBILARNA LIPICA

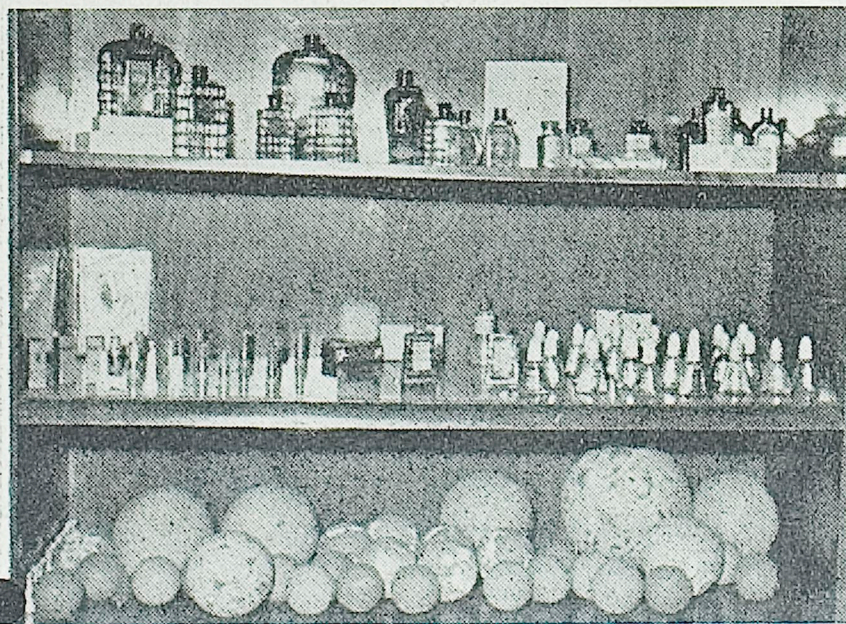
priljeza v nedeljo, 4. junija, ob 14,30
v počastitev 381. obletnice svojega obstoja

JAHALNI IN VOZNI TURNIR V LIPICI

Razen svetovno znanih lipičancev bodo nastopili tudi najboljši konji konjeniških klubov iz Ljubljane, Maribora, Celja, Zagreba, Beograda, Novega Sada ter konjerejskih ustanov Karadjordjevo in Zobnatica

Po reviji bo ples z zabavo na prostem

Za dobro jedajo in pijačo je preskrbljeno

Gornja slika kaže nekaj izdelkov piranske tovarne Jadranka. Tem se bo pridružilo še nekaj novih proizvodov kozmetične stroke, ki bodo razveselili posebno potrošnice, ki so rade lepe in rade lepo dišijo

II. okrajna razstava pionirske fotografije

V Kopru je bila v času od 25. do 28. maja prirejena razstava pod naslovom »Pionirski foto 1961« v sklopu razstave učil in razstave »Mo' kraj včeraj«. Po

RAZPIS

Učiteljske v Kopru bo sprejelo v šolskem letu 1961/62 v I. letnik 60 dijakov. Kandidati, ki se želijo vpisati, naj predložijo preko ravnateljstev svojih šol kolkovane prijave (50 din) ravnateljstvu učiteljskega najkasneje do sobote, 17. junija 1961.

Priloge k prijavi so:

1. rojstni list,
2. spričevalo o dovršeni osnovni šoli,
3. mnenje terenske organizacije SZDL,
4. mnenje šole o kandidatih sposobnostih za učiteljski poklic.

Pogoji za sprejem dijakov v prvi letnik so:

1. da je kandidat z uspehom dovršil osemrazredno osnovno šolo,
2. da bo z uspehom opravil preizkus znanja iz slovenščine in matematike,
3. da ima primerno razvit posluš,
4. da je telesno in duševno zdrav, kar bo ugotovil šolski zdravnik v Kopru.

Prosilci iz občin Koper, Izola in Piran naj se javijo na učiteljsko v torek, 20. junija 1961, ob 8. uri; prosilci iz drugih občin naj pridejo v sredo, 21. junija, ob 8. uri dalje.

Učiteljske v Kopru

Komisija za uslužbene zadeve ObLO Koper

razpisuje delovno mesto
TAJNICE NA OSNOVNI ŠOLI V DEKANIH

Pogoji: srednja strok. izobrazba z znanjem strojepisja.

Pravilno kolkovane prošnje z opisom dosedanjega službovanja in kratkim življenjepisom predložite ObLO Koper v 15 dneh po objavi razpisa.

NAPOVED VREMENA od 2. do 9. junija 1961

V zadnjih dneh je hladni zrak zajel severozahodne predele Evrope in zato je bilo v Franciji, Avstriji in Švic močno oblačno in spremenljivo vreme.

V prihodnjih dneh se bo vreme ustalilo, vendar lahko pričakujemo krajše krajevne nevihte.

VSE SILE ZA EKONOMSKE ENOTE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ustvarjenega narodnega dohodka na osebne dohodke skupno s prispevki socialnemu zavarovanju (v industriji 32 odstotkov, v kmetijstvu celo 60 odstotkov).

In prav zaradi takšnih ter podobnih ugotovitev je bil okrajni zbor proizvajalcev mnenja, da bo potrebno utrditi razvoj ekonomskih enot, da bi dobili proizvajalci tudi pravico za odločanje v razpolaganju ekonomskih rezultatov proizvodnje. Pri tem pa se vsiljuje zaskrbljenost, ker doslej še ni povsod prišlo do toliko zelenih konkretnih akcij. Gre tudi za ugotovitev, da nekatere gospodarske organizacije zaradi skromnega delokroga ne morejo biti rentabilne oziroma nimajo gospodarsko utemeljenih ekonomskih cen, ker se niso uspele poiskati in izkoristiti tistih rezerv, ki bi lahko v izdatni meri znižale proizvodne stroške. Zato se pri tem postavlja potreba po združitvi manjših sorodnih podjetij v večje, da bi vložene investicije ob boljši organizaciji dela nudile večje gospodarske uspehe.

Temeljita razprava članov okrajnega zbora proizvajalcev je tudi pokazala, da naj bi se večkrat sestali in podrobno izdelali priporočila gospodarskim organizacijam za izvajanje obsežnih nalog, ki jim jih narekujejo novi gospodarski instrumenti posebno glede hitrejšega formiranja ekonomskih enot, ker le tako bo moč doseči kakovostno boljše odnose in večjo zainteresiranost proizvajalcev za neposredno upravljanje z družbenimi sredstvi.

zaključku razstave je posebna komisija, ki je ocenjevala prispevke posameznih fotoamaterskih krožkov, v sestavi pionirskih odredov, sklenila, da je dosegl:

I. mesto fotokrožek Dekani, II. mesto fotokrožek Pregarje, III. mesto fotokrožek Štanjel.

Vsi prvoplasirani fotokrožki bodo na podlagi razpisa prejeli nagrade, ki so bile določene. Po mnenju komisije in prirediteljev je ta razstava povsem uspela tako po kvaliteti kakor po kvantiteti. Smatramo pa, da bi udeležencev bilo še več, kolikor bi bilo na razpolago več materialnih sredstev.

PRVI ATLETSKI MITING PO LETU 1946 V POSTOJNI

Molk je presenetil

v višino je skočil 175 cm, a v daljavo 6,63 m

V četrtek, 25. maja, je več kot 500 gledalcev prisostvovalo prvemu atletskemu mitingu po petnajstih letih, ki je bil na mestnem stadionu v Postojni. Ob solidni organizaciji, vendar skrajno neprimernih atletskih borilščih je v 10 disciplinah nastopilo 131 tekmovalcev, pripadnikov garnizije JLA, Partizana iz Postojne in Prestranka, Srednje gozdarske šole ter postojnske gimnazije.

Na startu so bili večinoma atleti, ki so si tokrat prvič nadelali šprinterice, še več pa jih je tekmovalo kar bosih. Zato je bila osnovna vrednost mitinga prej v množičnosti kakor v vrednosti športnih dosežkov, seveda če izvažemo sijajne rezultate Molka (Partizan Prestranek) ki mu ni bil nihče kos v teku na 100 m ter v skokih v višino in daljino.

Miting v Postojni je postregel z naslednjimi izidi:

100 m: Molk 12,1 Božič, Mihelič, Grebenšek, Preklet (vsi GSS) 12,5 sek. Startalo je 25 tekmovalcev. — *Krogla člani:* Gavrilovič 11,38, Pandurovič 11,25, Čurkovič (vsi JLA) 10,79 m. Mladinci: Biasizzo (gim.) 13,87, Vilhar (Partizan Postojna) 13,62, Riedel (GSS) 13,40 m. Nastopilo je 18 metalcev. *Daljina:* Molk (Partizan Prestranek) 6,63, Grebenšek 5,90, Gabriel (oba GSS) 5,83 m. V tej disciplini je tekmovalo 17 atletov. — *Met bombe:* Novak 63,50, Čobovič 58,75, Vranješ (vsi JLA) 58,20 m. — *Skok v višino:* Molk 175, Jarc (GSS) 160, Vukovič (GSS), Pavlovič (JLA) in Kuder (gimn.), vsi 150 cm. Skakalo je 14 tekmovalcev. — *Kopje:* Ankič 39,30, Novak 37,50, Pandurevič (vsi JLA) 33,50 metra. — *1500 m:* Čič (Partizan Postojna) 4,40,2, Kazič (JLA) 4,45,5, Letnar (GSS) 4,48,3. Startalo je 13 tekačev. — *400 m:* Bulat (JLA) 1,04, Jovanović 1,06, Šijan (oba JLA) 1,07 min. — *Disk:* Rogelj (GSS) 34,40, Riedel (GSS) 30,30, Lah 29,38. — *Tek na 800 m:* Kuntstelj (GSS) 2,21,2, Sambolj (JLA)

PRESTRANEK JE OSVOJIL POKAL

V čast Dneva mladosti je bil v četrtek na stadionu v Postojni zanimiv odbojkarški turnir ob rekordni udeležbi skoraj 1000 gledalcev. Prijetno je presenetilo moštvo Partizana iz Prestranka, ki si je z lepimi zmagami nad vsemi nasprotniki priborilo pokal občinskega komiteja LMS v Postojni. Izidi posameznih turnirskih borb so naslednji: Prestranek-Postojna 2:1, Postojna-GSS 2:0, JLA-GSS 2:0, Prestranek-JLA 2:0, Prestranek — GSS 2:0 in JLA-Postojna 2:0.

Lestvica:

Prestranek	3	3	0	6:1	6
JLA	3	2	1	4:2	4
Postojna	3	1	2	3:4	2
GSS	3	0	3	0:6	0

Odbojkarji Partizana iz Prestranka so v odločilnem dvoboju za prvo mesto z ekipo JLA pokazali svojo doslej gotovo najboljšo igro. V polju je najbolje igral Biasizzo, medtem ko je bil Molk ob podpori ostale petorke skoraj nepremagljiv na mreži. (ma)

Malomarnost povzročila nesrečo

V prejšnji številki »Slovenskega Jadrana« smo objavili članek pod naslovom »Se spopad starega z novim«, v katerem smo opozorili voznike in lastnike vpreg na večjo previdnost, ko vozarjlo po prometnih cestah. Da je bilo opozorilo umestno, potrjujejo spet dve nesreči.

Okrog 20. ure 25. maja je vozil po cesti iz Kozine proti Podgradu motorist Milan Mihalič. Pri vasi Gradišče mu je pridivila pred motorno kolo krava, ki se je znašla na križišču brez nadzorstva. Mihalič se je zaletel v kravo in padel ter dobil hude telesne poškodbe.

Istega dne približno tri ure kasneje je Anton Perhavec gnal 22 konj po cesti od železniške postaje Divača proti Lokvi. Ker transport konj ni bil osvetljen, je v eno izmed živali trčil z motornim kolesom Silvo Frankovič. Voznik in njegov sopotnik sta dobila hude telesne poškodbe.

2,25,0, Lah 2,26,7. Startalo je 11 tekmovalcev.

V nedeljo, 4. junija, bodo v Postojni priredili občinsko atletsko prvenstvo za leto 1961. Izkušnje s četrtkovnega mitinga bodo gotovo pripomogle, da se bo tekmovanje v posameznih disciplinah hitreje odvijalo, pričakovati pa je tudi vsaj tolikšno udeležbo tekmovalcev in gledalcev kot tokrat. Za miting vlada predvsem na šolah veliko zanimanje.

A. Miklavčič

OKRAJNI FESTIVAL TELESNE KULTURE

bo prihodnje leto

Okrajni festival telesne kulture, ki je bil napovedan za nedeljo, 4. junija, je bil zaradi organizacijskih in tehničnih ovir preložen na prihodnje leto. Mladina telesnozgodnih društev in organizacij v našem okraju je dobršen del programa že pripravila, zato je pričakovati, da bo festival prihodnje leto zares vsestranski prikaz vseh telesnozgodnih dejavnosti v našem okraju.

Mali oglasi

ZA POMLAD IN POLETJE DOBITE NAJCENEJE V »MAGAZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s propustnico imajo poseben popust.

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino CASA DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ 22. V njej dobite največjo izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plaščev, vse vrste vetrnih jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi lepo darilo.

LANATEX — uvoz-izvoz Trst, Ulica Machiavelli 9, tel. 61-647, blizu trga Ponterosso, prodaja na debelo in drobno najtinejše tkanine po reklamno nizkih cenah.

INTERTEXTIL, Trst, ulica Sv. Nikolaja št. 30, nudi bogato izbiro vsakovrstnih tkanin, vse vrste dežnih plaščev »Super Nylon«, vetrnih jopičev, bund, raznovrstnih pletenin, TEKSIL za krila in izgotovljena krila TERITAL, odeje, perilo za ženske, ženske in moške volnene puloverje, srajce, kravate, nogavice, dežnike itd. po najnižjih dnevniških cenah.

POSESTVO IN HIŠO v bližini Kopra oddam v najem. Naslov v upravi lista.

PREKLICUJEMO GOVORICE, ki so nastale zaradi nesporazuma z Jožetom Kuretom, Stara Sušica, Ivan Požar, Gornja Košana 15.

SAP TURIST LJUBLJANA — POSLOVALNICA KOPER organizira preko sindikatov in turističnih društev naslednja potovanja: 7-dnevno potovanje z vlakom in avtobusom v Švic z ogledom mest: Zürich, Bern, Luzern, Geneve, Lausanne. Prijave do 20. junija 1961. 7-dnevno potovanje z vlakom in avtobusom na Azu, no obalo. Nice, Cannes, Monte Carlo. Prijave do 20. junija 1961.

Naše poslovalnice v Kopru, Piranu in Portorožu dajejo potrebna pojasnila ter turistična posojila.

GELEE ROYALE — MATIČNI MLEČEK, garantirano znanstveno stabiliziran — proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.

OBVESTILO

Ortopedska ambulanta v Valdolini bo od 1. junija dalje poslovala le popoldne od 14. do 16. ure in ne več dopoldne. Ordinalcije bodo ob ponedeljkih, sredah in četrčkih za odrasle in otroke (slednji brez prednosti), ob torkih pa izključno za otroke.

Uprava prosi vse interese, da upoštevajo novi delovni čas.

Kino

KOPER: 2., 3. in 4. junija italijanski film NEVARNE SOPROGE, 5. in 6. junija nemški cinemascope film SPLETKA IN LJUBEZEN, 7. in 8. junija francoski film GOLJUF.

IZOLA: 1. junija nemški film LISI, 3. in 4. junija angleški barvni cinemascope film DAN, KO SO DELILI OTROKE, 5. in 6. junija francoski film GOLJUF, 7. in 8. junija ameriški barvni cinemascope film PREPOVEDANI PLANET.

PIRAN: 1. junija francoski film ZVEZDE OPOLDNE; 2. junija ameriški barvni film BAGDADSKA SIRENA; 3. junija ameriški barvni cinemascope film DAMA IN POTEPUH, ob 22. uri ALEKSANDER VELIKI; 4. junija domači barvni cinemascope film MISS STONE; 5. junija ameriški barvni cinemascope film ALEKSANDER VELIKI; 6. junija angleški barvni film NATALI; 7. junija ameriški barvni cinemascope film PESEK IWO JYME; 8. junija jugoslovanski film TRENUTKI ODLOČITVE.

PORTOROŽ: 1. junija ameriški barvni cinemascope film 20.000 MILJ POD MORJEM; 2. junija francoski film ZVEZDE OPOLDNE; 3. junija jugoslovanski barvni cinemascope film MISS STONE; 4. junija ameriški barvni cinemascope film DAMA IN POTEPUH; 5. junija angleški barvni film NATALI; 6. junija ameriški barvni cinemascope film ALEKSANDER VELIKI; 7. junija jugoslovanski film TRENUTKI ODLOČITVE; 8. junija ameriški barvni cinemascope film PESEK IWO JYME.

SEŽANA: 1. in 2. junija sovjetski film CAROBNI MLIN; 3. in 4. junija ameriški film PONOSNI UPORNIK; 6. in 7. junija češki film VRNITEV V ŽIVLJENJE, 8. in 9. junija jugoslovanski film VESELICA.

ILIRSKA BISTRICA: 3. in 4. junija ameriški cinemascope film TRAPEZ; 5. in 6. junija ameriški film ZA JUMO; 7. in 8. junija ameriški film OBREMENILNA PRICA.

ŠOLA ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE — ODDELEK ZA AMBULANTNO BOLNIČNO SMER — PIRAN (Srednja šola za medicinske sestre)

razpisuje

po sklepu začasnega šolskega odbora

VPIS V I. LETNIK ŠTIRILETNE SOLE V ŠOLSLEM LETU 1961/62

V I. letnik bo sprejetih 35 učenik.

Pogoji za sprejem so: uspešno dovršena osemletka in ustrezno zdravje.

Kandidatke naj vložijo na upravo šole do 24. junija 1961 s 50 dinarji kolkovano prošnjo in s 30 din kolkovane naslednje priloge: rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, mnenje osnovne šole oziroma mnenje službenega starešine, če je bila kandidatka že zaposlena, ter življenjepis in potrdilo o vzdrževanju (štipendiranju) med šolanjem. Kandidatke, ki jih priporoča za vpis Zveza borcev, socialno varstvo, gospodarske družbene ali druge organizacije, pričajo prošnji priporočilo navedenih organizacij.

Sprejemni izpit iz slovenskega jezika in matematike ter zdravniški pregled bosta za vse prijavljene kandidatke dne 29. junija 1961 ob 9. uri v šoli. Kandidatke ne bomo posebej klicali k sprejemnemu izpitu. O sprejemu odloča sprejemna komisija.

Šola ima internat. Mesečna oskrba znaša 8.000 din.

Šolski odbor

Pimorske PRIREDITVE

V nedeljo, 11. junija, bo na Titovem trgu v Kopru gostoval 70-članski Uralski državni ruski narodni ansambel plesov in pesmi.

Že danes opozarjamo na pravočasno rezervacijo sedežev.

Kličite telefon 75.

Upravni odbor podjetja »PROJEKT-KOPER«, Koper, Verdijeva 11, razpisuje

MESTO TAJNICE

s popolno srednjo šolo in znanjem strojepisja. Zazeleno je tudi znanje stenodaktilografije.

Plača po dogovoru. Rok za sprejemanje prijav 15. junij 1961.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»KRAŠKI ZIDAR«

SEŽANA

razpisuje:

1. DVE ŠTIPENDIJI za Srednjo gradbeno šolo,
2. delovno mesto STROJEPISKE oziroma ADMINISTRATORKE

Sprejememo tudi VEČ VAJENCEV zidarske in tesarske stroke.

Prijave sprejemamo do 15. junija 1961.

RAZPIS

STANOVANJSKE SKUPNOSTI KOPER razpisujejo mesto VODJE GRADBENEGA SERVISA

(Servis bo skrbel za vzdrževanje in popravilo hiš)

Pogoji: kvalificirani gradbeni delovodja — Nastop službe lahko takoj ali pozneje — Osebni prejemki po dogovoru — Družinsko stanovanje zagotovljeno.

Ponudbe poslati do 15. junija na naslov: Stanovajske skupnosti Koper, Koper, Goriška 6

NOGOMET

Najprej rože, potem...

LOKALNI DERBY NK IZOLA : NK TOMOS 0 : 0

V nedeljo je bil v Kopru lokalni derby, ki se je končal brez golov in ostro zahtevo vseh ljubiteljev nogometa, naj se na športnih igriščih ne bi več pojavljali prizori surove šere.

Okrog 2.000 gledalcev je navdušeno sprejelo enajstoričnik NK Izola in NK Tomos, ki sta se srečali v prvenstveni tekmi. Pred začetkom tekme so igralci Tomosa podarili igralcem NK Izole šopke rož s šestimi cvetlički za osvojeno prvo mesto v okrajni ligi. Ta lepa športna gesta je razveselila publiko, ki si je obetala lepo igro. Vendar pa so bili globoko razočarani, aji potek tekme je bil bolj podoben borbi gladiatorjev, kot pa prijateljskemu nogometnemu srečanju. Zado- stuje, da brez komentarja navedemo naslednje:

Člana koprške enajstoričnice Bertoka so morali z igrišča prepeljati v kirurški bolnišnici zaradi hudih poškodb. Kavalič se je z igrišča vrnil z nalomljeno nogo, vratar Krasna pa je dobil tako močan udarec v mišico, da je moral zapustiti igro. Spra- jujemo se, zakaj je Sosič (NK Izola), ki je znan po grobi igri, udaril Lu- kiča, ko ta ni imel žoge. S tem je razburil duhove na igrišču in med gledalci. In ali je bilo treba Lesjaku udariti Bertoka tako močno, da mu je razsekal arkanado? Tudi vratar Ko- pra je bil zaradi grobega naleta na nasprotnega igralca onesposobljen in kamenjati ga je moral mladi Zadnik.

Končno še to vprašanje, zakaj sod- nik Konič ni izključil iz igre povzro- čiteljev nešportnega igranja, ker bi tako umiril igro, ki kakor smo že omenili, ne dela časti našemu nogo- metu.

Koprčani so imeli v prvem polčasu terensko premoč in nekaj lepih mož- nosti za doseg golov, vendar niso znali izkoristiti položaja zaradi ner- voze in neodločnosti. V drugem pol- času pa so Izolčani uveljavili svojo navilčno premoč ter nevarno napa- li nasprotnikova vrata, toda tudi njihovi strelci so bili nespretni in niso mogli ukaniti mladega Zadnika. Zato je bil končni rezultat — neodlo- čeno — tudi realen.

OKRAJNA KOŠARKARSKA LIGA

V nadaljevanju prvenstva v ko- šarkarski ligi okraja Koper so moštva dosegla prejšnji teden na- slednje izide: Postojna-II. Bistrica B 73:25 (36:14), Koper-II. Bi- strica B 62:37 (28:12) ter Koper- Piran 63:47 (31:17).

Postojna	3 3 0	209:110	6 +99
Koper	2 2 0	125: 84	4 +41
Sežana	2 1 1	90: 99	2 - 9
Piran	2 0 2	86:127	0 -41
Bistrica	3 0 3	97:186	0 -89

REZULTATI ZADNJEGA KOLA:
Koper : Tomos — Izola 0:0 (0:0)
Sežana : Tabor — Pivka 1:2 (0:1)
II. Bistrica : II. Bistrica — Postojna 2:1 (1:1)
V zadnjem kolu sta se dogodili kar

Moštvo NK Izola, ki si je z osvojenim prvim mestom v Okrajni ligi priborilo pravico nastopa v kvalifikacijah za vstop v SCL. Zelimo mu lep uspeh!

ŠTAFETA ZMAGE

V organizaciji občinskega ko- mitetja LMS je bil v nedeljo šta- fetni tek po ulicah Postojne. Na- stopilo je sedem ekip, zmagala pa je štafeta Partizana Postojna v postavi Novak, Vilhar, Pella- schier, Rebec in Čič. Naslednja mesta so zavzele štafete GSS I, GSS III, Gimnazije, GSS II, JLA in GSS IV. Tekmovalci so tekli 5 krat 1000 metrov. (ma)

ROKOMET

V nedeljo so koprške rokometišče dosegle pomembno zmago, ko so pre- magale TVD Partizan Črnomelj z re- zultatom 13 : 8 (7 : 3).

Koprčanke so se odlikovale s hitro igro posebno v začetku igre, kasneje so popustile zlasti v drugem delu drugega polčasa, ko so gostje s hitri- mi akcijami zmanjševale rezultat.

dve presenečenji, če bi jih lahko ta- ko imenovali. V Ilirski Bistrici je morala Postojna kloniti, sicer s te- snim izidom, vendar se ni mogla zo- perstaviti dobro razpoloženim doma- činom.

V Sežani je NK Pivka porazila do- mači NK Tabor. Domači tekme niso zleži resno in so nastopili z devetimi igralci, kar se jim zna še maščevati, kajti tretje mesto se jim je močno zamajalo. V primeru zmage Ilirske Bistrice v Pivki morajo prepustiti mesto svojemu rivalu, kar bi bil za nje vsekakor neuspeh. Moštvo NK Pivka je dokazalo, da bo v bodoče uspešneje nastopalo v okrajni ligi. AGFA

AVTO-MOTO ZA NAGRADO PRIMORSKE

V nedeljo bodo v Portorožu velike mednarodne avto-moto dirke, ki jih bo organiziralo Avto-moto društvo Koper. Na startu bodo razen Jugoslovano- v tudi državni prvaki iz 11 evropskih in izvenevropskih držav. Borbe za prva mesta bodo zelo hude in zanimive, saj bo tekmovalo več kot sto motoristov in avtomobilistov in bo letošnja V. portoroška dirka nadvse privlačna za vse ljubitelje avto-moto športa.

SPORED TRENINGOV IN TEKMOVANJ:

v petek, 2. junija: ob 15. uri začetek neurad- nega treninga

v soboto, 3. junija: ob 15. uri nadaljevanje ne- uradnega treninga

v nedeljo, 4. junija: ob 11. uri začetek tekem za kategorije 125 ccm, 175 ccm in 175 ccm, ob 14.30 začetek tekem za kategorije 50 ccm, 250 ccm, 500 ccm, za motorje s pri- kolicami in tekme avtomobilov Jaguar.

URADNA LESTVICA

Izola	12	10	1	33:11	21
Tomos	12	7	3	23:14	17
Tabor	12	5	2	29:22	12
II. Bistrica	11	5	2	21:24	12
Postojna	12	4	1	23:25	7
Sidro	12	2	3	12:23	7
Pivka	11	2	0	10:41	4

Moštvo NK Tomosa, ki je zlasti v zadnjih igrah pokazalo odlično igro in zaslužno osvojilo drugo mesto

NK Tabor iz Sežane je v spomladan- skem delu pustil in je zanj III. mesto neuspeh

NK Ilirska Bistrica je prijetno prese- nečenje prvenstva — četrto mesto je vsekakor lepa uvrstitev

NK Postojna se je po slabem startu spomladi naglo popravil, toda žal prepozno

NK Sidro iz Pirana, sicer borbeno, vendar včasih preko dovoljenih mej, bi se lahko plasiral bolje

NK Pivka kljub zadnjemu mestu ni izgubil športne vneme in je vzor discipline

NK Dekani, ki bo prihodnje leta v Okrajni ligi, bo marsikomu trd- oreh

Sežančanke krepko vodijo

I. republiška liga, zahodna skupina — članice:
Rezultati II. kola:

Sežana-Jesenice 3:2, Tegrad-Triglav 3:1, Novo mesto-Kamnik je bila preložena.

Lestvica:

Sežana	2	2	0	6:2	4
Kamnik	1	1	0	3:0	2
Novo mesto	1	1	0	3:2	2
Tegrad	2	1	1	3:4	2
Jesenice	2	0	2	4:6	0
Triglav	2	0	0	1:6	0

V nedeljo, 4. junija, je na spo- redu srečanje v Kanalu med Kanalom in Mežico, v Sežani med Sežano in Triglavom. V obeh sre-

čanjih imajo domačini več upov na zmago kot gostje.

I. republiška liga — člani:
Rezultati III. kola:

Ljubljana-Mežica 3:0, Kamnik-Fužinar 3:2, Kanal-Jesenice 3:0, Novo mesto-Hoče 3:0.

Lestvica:

Novo mesto	3	3	0	9:1	6
Ljubljana	3	3	0	9:2	6
Kanal	3	2	1	7:5	4
Kamnik	3	2	1	7:6	4
Fužinar	3	1	2	7:8	2
Jesenice	3	1	2	3:7	2
Hoče	3	0	3	3:9	0
Mežica	3	0	3	2:9	0

II. republiška liga — zahodna skupina — člani:

V nedeljo je bilo na sporedu četrto kolo, v katerem je TVD Partizan Izola doživel visok poraz v Črnučah 3:0 proti TVD Partizanu iz Črnuč.

Rezultati III. kola: Izola-Treb- nje 3:1, Tegrad-Triglav 3:1, Olimpija-Črnuče 3:1, Žirovnica-Kropa preloženo.

Lestvica:

Tegrad	3	3	0	9:1	6
Olimpija	3	3	0	9:2	6
Izola	3	2	1	6:6	4
Žirovnica	2	1	1	4:5	2
Kropa	2	1	1	3:5	2
Črnuče	3	1	2	4:7	2
Triglav	3	0	3	5:9	0
Trebne	3	0	3	4:9	0

OKRAJNA LIGA

V nedeljo, 28. maja, se je kon- čal spomladanski del tekmovanj v spodnji skupini okrajne odboj- karske lige za člana.

Rezultati srečanj: TVD Partizan Koper-TVD Partizan Tomos Koper 3:1 (15:3, 15:13, 10:15 in 15:11), Izola II-Jelšane 3:2 (15:12, 10:15, 5:15, 15:13 in 15:13).

Lestvica:

Izola II.	3	3	0	9:6	6
Koper	3	2	1	8:5	4
Jelšane	3	1	2	6:6	2
Tomos Koper	3	0	3	3:9	0

Za ekipo TVD Partizan Izola II. je značilno, da so vse tekme zma- gali z rezultatom 3:2, čeprav so vsakokratni nasprotniki vodili z dve proti 1.

Spomladanski del tekmovanj v gornji skupini bo izveden po tur- nirskem sistemu, ki bo verjetno v Postojni 11. ali 25. junija. V gornji skupini tekmujejo: TVD Partizan Postojna, Pivka, Pre- stranek in Hrpelje.

Pred dirkami v Portorožu

Vsi vozniki motornih in drugih vozil, ki se nameravajo v petek, soboto in nedeljo, 2., 3. in 4. junija udeležiti hitrostnih avto-moto dirk v Portorožu ali pa nameravajo potovati skozi koprsko področje, naj se zaradi varnosti in reda ta dan ravnajo po na- slednjih navodilih, po katerih bo urejen promet na cestah v ožjem koprskem področju:

1. V petek, 2. junija, soboto, 3. junija, od 12. ure in v nedeljo, 4. junija, od 5. ure dalje do končnega treninga oziroma dirk bo promet skozi tekmovalno področje Portorož zaprt. V to področje bodo do začetka dirk oziroma treninga lahko vozila samo tista vozila, ki bodo prihajala na prireditve.

2. V času zapore bo tranzitni pro- tet za smer Buje-Pula ter ostale kraje Hrvaške in Istre ter obratno preusmerjen po Šmarnski cesti III. re- da št. 2070, ki se odcepi od ceste

II. reda št. 310 v Skočjanu pri Kopru in se zopet priključi na cesto II. re- da št. 310 pri Sečoveljah. Tablice za označitev obvozne smeri bodo postav- ljene neposredno pred odcepom ce- ste.

3. Promet za Piran bo preusmerjen po cesti III. reda št. 2061 preko Be- lega križa, ki se odcepi s ceste II. re- da 310 v Strunjanu, toda samo za mo- torna kolesa in lahke osebne avtomo- bile. Avtobusi in tovorni avtomobili pa bodo vozili samo do Belega križa. V času zapore bo tudi avtobusna po- staja, in sicer za redne avtobuse, na Belem križu.

4. Lokalni avtobusi, ki bodo dova- žali ljudi na prireditve in se bodo vračali nazaj po še nadaljnje udele- žence, bodo imeli postajo v Strunjanu pred zadržno gostilno (Pri Lovcu).

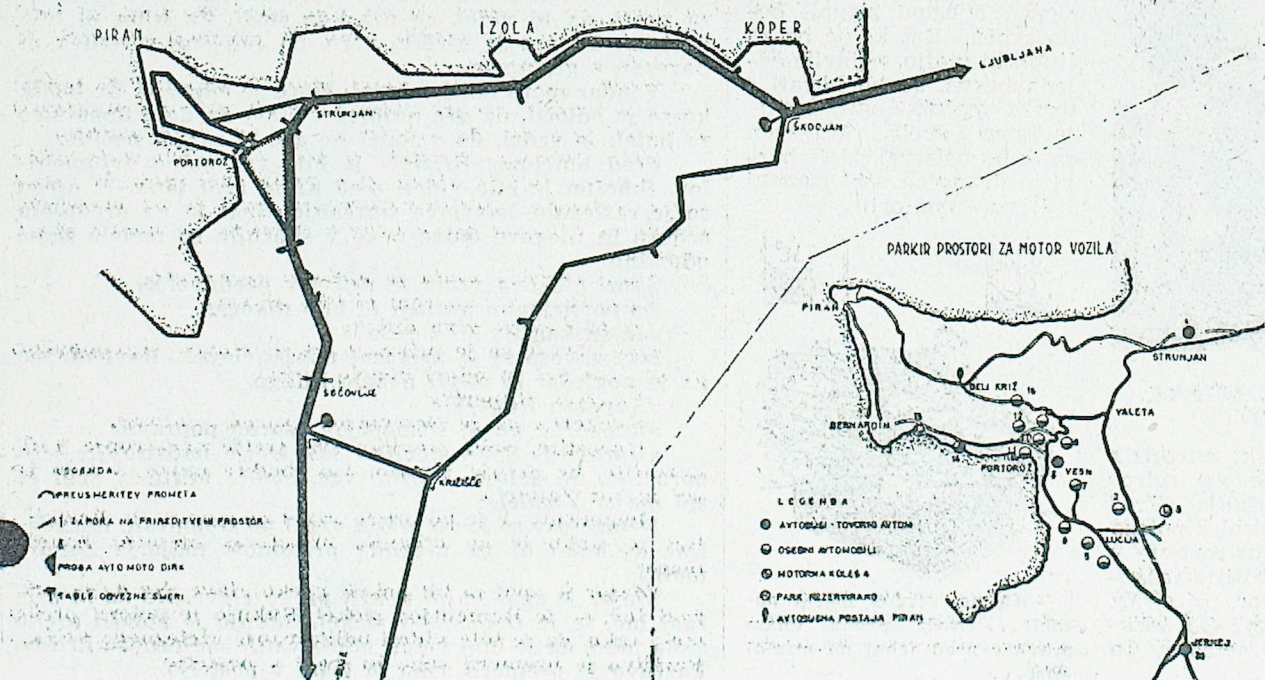
5. Na cesti od križišča Ankaran do Strunjana oziroma prireditvenega prostora je vsako prehitevanje pre-

povedano in naj se vozniki uvrstijo v vrstno vožnjo po desni strani ceste.

Na spodnjih dveh skicah so dobro vidni oštevilčeni parkirni prostori na prireditvenem prostoru in obvozne smeri v času cestne zapore.

Pozivamo vse voznike in druge ko- ristnike cest, naj se zaradi varnosti in reda točno ravnajo po gornjih na- vodilih, da vozijo skrajno previdno in da v vseh primerih brez ugovora in natančno upoštevajo opozorila usluž- bencev LM. Se prav posebno pa opo- zarjamo vse voznike motornih vozil in drugih vozil, da v nobenem pri- meru ne vozijo vinjeni. Prometni uslužbenci Ljudske milice bodo to strogo nadzirali in po potrebi upo- rabljali alkokotest, da tako preprečijo vse nezgode.

Odsek za varnost prometa ONZ KOPER

GOVORI 11-17

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

»To lahko napravim.« Podoficir je prijel za telefonsko slušalko, vendar jo je takoj posadil nazaj na vilice. »Dajte mi vaše dokumente...«

»Zdaj mi je jasno, zakaj izdajajo razna potrdila. Na fronti po njih nihče ne vprašuje,« se je nasmehnil Dementjov in vrgel na mizo črno knjižico.

»Previdnost, Dementjov, to je prvo soočenje s tvojimi dokumenti...« je pomislil.

Podoficir je s pozornimi očmi pregledal dokumente. Zdelo se je, da ga je Dementjov nasmešek užalil in zato je hotel, kakor je pač navada vseh štabnih vojakov, pokazati, da to ni bunker sredi polja, marveč štab, kjer vladata red in zakon.

»Koliko časa boste ostali v mestu, kapetan?«
»Ne vem,« je mirno odvrnil, vendar je bil ves napet od občutka nevarnosti, ki je nanj prežala.

»Če ostanete v mestu dlje časa kakor en dan, se morate jutri javiti na poveljstvu. Na vaše potrdilo morajo pritisniti posebni žig o bivanju v mestu. Takšen je red...«

Dementjov se je oddahnil in začel zbijati šale iz štabnega dlakocepstva.

»Kako pa naj vem, koliko časa bom v mestu ostal? Kdo pa sem jaz? General? Feldmaršal? Če mi v vašem štabu rečejo: 'nazaj,' si tega ne bom pustil dvakrat reči.«

Takšen je ukaz.« Podoficir je spet dvignil telefonsko slušalko.

»Tukaj dežurni objekta 3... Imate kaj prostora? Dobro. Zdaj pride k vam... Zapišite... kapetan Paul Ruchert... hvala...« Podoficir je spustil slušalko.

»Poznate mesto?«
»Tukaj sem šele drugič.«
»Hotel je deset minut od tod.«
»Imate morda dežurni avtomobil?«
»Ta vozi samo do treh zjutraj.«
»Ne bom tako hitro prišel do hotela. Na vsakem koraku je patrolja. Preden se sporazumemo...«
Podoficir je z miznega koledarja odtrgal list, na njem nekaj počasi napisal in pokazal Dementjovu. Le-ta je hotel listič vzeti, toda podoficir mu je rekel:
»Prečitajte in si zapomnite.«
»Hvala, zapomnil si bom.« Dementjov se je težko dvignil, voščil podoficirju lahko noč in odšel.

IV.

Vse je šlo kot po maslu. Če mu ne uspe prenočiti v hiši št. 7, gre lahko spat v hotel. Pogledal je na uro. Kmalu se bo začelo svitati. Moral je pohiteti.

Zvonce na vratih ni delal. Nekajkrat je pokljukal, potem pa večkrat zapovrstjo potkal. Nihče se ni oglasil. Hiša je spala. Po vratih je zaropotal močneje in bolj odločno. Za vrati je zaslišal korake in nezaupljiv starčevski glas:

»Kdo je?«
»Odprite!« je ukazal Dementjov.
Vrata so se odskrnila, vendar ni mogel v temi nič videti.

»Lepo vas prosim, ali stanuje pri vas vojaški zdravnik Nölke?«

»Ne, pri meni stanuje oberlejtant Grimm.«
Dementjov se je zdrznil. Začetek gesla je bil pravilen, toda konec se ni ujemal. Iz polodprtih vrat je pokukala siva starčevska glava in zaslišal se je šepet:

»Jutri na pošti ob 14. uri.«

Vrata so se zaprla. Dementjov je šel hitro po stopnicah navzdol. Po glavi so mu begale misli, ena je bila bolj bliskovita od druge. Kaže, da je naša zveza v rokah gestapa. Zakaj ni bilo mogoče uporabiti gesla? Ali ne bi bilo bolje, ko bi geslo povedal in bi se lahko dogovorila? No, nemara pa hočejo Nemci zvedeti najprej njegove zveze, in so zato prav za njega sestavili geslo. Morda je zveza v nevarnosti in je zaradi tega uporabil takšno geslo? Toda kakor je razumel, je bil sestanek na pošti. Je to njegova želja ali pa je to napravil po želji gestapa? Le zakaj bi gestapo čakal na njegovo aretacijo 10 ur in to v mestu, kjer je polno ljudi? Nekaj je res: v teh desetih urah ga hočejo opazovati. Zaradi tega jim bo koristil tudi hotel za oficirje.

Dementjov je hodil zdaj urno, zdaj spet bolj počasi in na vse strani prežal. Minil je dve patrolji. Uporabil je geslo, ki ga je bil dobil od podoficirja. Skrival se je za vrati, da bi videl, če mu kdo sledi. Za njim ni bilo nikogar. To mu je utrdilo vero, da jutrišnji sestanek ni povezan z gestapom.

Vendar mora oditi v hotel. Mora se odpočiti. Že tedaj, ko se je odločil, da gre najprej v štab, da dobi napotnico za hotel, je vedel, da v hotel ne gre le zaradi počitka...

Pred hotelom »Bristol« je bilo vse polno avtomobilov. Smešno je bilo videti med njimi tudi tank. Iz njega se je razlegalo soferjevo smrčanje. Spal je na prednjem sedežu in njegove dolge noge v škornjih so molele skozi odprtino.

Skozi gibljiva vrata je prišel v predverje. Za portirjevim pultom ni bilo nikogar.
»Je tu kakšna živa duša?«

Izza zavese se je prikazal mlajši človek. Ravnodušno ga je pogledal in odprl debelo knjigo.

»Kapetan Rupert?«

»Ruckert,« ga je Dementjov osorno popravil.
»Oprostite. Soba številka 305, tretje nadstropje. Lift, oprostite, ne deluje. Prosim vas, bodite mirni, v sobi že spi major Zandel.«

Dementjov se je po prstih vzel po stopnicah. Razmišljal je, kako bi ga utegnila prisotnost majorja Zandl motiti.

Major je spal in bil pokrit preko glave. Ne da bi prižgal luč, se je Dementjov slegel. Suknjo je položil preko stola tako, da je bilo videti odklikovanje »železnega križa«. Pazljivo je premeril sobo in legel v posteljo.

V zadnjem času so se spet obnovili rasistični izpadi v ZDA. V zloglasni Alabami je prišlo do pravcatega pogroma na črnce, tako da je bila prisiljena osrednja vlada v Washingtonu poslati svoje policijske sile za vzpostavitev reda in miru v tej federalni državi. Lokalni guverner pa je šel tako daleč, da je osrednji vladi odredil pravico vmešavanja v zadeve Alabami. Gornja slika je iz mesta Montgomery v Alabami in kaže mestnega šerifa na čelu konjeniške policije, medtem ko so avtomobili zvezne policije parkirani ob strani. Rasisti pa kljub temu povzročajo nenehne nemire v mestu in napadajo črnce, katerih jih le dosežejo. Toliko opevana ameriška demokracija po svoje umeva demokraciost in jo kroji tako, kakor ve, da je prav za belce, iz nje pa so po njihovem mnenju izključeni vsi Američani črne, rdeče in rumene kože

NEPISMENI SLAVČEK

Profesor Kolumbijske univerze v New Yorku se ukvarja s ptičjo psihologijo. Odkril je, da se slavci, ki do prvega leta svoje starosti miso še slišali peti odraslega slavca, nikdar ne naučijo petja.

HEROSTRAT IN VŽIGALICE

Moskovski časopis Izvestija je objavil pismo enega svojih bralcev, v katerem kritizira vžigalice, ki so sedaj v prodaji. Takole pravi: »Ko bi moral Herostrat uporabljati vžigalice gomeljske tovarne, bi njegovo ime prav gotovo ne prišlo v zgodovino, zakaj s temi vžigalicami ne bi mogel zažgati Artemidinega hrama v Efsosu. Ko bi imel Herostrat vžigalice Dolac, tudi ne bi prišel v zgodovino.«

Za lepo presenečenje so poskrbeli nemški industrijci pohištva in notranje opreme. Izdelali so posebno omaro, ki v sobi ne vzame veliko prostora — je pa v resnici kaj pripravna kopalnica. V dobri minuti je nared za kopanje. Slika zgoraj kaže zaprto omaro-kopalnico, spodnja pa odprto in pripravljeno za uporabo. Naprava je oskrbljena z grelcem za vodo in cevmi za odtok. Tudi najmanjša stanovanjca, ki so bila doslej brez kopalnice, bodo lahko zdaj z nevelikimi stroški imela to prepotrebno pritliklino

Vojak bodočnosti

Tehnika je vedno najprej poskrbela za generale. In kako skrbi zanje danes? Kakšen bo pešak bodočnosti? Predvsem zelo obremenjen. Vsak pešak bo nosil na hrbtu reaktivni motor, s katerim bo lahko poletel nekaj metrov visoko; preskočil bo lahke ograje, žične zapreke, bodočo žico, protitankovske zapreke, lahko pa bo poletel tudi preko minskih polj. Prototip te naprave so konstruirali že pred letom dni in jo sedaj izpopolnjujejo. V napad ali pa tudi v beg, bo drvela »topovska hrana« na aluminijastih scooterjih, ki bodo mogli razviti hitrost do 70 km na uro. Glavna oborožitev vojaka bo peresno lahka ročna strojnica; streljala bo skoraj neslišno in bo imela velik domet. Uniforma bo iz plastične mase, ki bo ščitila pešaka pred radiacijo in bakterijami v morebitni bakteriološki vojni. Vojaški modni kreatorji so predvideli tudi pla-

stične majice-oklepe, ki jih ne bo mogel predreti niti drobec granate niti strel iz puške. Za nočne boje ali za boje v megli bodo opremljeni s posebnimi infrardečimi daljnogledi; z njimi bodo lahko videli tudi v najtemnejši noči in v najbolj gosti megli. Tudi čelada bo modernizirana. Na notranji strani nameravajo montirati miniaturni radijski sprejemnik, s katerim bo lahko pešak v stalnem stiku s svojim poveljstvom.

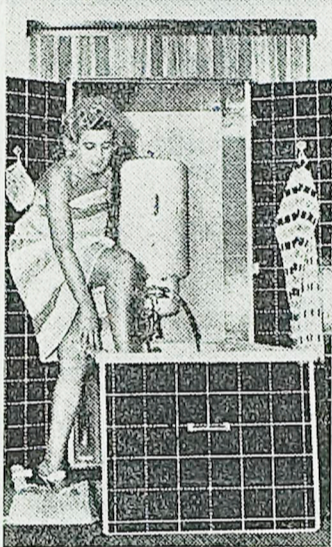
V nekaterih državah ZDA uvajajo kaznovanje na kraju samem tudi za hujše cestno-prometne prekrške in nesreče. V ta namen se poslužujejo televizije. Republiški sodnik sedi v svoji pisarni, od koder je prek televizije v stiku z aretiranim obtožencem. Televizijske kamere so nameštene v posameznih policijskih postajah vzdolž velikih cest. Sodnik na kratko opravi postopek in takoj obsodi krivca (na sliki). Posnetek je iz mesta Dearborn v državi Michigan, kjer so prvi uvedli opisani postopek

LETALA-KRESNICE

Trčenje letal v zraku je vedno bolj pogosto, zato so v Veliki Britaniji sklenili, da bodo vsa letala prebarvali s svetlečo, fluorescenčno barvo. Letala nameravajo prebarvati v šestih mesecih. Ministrstvo za promet upa, da se bo število letalskih nesreč v zraku občutno zmanjšalo.

Kot v pravljici je videti na obeh slikah nenavadno skrb, ki jo mačka nekega kmetovalca iz Sante Marie in Fabriago v Italiji kaže za male račke. Po ves dan je z njimi (slika zgoraj), zvečer pa jih lepo spravi spat v svoje domovanje (spodaj), potem ko z znano mačjo natančnostjo in ljubeznijo za čistočo opravi njihovo večerno toaletto

PROZORNE GUME

Te dni so se pojavili v Parizu avtomobili s prozornimi gumami. Gume so iz plastične mase neothan in so zelo zdržljive. Ker odbijajo svetlobne žarke, je takšen avtomobil zelo viden in je zaradi tega ponovno zmanjšana nevarnost trčenja.

ŠE VEČKRAT

Na zabavi je rekla neka dama komiku Bobu Hopu: »Nič kaj dobro se ne močutim, če se ne preoblečem vsaj trikrat na dan.«
»Rad vam verjamem. Moji nečakinji je šele pol leta, pa jo je treba preobleči tudi po desetkrat na dan.«

PROMETNO KRIŽIŠČE ZA SLEPCE

V bližini nekega doma za slepce v Stockholmu so montirali semafor, ki ga bodo lahko razumeli tudi slepci. Njegovi signali bodo zvočni. Brž ko se bo za ljudi, ki vidijo, pojavila zelena barva, se bo hkrati s tem iz zvočnika oglasil svojevrsten zvok; drugačen zvok bo ustrezal rdeči barvi in drugačen spet rumeni luči na semaforju.

— Ah ne, seveda nisem pozabil... vaše pismo imam pravkar pred seboj na pisalni mizi...

SLOVENSKI ZADMAN

2. junij 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — St. 23

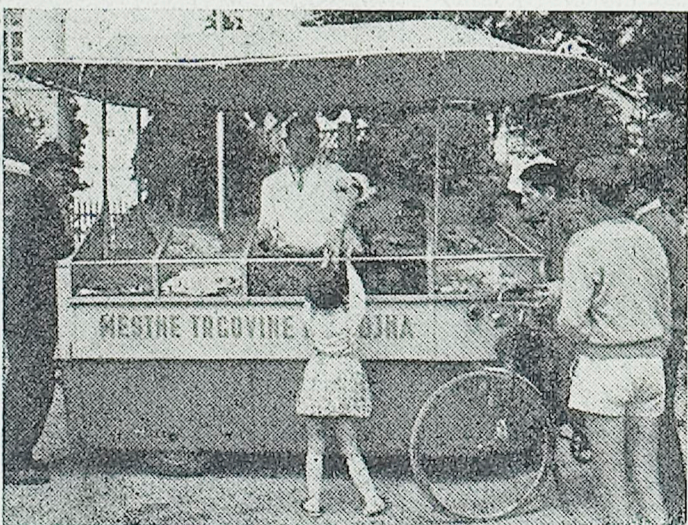
Einsteinov plašč

Albertu Einsteinu je bila obleka deveta skrb. Nekega dne je naletel v New Yorku na svojega znanca. »Gospod Einstein,« mu je rekel znanec, ko ga je pozdravil, »morali bi si nabaviti nov plašč. Tale je že star in hudo zdelan.«
»Zakaj? V New Yorku me tako nihče ne pozna,«

je znanstvenik nejevoljno zamrmral.

Čez nekaj let je Einstein spet srečal istega znanca. Veliki fizik je še vedno nosil isti plašč. Znanec mu je spet svetoval, naj si kupi novega.

»Zakaj pa? Tukaj me vsakdo pozna.«

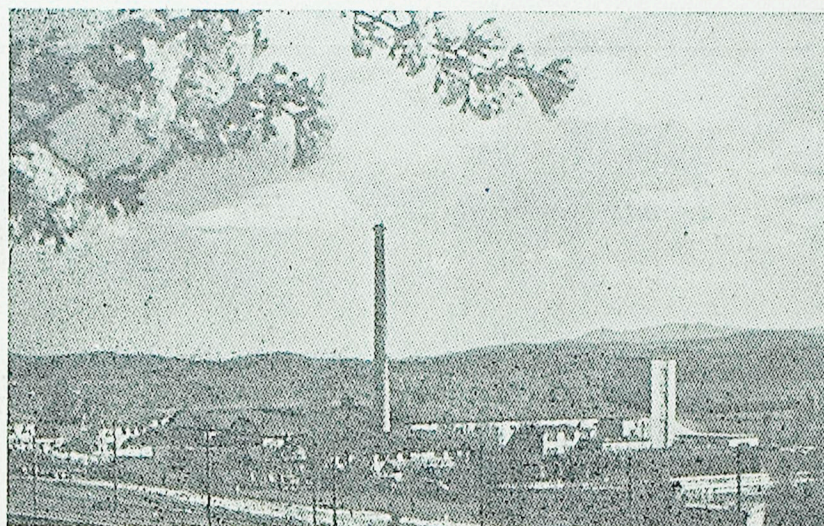
Potujočo stojnico po svojih cestah imenujejo Postojnčani »leteči krožnik«. Vsekakor se je zamisel direktorja Mestnih trgovin v Postojni obnesla in prodajalec-sofer Slavko Rebec proda dnevno do 50.000 din blaga in napoveduje, da se bo promet v sezoni zvišal tudi na 70 tisočakov. Na sliki vidimo stojnico na Trgu padlim borcem, sicer pa vedno kroži. Največkrat je v mestu, zaide pa tudi pred jamo in na kolodvor

NE STRAH, AMPAK ROPOT!

Znani ameriški astrofizik in strokovnjak za astronavska vprašanja Fred Whipple je napisal hipotezo o tem, da bo astronave v vesolju bolj pestil strašanski hrušč kakor pa strah. Od kod ta hrup? Od udarcev drobcenih meteorov po vesoljski ladji.

Za občinski praznik občine ILIRSKA BISTRICA,
dne 4. junija
čestitajo delovni kolektivi vsem občanom za
dosežene uspehe

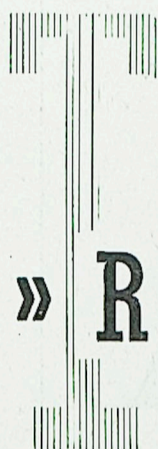

GOSTINSKO PODJETJE

»Soča«

ILIRSKA BISTRICA

TRANSPORTNO
PODJETJE

»RANSPORT«

ILIRSKA BISTRICA

BUFFET

»Šport«

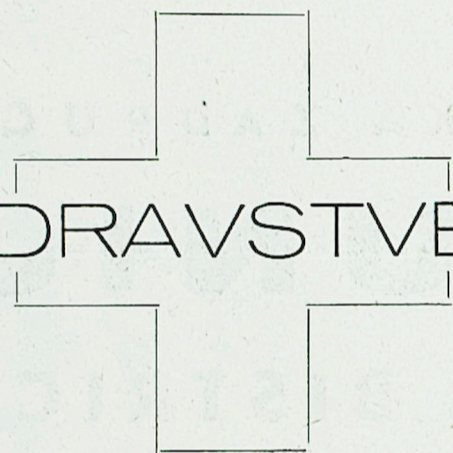
Ilirska Bistrica

OBRTNO PODJETJE

»LANIKA«

ILIRSKA BISTRICA

ZDRAVSTVENI DOM

ILIRSKA
BISTRICA

TOVARNA
LESOVINSKIH
PLOŠČ

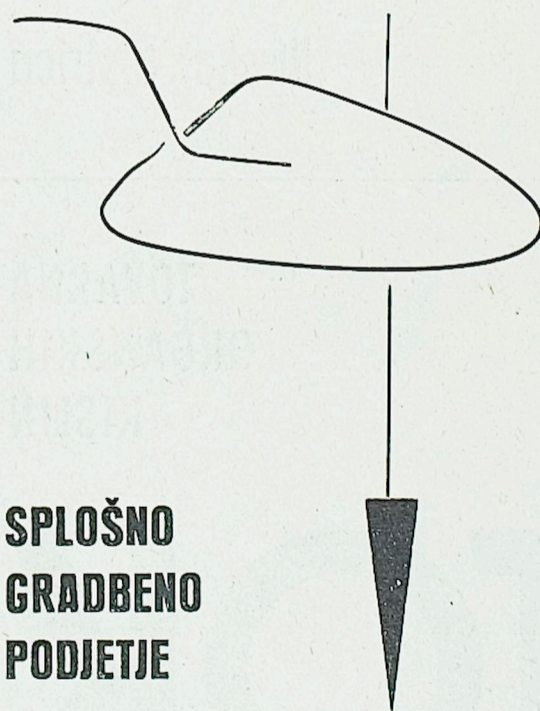
LESONIT

ILIRSKA
BISTRICA

SPLOŠNO
GRADBENO
PODJETJE

»PRIMORJE«

obrat v Ilirski Bistrici

Vsem prebivalcem občine

ILIRSKA BISTRICA

čestitajo za občinski praznik 4. junij in jim želijo mnoge uspehov in gospodarskega napredka

GROSISTIČNO
IN DETAJLISTIČNO
TRGOVSKO
PODJETJE

ILIRIJA

ILIRSKA BISTRICA

TOVARNA FURNIRJA IN LESNIH IZDELKOV

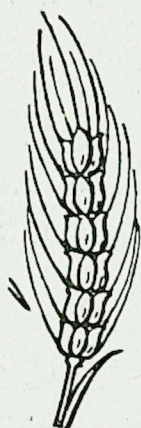
TOPOL

ILIRSKA BISTRICA

Preskrbovalno
podjetje

Snežnik

Ilirska Bistrica

KMETIJSKA ZADRUGA

4. JUNIJ

ILIRSKA BISTRICA

Kmetijska
zadruga

Tone Tomšič

Knežak

TOVARNA
ORGANSKIH
KISLIN

TOK

ILIRSKA
BISTRICA

OPEKARNA

MALA BUKOVICA